

**ЕКОЛОГІЧНИЙ ЗВІТ
ПО «ПРОГРАМІ INTERREG NEXT РУМУНІЯ - УКРАЇНА
2021-2027 РОКИ»**

СІЧЕНЬ 2022

Дисклеймер:

Зміст цього Екологічного звіту ґрунтується на інформації, представленій у Програмі *INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки*, та на іншій доступній інформації, яка, на думку авторів, отримана з авторизованих джерел.

Автори:

Цей документ розроблено в рамках процедури SEO для *Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки* на основі договору, виконаного KVB Consulting & Engineering SRL.

Контактні дані розробника:

KVB Consulting & Engineering SRL

вул. Митрополита Варлаама 147, Сектор 1, Бухарест 12903, Румунія

Контактні дані відповідальної особи:

Географ Роксана ОЛАРУ

KVB Consulting & Engineering SRL, roxana.olaru@kvb.ro, +40 733 107 793

КОНТРОЛЬНИЙ ЛИСТ ДОКУМЕНТА

Код	PRM-938/RM/838/02.09.2021
Договір	838/02.09.2021
Назва Договору	Екологічний звіт за результатами екологічної оцінки Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки
Замовник	МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ, ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ ТА АДМІНІСТРАЦІЇ
Виконавець,	KVB Consulting & Engineering SRL
Документ	Екологічний звіт_rev01
Команда розробки:	
Феліція Ралука ПРИКОПЕ	Керівник команди
Мар'яна ДУЛУЦЕ	Експерт CEO
Инж. Емілія Анка Бургеля	Експерт CEO
Роксана Габріела Олару	Експерт з охорони навколишнього середовища

ЗМІСТ:

1	ВСТУП	6
2	ПРЕЗЕНТАЦІЯ ОСНОВНОГО ЗМІСТУ ТА ЦІЛЕЙ ПРОГРАМИ, А ТАКОЖ РЕЗУЛЬТАТ АНАЛІЗУ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ З ІНШИМИ ВІДПОВІДНИМИ ПЛАНАМИ ТА ПРОГРАМАМИ	6
2.1	Контекст програми INTEREG Next Румунія - Україна 2021-2027 роки	6
2.2	Структура Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки	10
2.3	Бачення та коротка презентація території реалізації Програми	13
2.4	Діяльність з поширення інформації та комунікацій	14
2.5	Взаємозв'язок з іншими відповідними планами та програмами	15
3	ЗНАЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ТА ЙМОВІРНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ У ВИПАДКУ НЕРЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ INTERREG NEXT РУМУНІЯ-УКРАЇНА 2021-2027 РОКИ	18
3.1	Сучасний стан навколишнього середовища	18
3.1.1.	Якість повітря	18
3.1.2.	Зміна клімату	Error! Bookmark not defined.
3.1.3.	Вода	22
3.1.4.	Ґрунт і землекористування	32
3.1.5.	Біорізноманіття	36
3.1.6.	Культурна спадщина та ландшафт	83
3.1.7.	Управління відходами	84
3.1.8.	Управління ризиками, викликаними зміною клімату	92
3.1.9.	Населення та здоров'я людини	93
4	4 ПРИНЦИП DNSH (DO NOT SIGNIFICANT HARM/ НЕ ЗАВДАЙ ЗНАЧНОЇ ШКОДИ & ІМУНІЗАЦІЯ ПРОТИ ЗМІНИ КЛІМАТУ	96
5	МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ ТА ВИБІР ПРОАНАЛІЗОВАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ ДЛЯ ПРОГРАМИ NEXT РУМУНІЯ - УКРАЇНА 2021-2027 рр.	105
5.1	Методологія оцінки	105
5.2	Вибір альтернатив	107
5.3	Труднощі	107
6	ІСНУЮЧІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЗМЕНШЕННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЧЕРЕЗ ПРОГРАМУ INTERREG NEXT РУМУНІЯ - УКРАЇНА 2021-2027 РОКИ;	108
7	ЦІЛІ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ, ГРОМАДСЬКОМУ АБО МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ, ЯКІ МАЮТЬ ВІДНОШЕННЯ ДО ПРОГРАМИ;	112

7.1	Аналіз стратегічних цілей Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки	112
7.2	Оцінка сумісності цілей Програми Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки з екологічними цілями	114
8	ПОТЕНЦІЙНО ЗНАЧНИЙ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ, ВКЛЮЧАЮЧИ ЗДОРОВ'Я, У ТРАНСКОРДОННОМУ КОНТЕКСТІ	117
9	ЗАПРОПОНОВАНІ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА МАКСИМАЛЬНО ПОВНОЇ КОМПЕНСАЦІЇ БУДЬ-ЯКИХ НЕГАТИВНИХ ВПЛИВІВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ НЕХТ РУМУНІЯ - УКРАЇНА 2021-2027 РОКИ	118
10	ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ СУТТЄВИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ	121
11	РЕЗЮМЕ БЕЗ ТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ/НЕТЕХНІЧНЕ РЕЗЮМЕ	131
12	ПОСИЛАННЯ ТА ВИБІРКОВА БІБЛІОГРАФІЯ	133
13	СЛОВНИК ТЕРМІНІВ	133

1 ВСТУП

Цей документ являє собою Екологічний звіт для Стратегічної екологічної оцінки Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки, наразі доступний на веб-сайті <https://ro-ua.net/en/2021-2027-en.html> у розділі, присвяченому програмуванню на період після 2020 року.

Ця робота розроблена компанією **SC KVB Consulting & Engineering SRL**, зареєстрованою в Реєстрі сертифікованих експертів з проведення екологічних досліджень на позиції № 53 для розробки: RIM-11a, RA-5, RA-7, RA-13b, RM-3, RM11a, RS-7, EA, EGSG, MB, згідно сертифікату серії RGX № 053/03.11.2021.

Цей екологічний звіт (ЕЗ) підготовлено згідно з Додатком 2 до Постанови Уряду 1076/2004 про встановлення порядку проведення екологічної оцінки планів та програм, відповідно до Положення про встановлення механізму відновлення та стійкості (Recovery and Resilience Facility Regulation), (2021 / С 58/ 01) DNSH - Технічне керівництво щодо застосування принципу «не завдай значної шкоди» відповідно до Регламенту про відновлення та стійкість, та відповідно до Інформаційно-технічних рекомендацій Європейської Комісії щодо імунізації інфраструктури від зміни клімату 2021-2027рр. (2021 С 373/ 01).

Програмою INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки керує Міністерство Розвитку, Громадських Робіт та Адміністрації, в якості Органу управління.

Від України компетентним органом для Програми на період програмування з 2021року по 2027 рік є Міністерство Енергетики та Захисту Довкілля України.

Цілі політики Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки:

1. Зелена та стійка Європа з низьким вмістом вуглецю шляхом сприяння переходу до чистої та безпечної енергії, зелених та синіх екологічних інвестицій, кругової економіки, пом'якшення та адаптації до наслідків зміни клімату, запобігання та управління ризиками та сталої міської мобільності.
2. Соціальніша та інклюзивніша Європа, яка реалізує Європейські підвалини соціальних прав.
3. Специфічна ціль Interreg 2: Підвищення рівня безпеки в Європі.

По завершенню процедури SEO для Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки буде оприлюднено Остаточну точку зору щодо проходження процедури екологічної оцінки на підставі Екологічного звіту, до якого можуть бути внесені зміни у вищезазначеній процедурі. У разі внесення змін до Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки, буде повідомлено компетентний орган з питань охорони навколишнього середовища, який прийме рішення, чи проводити нову процедуру SEO.

2 ПРЕЗЕНТАЦІЯ ОСНОВНОГО ЗМІСТУ ТА ЦІЛЕЙ ПРОГРАМИ, А ТАКОЖ РЕЗУЛЬТАТ АНАЛІЗУ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ З ІНШИМИ ВІДПОВІДНИМИ ПЛАНАМИ ТА ПРОГРАМАМИ

2.1 Контекст програми INTERREG Next Румунія - Україна 2021-2027 роки

Пріоритети, заходи та залучення, зазначені в Програмі INTERREG Next Румунія-Україна на програмний період 2021-2027 рр., матимуть загальний позитивний вплив на навколишнє середовище.

Територія *Програми* включає природні та історичні ділянки, та природоохоронні території, а також з підвищеним туристичним потенціалом. Особливу увагу необхідно приділяти охороні природоохоронних територій, а також існуючого біорізноманіття.

Щільність населення на прийнятній території становить близько 78 жителів/км², тоді як середня щільність населення ЄС становить 109 жителів/км². Середня щільність населення України у 2013 році становила 75 жителів/км², а розрахункова щільність населення в 2020 році становить близько 69 жителів/км². Що стосується щільності національного населення Румунії, то орієнтовний рівень в 2020 році становить 81 жителів/км². Таким чином, щільність населення на прийнятній території програми, нижче національного рівня в Румунії та ЄС, та вище середнього рівня в Україні.

Крім того, існують відмінності між областями. Тулча та Одеса мають найнижчу щільність населення, а Чернівці – найвищу. Ці значні відмінності в щільності можуть бути пов'язані з декількома чинниками. Найзначнішими є географічна та топологічна схожість, яка може уповільнити розвиток міських та сільських місцевостей (Тулча – Одеса – рівнина та дельта; Закарпаття – Івано-Франківськ – Сату-Маре – Марамуреш – Сучава – переважно гірська місцевість), а також соціальна та культурна схожість.

Найважливішими викликами Програми є: розвиток зелених громад, освіта, охорона здоров'я, культура та туризм, співпраця управління, безпека кордонів.

Територія програми має високу щільність природних та історичних ділянок та природоохоронних територій, маючи водночас низький рівень інвестицій у туристичні та культурні об'єкти.

Останніми роками прийнятна територія користувалася стабільним зростанням, при цьому відмічається стабільне підвищення рівня ВВП на душу населення протягом останнього десятиліття. Проте, незважаючи на існуючу загальну тенденцію до економічного зростання, помітна різниця між Румунією та Україною щодо рівня ВВП на душу населення, причому середній показник в Румунії (12.920) приблизно втричі вище середнього показника в Україні (3.659), та різниця приблизно в 3 рази між Румунією та середнім рівнем ВВП Європейського Союзу.

Що стосується економічної структури цих двох країн, то в Україні переважає економіка, заснована на сільському господарстві та послугах, ніж в Румунії, тоді як Румунія є лідером в галузі промисловості¹.

З точки зору інфляції² (індекс споживчих цін), ставки в Україні за останні роки зазнали суттєвого коливання, але хоча інфляція є двозначною, ми бачимо тенденцію до зниження для обох країн.

Диспропорції між двома країнами є актуальними і поширюються на диспропорції з сусідніми регіонами з точки зору транспорту та робочої сили, які будуть представлені в наступних розділах.

Основними потребами визначеної території програми є: захист малих річок, співпраця у запобіганні ризикам (спільні зусилля для кращого реагування та якнайшвидшого відновлення), запобіганні лісовим пожежам, посухам та повеням та

¹ Джерело: Дані про Україну за 2018 рік доступні на веб-сайті <https://www.nordeatrade.com/fi/explore-new-market/ukraine/economical-context>

² Джерело https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?end=2019&locations=UA-RO&most_recent_year_desc=false&start=2013&view=chart

краще реагування на надзвичайні ситуації природного та техногенного характерів, катастроф, а також підвищення обізнаності людей про довготривалий вплив руйнівних дій на навколишнє середовище та на екосистему в цілому.

Територія програми має багату мережу природоохоронних територій та ресурсів, а за останнє десятиліття в обох країнах значно підвищився інтерес до цих територій. Найважливішою природоохоронною територією є Дельта Дунаю, одна з найважливіших на національному рівні та на рівні ЄС, а також одна з найбільших природних водно-болотних угідь, які збереглися в Європі, з її 6000 км².

Територія також стикається з численними загрозами, спричиненими людським втручанням. Інтенсивне землекористування, масовий туризм, забруднення, промислова діяльність, зміна клімату негативно впливають на навколишнє середовище та біорізноманіття в прикордонному районі, створюючи небажані зміни в екосистемах.

Очікується, що програма дасть позитивні результати, пов'язані з інфраструктурою початкової, середньої та професійної освіти, підтримкою розвитку цифрових навичок, підтримкою розробки спільних стратегій освіти та підготовки.

Деякі з основних сфер, де програма може дати позитивні результати: інвестиції в інфраструктуру, оснащення, оцифрування лікарень та медичних закладів, критично необхідне обладнання та витратні матеріали для надзвичайних ситуацій, спільні стратегії вирішення санітарних невідкладних ситуацій, передача знань та нарощування потенціалу.

Враховуючи важливість цих питань для прийнятної території, фінансування культурної та туристичної діяльності було пріоритетом у всіх програмах, що стосуються цих двох держав. Економічний розвиток території тісно пов'язаний з туризмом та культурною діяльністю, і він зазнав дуже значного впливу під час пандемії COVID-19, а також через відсутність оцифрування та оснащення, які могли б пом'якшити наслідки втрати доходів внаслідок локдауну. Як статистичний аналіз, так і попередні консультації показали, що ця сфера має ключове значення для стійкості та економічного добробуту місцевих громад, водночас наголошуючи на важливості розвитку сталих видів діяльності та зменшення впливу туризму на навколишнє середовище, особливо на природоохоронних територіях.

Деякі з основних сфер, де програма може дати позитивні результати: інвестиції в реабілітацію/модернізацію/оснащення об'єктів культурного значення, заохочення сталого туризму, просування об'єктів підвищеного культурного значення, просування місцевих традицій та ремесл.

Деякі з основних сфер, де програма може дати позитивні результати: невеликі інвестиції в інфраструктуру, спрямовані на підвищення ефективності, оснащення пунктів пропуску, оснащення центрів підготовки митниці, поліції та жандармерії, підхід до спільних викликів за допомогою спільних дій та розробка стратегій тощо.

Програма пропонує такі заходи:

- Інвестиції в сферу державної освіти, інвестиції в належне облаштування шкіл в обох країнах, інвестиції в освітню інфраструктуру;

- Інвестиції в підготовку медичного персоналу;
- Інвестиції в туризм та відновлення об'єктів культурної спадщини;
- Інвестиції в інфраструктуру та обладнання для моніторингу кордонів;

Пропонується, щоб під час реалізації кожного проекту з інвестиційною складовою (роботами), який має бути розроблений на основі конкретних цілей, запропонованих Програмою, проводити, в разі необхідності, оцінку впливу на навколишнє природне середовище для визначення величини впливу та, у разі необхідності, виправних і компенсаційних заходів. На даний момент інформації недостатньо для визначення ймовірної величини наслідків, викладених у Додатку II до Директиви про СЕО.

У зв'язку з цим пропонується прийняти спрощену форму СЕО та зосередитися на зменшенні потенційних ризиків та максимізації їх екологічних переваг.

Вищезазначені заходи також враховують рекомендації щодо застосування принципу «не завдай значної шкоди» ("do no significant harm"), як зазначено в Положенні встановлення механізму відновлення та стійкості, а також технічні рекомендації щодо імунізації інфраструктури від зміни клімату у 2021-2027 роках (2021 С 373/01).

Згадані вище заходи щодо охорони навколишнього середовища, відповідають цілям, викладеним у DNSH, наприклад:

- Енергоефективність – що пропонує заходи щодо скорочення викидів.
- Пом'якшення та адаптація до зміни клімату.

Будуть фінансуватися також і інші заходи щодо розвитку зелених громад, освіти, охорони здоров'я, культури та туризму, співпраці з урядом, безпеки кордонів.

- Розвиток сфери державної освіти, інвестиції в належне обладнання шкіл обох держав, інвестиції в освітню інфраструктуру;
- Розвиток медичної системи шляхом підготовки персоналу;
- Розвиток туризму та відновлення об'єктів культурної спадщини;
- Розвиток інфраструктури та обладнання для моніторингу кордонів.

Усі запропоновані заходи є узгодженими та сприятимуть Підвалини II «Захист навколишнього середовища» EUSDR (Європейської стратегія для Дунайського регіону).

Програма розроблена, щоб підкреслити синергію та взаємодоповнення з іншими програмами та фондами:

- Румунія: Операційна програма сталого розвитку 2030 та регіональні операційні програми 2021-2027; Операційна програма охорони здоров'я та Операційна освітня програма, а також Національний план реконструкції та стійкості, Румунський інструмент управління кордонами та візами;
- Україна: Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2017 роки, Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки в Україні.

Частина європейських коштів буде виділена як через програми стійкості та відновлення, так і інвестиційні плани - на період після пандемії, а також буде проведено аналіз заходів для досягнення максимального ефекту та відчутної вигоди для громадян обох держав, по суті пов'язаних також з Зеленим порядком денним ЄС та кожної країни-члена.

На етапі реалізації кожного проекту, в рамках процедури оцінки впливу на навколишнє середовище буде визначено, наскільки значним є вплив та які виправні та компенсаційні заходи потрібно вжити на всіх територіях, які зазнали впливу від кожного проекту. Наразі ми не володіємо достатньою інформацією, щоб встановити всі наслідки згідно з Додатком II Директиви про СЕО.

У зв'язку з цим ми пропонуємо провести спрощену СЕО, зосереджену на наданні пропозицій щодо детального планування кожного втручання, щоб зменшити можливі ризики та максимізувати екологічні переваги.

2.2 Структура Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки

Програма INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки структурована за такими розділами:

1. Стратегія програми INTERREG:

- Територія програми;
- Стратегії спільної програми щодо: загальних характеристик території програми; території та демографії; економії; впливу кризи Covid 19; екологічних проблем, пов'язаних з: якістю води, забрудненням, зміною клімату, екологічними ризиками, біорізноманіттям та ресурсами; функціональних зон; мобільності і зв'язку; соціальних питань: освіти, охорони здоров'я, культури та туризму, зайнятості та соціальних питань; управління та громадянського суспільства; управління перетином кордону та мобільності;
- Обґрунтування вибору цілей політики та конкретних завдань Програми INTERREG Next із відповідними пріоритетами, конкретними цілями та формами підтримки.

2. Пріоритети.

Нижче наведені цілі політики, пріоритети, специфічні цілі та орієнтовні дії, передбачені в рамках Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки:

Ціль політики 2 - Зелениша та стійкіша Європа з низьким вмістом вуглецю, яка рухається до економіки з нульовим викидом вуглецю шляхом сприяння переходу до чистої та справедливої енергії, зелених та блакитних інвестицій, кругової економіки, пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї, запобігання та управління ризиками, а також до стійкої міської мобільності

Пріоритет 1: Транскордонне зосередження на довкіллі

Специфічна ціль: (iv) Сприяння адаптації до зміни клімату та запобігання ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів.

Орієнтовні дії:

- Інфраструктура (включаючи зелену та блакитну інфраструктуру): Будівництво/реабілітація/модернізація інфраструктури, пов'язаної з системами/спорудами, спрямованими на боротьбу з пожежами, повеннями, консолідацію берегів річок, каналів, стан дамб, заліснення берегів річок, збереження, відновлення та ренатуралізацію водойм та екосистем, збереження та відновлення малих річок;

- Обладнання: оснащення необхідним обладнанням для ліквідації надзвичайних ситуацій (засоби пожежогасіння, повені тощо), апаратним, програмним забезпеченням, транспортними засобами тощо;
- Спільні стратегії та інструменти для управління небезпекою та запобігання ризикам, включаючи спільні плани дій, технічні та оперативні заходи для забезпечення скоординованих дій у режимі реального часу, плани ризиків, процедури втручання, навчання, кампанії інформування громадськості, розробку спільних операційних планів та оновлену процедурну структуру для ефективного управління та проведення спільних заходів, гідрологічного моніторингу річок, температури води, вимірювання опадів, режиму льоду;
- Інструктажі: спільні навчальні програми, створення мереж, обмін досвідом та знаннями, включаючи підвищення обізнаності у сфері ефективної профілактики та управління ризиками на транскордонній території.

Специфічна ціль: (Vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення всіх форм забруднення::

Орієнтовні дії:

- Спільні проекти зі створення/розширення природних заповідників у транскордонному контексті;
- Обладнання: підвищення кадрового та технічного потенціалу та модернізація обладнання для моніторингу природоохоронних територій;
- Обладнання: розвиток кадрового та технічного потенціалу та модернізація обладнання для моніторингу природоохоронних територій;
- Оцінка, захист та покращення існуючих екосистем (дослідницька діяльність, інвентаризація ресурсів, охорона видів, що перебувають під загрозою зникнення, знищення інвазивних видів, заліснення тощо);
- Міська зелена інфраструктура.

Ціль політики 4 - Соціальніша та інклюзивніша Європа, яка впроваджує Європейські підвалини соціальних прав.

Пріоритет 2: Транскордонний соціальний розвиток

Специфічна ціль: (ii) Поліпшення рівного доступу до якісних та інклюзивних послуг у сфері освіти, підготовки та навчання протягом усього життя шляхом розвитку доступної інфраструктури, у тому числі шляхом сприяння стійкості до дистанційної та онлайн-освіти та навчання..

Орієнтовні дії:

- Інвестиції в реабілітацію/ модернізацію/ розширення/ придбання обладнання для освітньої інфраструктури для забезпечення матеріальних передумов, необхідних для якісного навчального процесу та збільшення участі в освітніх процесах, з акцентом на доступність людей з обмеженими можливостями;
- Інвестиції в апаратне та програмне забезпечення, необхідні для розвитку цифрових навичок;
- Розробка спільних освітніх і навчальних планів і стратегій, програм навчання та

- наставництва;
- Розвиток партнерства між навчальними та освітніми закладами для підтримки спільного навчання та обміну передовим досвідом між вчителями/фахівцями з освіти по обидва боки кордону;
- Розвиток спільних ініціатив, які підтримують освіту та навчання дорослих, включаючи програми мобільності.

Специфічна ціль: (v) Забезпечення рівного доступу до медичної допомоги та забезпечення стійкості систем охорони здоров'я, включаючи первинну медичну допомогу, та сприяння переходу від інституційного догляду до сімейного або громадського догляду.

Орієнтовні дії:

- Спільна діяльність, спрямована на розширення доступу до медичних послуг у прикордонній зоні шляхом розбудови/реабілітації/модернізації інфраструктури медичних послуг;
- Розвиток стаціонарних та мобільних лабораторій для клінічного скринінгу/моніторингу захворювань та запобігання поширенню транскордонних епідемій;
- Оснащення інфраструктури, характерної для державних медичних послуг (амбулаторії, відділень невідкладної допомоги, медичних центрів, комплексного соціального втручання тощо)
- Мобільні каравани для виявлення стану здоров'я для моніторингу стану здоров'я (крові, цукрового діабету, дослідження тощо), а також надання стоматологічної допомоги сільському населенню;
- Оснащення інфраструктури, характерної для державної служби екстреної медичної допомоги;
- Спільні програми навчання та обміну досвідом, створення мереж для підтримки роботи окремих державних служб охорони здоров'я, телемедицини;
- Обмін досвідом, спільна діяльність щодо забезпечення сумісності медичних довідників, спільних діагностичних програм
- Інформаційні кампанії щодо освіти населення у сфері охорони здоров'я, профілактики захворювань та епідемій;
- Спеціальне обладнання для оцифрування в охороні здоров'я

Специфічна ціль: (vi) Підвищення ролі культури та сталого туризму в економічному розвитку, соціальному залученні та соціальних інноваціях.

Орієнтовні дії:

- Реставрація, консервація, консолідація, охорона, безпека культурно-історичних пам'яток, археологічних об'єктів (включаючи відповідні під'їзні шляхи), музеїв, предметів мистецтва та колекцій та їх спільне просування на основі відповідних транскордонних стратегій/концепцій;
- Консервація, охорона та спільне використання культурно-історичних пам'яток та об'єктів;

- Підтримка специфічної та традиційної ремісничої діяльності, важливої для збереження місцевої культури та самобутності.
- Просування специфічних і традиційних видів діяльності на прийнятній території (включаючи транскордонні культурні заходи);
- Будівництво, модернізація центрів відвідування природоохоронних територій; розробка екологічних туристичних маршрутів
- Інвестиції в апаратне та програмне забезпечення, необхідне для оцифрування культурних об'єктів та заходів. Реабілітація/модернізація та доопрацювання культурної спадщини;
- Просування цифрових платформ для туризму;
- Просування об'єктів культурної спадщини та включення їх у транскордонні туристичні мережі та ланцюги;
- Спільні кампанії, публікації, дослідження, стратегії для покращення потенціалу транскордонного туризму;
- Створення спільних мереж у сфері туризму та культури.

Специфічна ціль Interreg 2 - Підвищення захисту та безпеки Європи.

Пріоритет 3: Прикордонне співробітництво

Специфічна ціль: Управління перетином кордону. Інші дії для безпечної Європи.

Орієнтовні дії:

- Інвестиції в обладнання, специфічне для діяльності поліції/митниці/прикордонної поліції/ жандармерії (транспортні засоби для підрозділів К9, обладнання для відеозапису, дрони, пошукове обладнання, апаратне та програмне забезпечення, навчальне обладнання, обладнання для криміналістів та вибухотехніки тощо)
- Спільні навчання поліції, митниці, прикордонної поліції, жандармерії, інших структур, що займаються управлінням кордоном, обмін передовим досвідом у конкретних сферах діяльності (аналіз, кримінальне розслідування, організована злочинність тощо)
- Інвестиції в модернізацію, реабілітацію, покращення, модернізацію поліції та інфраструктури перетину кордону та супутніх будівель
- Інвестиції в спільну політику, стратегії, плани та стратегії реагування, кампанії з підвищення обізнаності, пов'язані з торгівлею людьми та іншими питаннями, пов'язаними з управлінням кордоном та перетином кордону тощо

2.3 Бачення та коротка презентація території реалізації Програми

Прийнятна територія для реалізації Програми INTERREG Next Румунія-Україна на період 2021-2027 роки включає 5 повітів Румунії (Марамуреш, Сату-Маре, Ботошань, Сучава, Тулча) та Україну (Одеса, Закарпаття, Івано-Франківськ, Чернівці).

Прийнятна територія Програми Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 (Програма Interreg NEXT RO-AU) охоплює загальну площу 100.860 км², з яких 32.760 км² це територія Румунії. За пропорційністю територія України більш ніж удвічі перевищує територію Румунії.

Територія прийнятних регіонів України варіюється від Одеської області площею 33.300 км² до Чернівецької області площею 8.100 км². У Румунії площі, зайняті повітами на прийнятній території Програми, варіюються від 4.418 км² (Сату-Маре) до 8.533 км² (Сучава).

З точки зору населення, виявлено, що регіони, прийнятні для території впровадження в Україні, є переважно міськими, причому високий відсоток відноситься до Одеської області (67%), а на протилежному полюсі – до Закарпатської області (37%). У Румунії міські райони менші порівняно з сільськими, а саме: у повітах Ботошань і Сучава відсоток сільських районів становить 59%, а на протилежному полюсі є повіт Марамуреш з відсотком 43%.

Щільність населення на прийнятній території становить близько 78 жителів/км², тоді як середня щільність населення ЄС становить 109 жителів/км². Середня щільність населення України у 2013 році становила 75 жителів/км², а розрахункова щільність населення в 2020 році становить близько 69 жителів/км². Що стосується щільності національного населення Румунії, то орієнтовний рівень в 2020 році становить 81 житель/км². Таким чином, щільність населення на прийнятній території програми, нижче національного рівня в Румунії та ЄС, та вище середнього рівня в Україні.

Крім того, існують відмінності між областями. Тулча та Одеса мають найнижчу щільність населення, а Чернівці – найвищу. Ці значні відмінності в щільності можуть бути пов'язані з декількома чинниками. Найзначнішими є географічна та топологічна схожість, яка може уповільнити розвиток міських та сільських місцевостей (Тулча – Одеса – рівнина та дельта; Закарпаття – Івано-Франківськ – Сату-Маре – Марамуреш – Сучава – переважно гірська місцевість), а також соціальна та культурна схожість.

Загальне зростання населення прийнятної території виявляє подібні тенденції для прийнятної території, а також на національному рівні, при цьому в Україні спостерігається більш прискорене скорочення чисельності населення, як на регіональному, так і на національному рівнях. З усієї прийнятної території єдиним регіоном із позитивною тенденцією залишається Сучавський повіт як у 2013, так і у 2019 році.

2.4 Діяльність з поширення інформації та комунікацій

Кожна ціль розвивається за допомогою специфічних комунікаційних заходів. Програма визначила наступні цільові групи для обох країн: бенефіціари та потенційні бенефіціари, урядові та неурядові суб'єкти на національному та регіональному рівнях, національні/ регіональні/ місцеві засоби медіа, установи чи органи ЄС, широка громадськість (громадяни території *Програми* або громадськість (ЄС), внутрішні або зовнішні групи підтримки.

Для кожного типу цільової групи та для кожного етапу життєвого циклу *Програми* було розглянуто та адаптовано комунікаційний комплекс: підготовку, затвердження програми, запуск конкурсів проектних пропозицій, відбір проектів, їх реалізацію та закриття *Програми*, тощо.

Веб-сайт, присвячений цій Програмі: <https://ro-ua.net/en/2021-2027-en.html>, містить окремий розділ для 2021-2027 років. Тут можна переглянути та доступні усі специфічні документи, отримані в результаті розробки Програми.

Що стосується аспектів реалізації, програма ENI Румунія-Україна 2014-2020 надала належну підтримку своїм потенційним заявникам на етапі створення проекту, використовуючи різні канали та інструменти. Безумовно, найбільше цінували особисту інформацію та навчальні заходи в межах території програми. Однак, оскільки обмеження змусили програми шукати гібридні підходи без зниження якості контенту, онлайн-середовище заслуговує творчого дослідження. У цьому мінливому середовищі необхідно розглянути оновлені або модернізовані інструменти та методи для розвитку здібностей потенційних заявників і, крім того, бенефіціарів програми. Приклади можуть варіюватися від навчальних посібників, інструментів пошуку веб-партнерів, онлайн-семінарів/воркшопів, до онлайн-навчальних платформ або служби підтримки. Створення проекту також може бути підтримано веб-бібліотекою результатів за 2014-2020 фінансовий період, яка має на меті інформувати та надихати зацікавлених заявників, даючи їм підказки та ідеї щодо того, як відтворити, примножити або продовжити минулі досягнення, уникаючи при цьому просте подвоєння.

Термінологія програми, оновлена відповідно до нових правил, повинна бути належним чином пояснена в Посібнику та під час конкурсу пропозицій. Необхідно підкреслити новий підхід до логіки втручання на рівні програми та проекту, щоб гарантувати, що отримані, оцінені та відібрані пропозиції відповідають концепціям та вказівкам ЄС.

Особливу увагу потрібно приділити заявникам, які мають намір впроваджувати компоненти інфраструктури, які потребують, як частину пакету заявок, технічної документації для підтвердження зрілості проекту та підготовки до впровадження. Оскільки в цьому відношенні існують значні відмінності між законодавчими положеннями Румунії та України, Посібник, за підтримки національних суб'єктів, має роз'яснити особливості, щоб обмежити кількість роз'яснень під час процесу оцінки. Так само важливо, щоб будь-які національні особливості, які впливають на зміст пакету заяв, були враховані заздалегідь і чітко викладені в Інструкціях для заявників.

Адміністративне навантаження на подачу проектів можна додатково зменшити, обмеживши кількість запитуваних документів у пакеті заявок, до тих, які є необхідними та релевантними для оцінки та відбору, використовуючи комп'ютерну систему та повністю перевівши подачу та оцінку документів в електронний формат.

Форма заявки відповідатиме моделі, розробленій INTERACT, можливо, скоригованій відповідно до результатів консультацій та рішень Моніторингового комітету.

2.5 Взаємозв'язок з іншими відповідними планами та програмами

Програма INTERREG NEXT Румунія-Україна 2021-2027 роки створює синергію з макрорегіональними стратегіями:

1. Стратегія ЄС для Дунайського регіону (ЄСДР) забезпечує інтегровану основу для зміцнення співпраці між націями 14 країн, включаючи Румунію, як державу-члена, та

Україну, як країну, яка не входить до ЄС. Це є пріоритетом ЄС і дуже важливим для співпраці між державами, як державами-членами, так і партнерами. Стратегія Дунайського регіону здійснює підхід до широкого спектру питань, розділених на 4 підвалинах та 12 пріоритетних напрямків.

У Пріоритетному напрямку 5, «екологічні ризики», програма сприяє Дунайській стратегії, підходить до питань, пов'язаних з (невичерпний перелік):

- розробкою та виконанням планів управління ризиками для різних небезпек,
- розробкою процедур швидкого реагування,
- нарощуванням потенціалу за допомогою оснащення та навчальних програм
- посиленням запобігання стихійним лихам та забезпечення готовності до них шляхом інвестування в інфраструктуру, оснащення та зміцнення інституційного потенціалу

Існує також сильна синергія між PA11 і ISO2, обидва з яких вирішують питання безпеки. Програма має на меті сприяти довгостроковій стратегічній співпраці між правоохоронними органами та сприяти покращенню систем прикордонного контролю та систем управління кордонами загалом.

Крім того, програма INTERREG NEXT Румунія-Україна 2021-2027 роки створює взаємодоповнюваність та синергію з іншими формами підтримки:

1. Взаємодоповнюваність та синергія PO2

Головною синергією та взаємодоповнюваністю для Румунії є Операційна програма сталого розвитку 2021-2027 та Регіональна операційна програма Nord-Est, Регіональна операційна програма Sud-Est.

Програми RO-UA та NPSD накладаються у трьох сферах, що фінансуються програмою у екологічній сфері: -

- (iv) Сприяння адаптації до зміни клімату, запобігання ризику катастроф і стійкості, беручи до уваги екосистемні підходи;
- v) Сприяння доступу до води та сталого управління водними ресурсами;
- vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.

Прагнучи вирішити ці проблеми на національному рівні або рівні NUTS 2, Програма Румунія-Україна вирішує спільні питання між двома країнами, охоплюючи прикордонні райони та спільні стратегії та рішення. Оскільки питання біорізноманіття охоплюють великі території, а їх вирішення в одній країні є недостатнім, спільно фінансовані дії двох країн-партнерів забезпечать комплексний підхід. У сфері запобігання ризикам програма спрямована на вирішення спільних ризикових ситуацій між двома країнами, доповнюючи національні програми підходом до таких проблем, як пожежі, повені та техногенні катастрофи. Регіональні операційні програми вирішують питання біорізноманіття, але особливо у сфері зеленої та блакитної інфраструктури, програма Румунія-Україна, таким чином, забезпечує взаємодоповнюваність у цій сфері.

2. Взаємодоповнюваність та синергія PO4

У рамках програми «Румунія-Україна Interreg Next» інвестиції в PO4 будуть зосереджені на:

- (ii) Покращенні рівного доступу до якісних та інклюзивних послуг у сфері освіти, підготовки та навчання протягом усього життя шляхом розвитку доступної інфраструктури, у тому числі шляхом сприяння стійкості до дистанційної та онлайн-освіти та навчання;
- (v) Забезпеченні рівного доступу до медичної допомоги та забезпеченні стійкості систем охорони здоров'я, включаючи первинну медичну допомогу, та сприяння переходу від інституційного догляду до сімейного або громадського догляду.
- (vi) Підвищенні ролі культури та сталого туризму в економічному розвитку, соціальному залученні та соціальних інноваціях.

У Румунії Програма забезпечить взаємодоповнюваність з Національною програмою охорони здоров'я та Національною освітньою програмою, а також з Національним планом відновлення та стійкості.

У сфері освіти Національна освітня програма вирішує питання освіти та занять. Вирішуються такі основні питання, як дострокове покидання школи, ранній догляд за дітьми, підвищення якості навчального процесу та підтримка нових та інноваційних методів навчання. З румунської сторони на Конкретну ціль щодо освіти також спрямовані і Регіональні операційні програми. Програма «Румунія-Україна» доповнить діяльність, що фінансується на національному та регіональному рівнях, шляхом підходу до освітніх проблем з транскордонної точки зору, допомагаючи громадам по обидва боки кордону співпрацювати у вирішенні проблем у цій сфері.

З українського боку Програма забезпечить взаємодоповнюваність та синергію з Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2017 роки, а також з регіональними стратегіями. На національному рівні стратегія має на меті:

- забезпечення доступу до освіти для людей з особливими освітніми потребами, а саме розвиток інклюзивного та безпечного освітнього середовища, універсальний дизайн та розумне розміщення в навчальних закладах;
- розвиток освіти у сільській місцевості, а саме комп'ютеризація шкіл та навчання цифрової грамотності вчителів.

Регіональні стратегії вирішують різні питання, такі як забезпечення рівного доступу до якісної дошкільної та середньої освіти та конкурентоспроможності професійно-технічної освіти, розвиток умов для інтеграції української університетської системи в європейський освітній простір, підтримка міжнародного обміну студентами, аспірантами, науковців, забезпечення рівного доступу до якісної освіти для людей з особливими освітніми потребами, створення інклюзивного освітнього середовища. Програма безпосередньо створює синергію з деякими з цих цілей, як інтеграція української університетської системи в європейський освітній простір та взаємодоповнюваність через підхід до специфічних проблем прикордонних спільнот.

Що стосується питань охорони здоров'я, Програма забезпечує взаємодоповнюваність як з румунськими, так і з українськими стратегіями та програмами. Обидві країни планують розглянути питання щодо охорони здоров'я протягом наступного десятиліття, при цьому пандемія висвітлює сфери, які необхідно покращити. Хоча Румунія отримує значне фінансування в цій сфері, транскордонний характер Програми створює додаткову цінність, орієнтуючись на найвіддаленіші громади.

Туризм і культура фінансуються регіональними та національними програмами на період програмування з 2021 року по 2027 рік в обох країнах. Додаткова цінність заходів, що фінансуються за програмою Румунія-Україна, полягає в її потенціалі для розвитку місцевого культурного та туристичного потенціалу регіону та вирішення таких питань, як оцифрування культурної спадщини.

3. Взаємодоповнюваність та синергія ISO 2

Інвестиції в рамках ISO 2 будуть зосереджені на інвестиціях, пов'язаних з управлінням кордонами, а саме на оснащенні, відновленні та модернізації інфраструктури, спільних навчаннях, плані та процедурах. Програма створює взаємодоповнюваність з Румунським інструментом управління кордонами та візами та Державною стратегією регіонального розвитку в Україні на 2021-2027 роки, а також з регіональними стратегіями в Україні. Національні програми спрямовані на фінансування інфраструктурних проектів, тоді як програма Ro-Ua може створювати взаємодоповнюваність шляхом спільної розробки та реалізації проектів, покликаних об'єднати дії, які фінансуються двома державами окремо.

Програма створить взаємодоповнюваність з іншими програмами транскордонного співробітництва, такими як Interreg Next 2021-2027 Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна, Румунія-Україна або Чорноморський басейн.

3 ЗНАЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ТА ЙМОВІРНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ В ВИПАДКУ НЕРЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ INTERREG NEXT РУМУНІЯ-УКРАЇНА 2021-2027 РОКИ

3.1 Сучасний стан навколишнього середовища

Характеристика сучасного стану довкілля була зроблена на основі даних та інформації про національну територію, наявних на момент складання Екологічного звіту. Аналіз поточного стану навколишнього середовища проведено для кожного значного екологічного аспекту.

Розглядаються наступні значні екологічні аспекти: повітря, воду, ґрунт, зміну клімату, біорізноманіття, ландшафт, населення та здоров'я людей, культурні аспекти, збереження природних ресурсів, енергоефективність, відходи.

3.1.1. Якість повітря

Якість повітря визначається викидами в атмосферне повітря від стаціонарних джерел (машин, установок, у тому числі вентиляції тощо), від дифузних джерел забруднення та мобільних джерел (дорожнього руху) переважно у великих містах, а також від далекого транспортування забруднюючих речовин.

Якщо в Румунії (на прийнятній території) встановлено 14 громадських систем моніторингу якості повітря, то по всій Україні діють 9 систем ручного моніторингу. Урядова політика, яку впроваджують обидві країни, позитивно вплинула на скорочення викидів вуглецю відповідно до заходів, вжитих Європейським Союзом для досягнення цілей до 2030 року. Більш ретельний моніторинг якості повітря в обох країнах допоміг би вжити заходів для зменшення забруднення повітря і, таким чином, покращити якість життя, особливо у великих міських центрах.

В повіті Ботошань якість повітря контролюється за допомогою вимірювань у фіксованій точці через станцію моніторингу якості повітря типу міського фону (BT1-FU), розташовану в муніципалітеті Ботошань, на бульварі Міхая Емінеску, буд. 44. Вона контролює наступні параметри:

- Автоматичні вимірювання для SO₂, NO₂, O₃, CO, PM₁₀, C₆H₆;
- Гравіметричні вимірювання для PM₁₀ та PM_{2.5};
- Концентрації важких металів за допомогою індикативних вимірювань Pb, Cd і Ni в PM₁₀.

На рівні 2020 року значення, зафіксовані для наступних параметрів, були нижчими від граничних значень охорони здоров'я людей, встановлених Законом №204/2011: SO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, Pb, Ni, Cd.

На рівні 2020 року значення, зафіксовані для наступних параметрів, були нижче цільового значення, встановленого Законом №204/2011: O₃.

У повіті Сату-Маре якість повітря контролюється за допомогою вимірювань, за допомогою 2 автоматичних станцій моніторингу, що належать до Національної мережі моніторингу якості повітря (НММЯП).

- SM-1 - станція типу міського фону, розташована в муніципалітеті Сату-Маре вул. Славіча 4, на дворі Національного Коледжу імені Йоана Славіча, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксиду сірки (SO₂), оксидів азоту (NO_x/NO/NO₂), монооксиду вуглецю (CO), озону (O₃), летких органічних сполук (бензолу, толуолу і ксилолу), частинок у суспензії PM_{2,5} (гравіметричний) та PM₁₀ (нефелометричний та гравіметричний).
- SM-2 - станція приміського/транспортного типу, розташована в муніципалітеті Карей - вул. Сомешулуй № 15, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксиду сірки (SO₂), оксидів азоту (NO_x/NO/NO₂), монооксиду вуглецю (CO), летких органічних сполук (бензолу, толуолу і ксилолу), частинок у суспензії PM₁₀ (нефелометричним та гравіметричним методами).

Протягом 2020 року вимірювання, проведені за допомогою автоматичних станцій, не зафіксували перевищення граничних значень таких показників: NO_x, NO₂, SO₂, CO, O₃, бензолу, PM_{2.5} гравіметричним методом, Pb, Cd, Ni.

Протягом 2020 року вимірювання, проведені за допомогою автоматичних станцій, зафіксували перевищення граничних значень таких показників: PM₁₀ нефелометричним методом, PM₁₀ гравіметричним методом.

У повіті Мармуреш якість повітря контролюється вимірюваннями за допомогою 5 автоматичних станцій моніторингу, що належать до Національної мережі моніторингу якості повітря (НММЯП).

- MM1 - станція транспортного типу розташована у муніципалітеті Бая Маре, бульв. Бухарест №28, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксиду сірки (SO₂), оксидів азоту (NO, NO_x, NO₂), монооксиду вуглецю (CO), бензолу, толуолу, етилбензолу, о-ксилолу, мксилолу, п-ксилолу, гравіметричним методом, зважених порошоків (PM₁₀) автоматично, (HAP);
- MM2 - станція міського типу розташована у муніципалітеті Бая Маре, бульв. Унірій №9-11, Парк Мара, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксиду сірки (SO₂), оксидів азоту (NO, NO_x, NO₂), бензолу, толуолу, етилбензолу, о-ксилолу, мілену, р-ксилолу, зважених порошоків PM_{2,5}) і (PM₁₀) гравіметричним методом та погодними параметрами (напрямок і швидкість вітру, тиском, температурою, сонячною радіацією, відносною вологістю, опадами);

- ММ3 - станція приміського типу розташована у муніципалітеті Бая Маре, вул. Фіріза 65, Загальноосвітня Школа № 13, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксид сірки (SO₂), оксиди азоту (NO, NO_x, NO₂), монооксид вуглецю (CO), озон (O₃) та зважених порошоків (PM₁₀) гравіметричним методом;
- ММ4 - станція промислового типу розташована у муніципалітеті Бая Маре, вул. Коліна Топіторілор, напірний вузол SGAMM, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксиду сірки (SO₂), оксидів азоту (NO, NO_x, NO₂), озону (O₃), зважених порошоків (PM₁₀) автоматично і параметрів погоди (напрямку і швидкості вітру, тиску, температури, сонячної радіації, відносної вологості, опадів).
- ММ5 - станція промислового типу розташована у муніципалітеті Бая Маре, вул. Лунчій 22, Загальноосвітня Школа №9 Фернезіу, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксиду сірки (SO₂), оксидів азоту (NO, NO_x, NO₂), озону (O₃), зважених порошоків (PM₁₀) автоматично і параметрів погоди (напрямку і швидкості вітру, тиску, температури, радіації).

Протягом 2020 року вимірювання, проведені за допомогою автоматичних станцій, не зафіксували перевищення граничних значень таких показників: SO₂, CO, C₆H₆,
Протягом 2020 року вимірювання, проведені за допомогою автоматичних станцій, зафіксували перевищення граничних значень таких показників: PM₁₀ нефлометричним методом, PM_{2.5}.

У повіті Сучава якість повітря контролюється вимірюваннями за допомогою 4 автоматичних станцій моніторингу, що належать до Національної Мережі Моніторингу Якості Повітря (НММЯП).

- SV1 - станція типу міського фонду, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксиду сірки (SO₂), оксидів азоту (NO, NO₂, NO_x), оксид вуглецю (CO), озону (O₃), бензолу (C₆H₆), толуолу, етилбензолу, о-, м-, п-ксилолів, зважених порошоків PM₁₀ (гравіметричним та автоматичним методами) та PM_{2,5} (гравіметричним методом);
- SV2 - станція промислового типу, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксиду сірки (SO₂), оксидів азоту (NO, NO₂, NO_x), оксид вуглецю (CO), озону (O₃), зважених порошоків PM₁₀ (гравіметричним та автоматичним методами).
- SV3 - станція транспортного типу, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксиду сірки (SO₂), оксидів азоту (NO, NO₂, NO_x), оксид вуглецю (CO), бензолу (C₆H₆), толуолу, етилбензолу, о-, м-, п-ксилолів, зважених порошоків PM₁₀ (гравіметричним та автоматичним методами).
- EM3 - станція типу європейського регіонального фонду, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: діоксиду сірки (SO₂), оксидів азоту (NO, NO₂, NO_x), монооксиду вуглецю (CO), озону (O₃), бензолу (C₆H₆), толуолу, етилбензолу, о-, м-, п-ксилолів, зважених порошоків PM₁₀ (гравіметричним та автоматичним методами).

Протягом 2020 року вимірювання, проведені за допомогою автоматичних станцій, не зафіксували перевищення граничних значень таких показників: NO₂, PM₁₀, C₆H₆.

У повіті Тулча якість повітря контролюється за допомогою вимірювань, за допомогою 3 автоматичних станцій моніторингу, що належать до Національної мережі моніторингу якості повітря (НММЯП).

- TL-1 - станція транспортного типу, розташована в муніципалітеті Тулча, вул. Ісакчень ФН (Парк Чуперчень), яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: SO₂, NO₂/NO/NO_x, CO, PM₁₀, COV.
- TL-2 - станція промислового типу, розташована в муніципалітеті Тулча, вул. Prelungirea Taberei, пг. 7, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: SO₂, NO/NO₂/NO_x, O₃, CO, PM₁₀ та метеорологічних параметрів (температури, швидкості вітру, напрямку вітру, відносної вологості, атмосферного тиску, сонячної радіації, опадів);
- TL-3 - станція приміського/транспортного типу, розташована в Ісакчі, Каля Мечін, яка здійснює моніторинг наступних забруднюючих речовин: SO₂, NO, NO₂, NO_x, PM₁₀ та метеорологічних параметрів (температури, швидкості вітру, напрямку вітру, відносної вологості, атмосферного тиску, сонячної радіації, опадів);

Протягом 2020 року вимірювання, проведені за допомогою автоматичних станцій, не зафіксували перевищення граничних значень таких показників: SO₂, CO, NO₂, бензол, важкі метали (Pb, Cd, As, Ni),

Протягом 2020 року вимірювання, проведені за допомогою автоматичних станцій, зафіксували перевищення граничних значень таких показників: O₃, PM₁₀.

3.1.2. Кліматичні зміни

Кліматичні зміни є однією з найважливіших екологічних проблем із значними економічними та соціальними наслідками на глобальному, регіональному та місцевому рівнях. Беручи до уваги національну стратегію щодо зміни клімату та низьковуглецевого зростання, а також національний план дій щодо зміни клімату, ми продовжуємо вживати та інтегрувати заходи щодо зменшення викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату систем. Регіональна політика згуртованості, а також європейські програми є ефективним способом прийняття найефективніших заходів для консолідації сталого низьковуглецевого економічного зростання в Румунії.

Зменшення впливу зміни клімату на навколишнє середовище в цілому (природне середовище, забудоване середовище, люди, біорізноманіття тощо) можна досягти за допомогою двох категорій заходів, основаних на загальних цілях зміни клімату: заходів щодо скорочення викидів парникових газів і пом'якшення наслідків та заходів з адаптації.

Заходи пом'якшення включають дії щодо зменшення впливу людської діяльності на кліматичну систему та дії щодо уникнення впливу зміни клімату на навколишнє середовище.

Заходи адаптації включають дії, які реагують на поточні або прогнозовані зміни клімату. З огляду на те, що зміна клімату є реальністю, необхідні додаткові заходи щодо зменшення впливу викидів парникових газів на навколишнє середовище та здоров'я. Необхідна адаптація і попередження наслідків кліматичних змін, а також прийняття необхідних мір з метою попередження або мінімізації цих наслідків. Необхідні стратегії та плани заходів на місцевому, регіональному і транскордонному рівні. Інтеграція з іншими напрямками політики є життєво необхідною і відбувається все частіше – приміром, що стосується менеджменту екосистем і водойм, зниження ризиків катастроф, сільського розвитку, містобудівного планування та регіонального розвитку. Ця діяльність охоплює екосистемні заходи та ті заходи, які стосуються поведінкових змін.

На регіональному рівні загальна тенденція адаптації та пом'якшення наслідків зміни клімату буде супроводжуватися впровадженням ряду заходів, розроблених за такими напрямками:

- **Енергоефективність:** зміна поведінки побутових споживачів, що може призвести до економії енергії; надання важелів для відновлення громадських будівель для забезпечення енергонезалежності або мінімізації споживання; скорочення енергії в промисловості.
- **Транспорт:** впровадження ефективної системи електротранспорту в містах для зменшення викидів парникових газів; будівництво інфраструктури, пов'язаної з альтернативною транспортною системою, без споживання палива; сприяння та створення можливостей для заохочення залізничного транспорту як альтернативи автомобільному транспорту;
- **Сільське/лісове господарство:** впровадження технологій збору та капіталізації сільськогосподарських відходів; екологічна реконструкція лісу шляхом збільшення площі лісів та припинення незаконних рубок;
- **Довкілля, інтегрований менеджмент водних ресурсів.**

3.1.3. Вода

З точки зору водного господарства, адміністративно-територіальні одиниці повітів Сату-Маре, Марамуреш, Сучава, Ботошань та Тулча входять до складу Адміністрацій водних басейнів Сомеш-Тиса, Прут-Бирлад, Сірет, Дунай.

Зміни гідроморфологічних характеристик водотоків (зміна природних водотоків, зміна гідрологічного режиму, погіршення водного біорізноманіття тощо), є результатом наявності гідроморфологічних тисків, які впливають на стан водних екосистем і можуть сприяти недосягненню екологічних цілей водою.

Район річкового басейну Прут - Бирлад розташований в північно-східній крайній частині басейну Дунаю і межує з басейнами Тиси на північному заході, Сірету на заході і Дністра на півночі і сході. Загальна площа басейну Прута розташована на території трьох країн - України (8.241 км²), Румунії (10.990 км²) і Республіки Молдова (9.165 км²). Річка Прут (952,9 км) це друга за довжиною притока Дунаю і являється кордоном між Румунією і Україною протягом 31 км.

Район річкового басейну Прут - Бирлад включає декілька категорій гідротехнічних робіт: сховища, відводи, регулювання, будівництво гребель та берегоукріплення, що виконуються на водоймах різного призначення (енергетичного, забезпечення потреби води, регулювання природних потоків, захисту від руйнівної дії води, боротьби з надлишком вологи та інше), з функціональними ефектами для людських спільнот.

Загальна площа району річкового басейну Прут - Бирлад становить 20569,04 км², що являє собою 8,63% поверхні країни. Гідрографічна мережа налічує 392 водотоки, відомості про яких внесені до поземельної книги, загальною довжиною 7.679 км і середньою щільністю 0,38 км/км². На території Румунії район річкового басейну Прут-Бирлад включає суббасейни: басейн середнього та нижнього Пруту, гідрографічний басейн річки Бирлад та лівих приток річки Сірет із повітів Ботошань та Галац із 392 водотокам, відомості про яких внесені до поземельної книги.

Загальні ресурси поверхневих вод району річкового басейну Прут-Бирлад становлять близько 3.661 млн.м³/рік, з яких корисні ресурси становлять прибіл. 960 млн.м³/рік. Вони представляють приблизно 94% загальних ресурсів і утворюються переважно річками Прут, Бирлад та їх притоками. В районі річкового басейну Прут-Бирлад

розташовано 72 важливих водосховищ (площею понад 0,5 км²), з яких 49 мають комплексне використання, а їх загальний корисний об'єм становить 614,85 млн м³.

В межах басейну річки налагоджено гідротехнічні роботи (які становлять гідроморфологічні тиски), які виконуються на водоймах для різних цілей (наприклад: захисту населення від повеней, забезпечення потреби у воді, упорядкування природних потоків, виробництва енергії гідроенергією рослини тощо), можуть мати функціональний вплив на людські спільноти.

Було виявлено 65 водосховищ, площею понад 0,5 км². Водосховища були побудовані для різних цілей: захисту від повеней, питного та промислового водопостачання, енергетики, зрошення, рибництва. Найважливішими водосховищами в районі річкового басейну Прут-Бирлад є Стинка-Костешті на річці Прут, Солешть на річці Васлуец, Рипа Албастре на річці Сіміла, Пушкашь на річці Ракова.

В межах гідрографічного басейну були проведені гідротехнічні роботи (які здійснюють гідроморфологічний тиск), виконані по окремим видним об'єктам, з різною метою (приміром: захист населення від повеней, забезпечення потребами у воді, регулювання природної витрати води, виробництво енергії гідростанціями тощо), можуть мати функціональні наслідки для людських спільнот. В гідрографічному середовищі Прут-Бирлад були визначений наступний потенційно значний гідроморфологічний тиск.

В районі річкового басейну Прут-Бирлад загальна довжина **регулювання** становить 1.057,529 км, а загальна довжина віддамбування становить 1.173 км (795 км на лівому березі та 933 км на правому березі водотоків). Найважливіші роботи з регулювання та віддамбування розташовані на річках Прут, Бирлад, Жіжія, Бахлуй.

Є **6 відводів та каналів** (5 плюс гідротехнічний вузол Кіперешть) загальною довжиною 35,43 км. Чотири з них спрямовані на доповнення стоку припливу для певних скупчень, щоб забезпечити потребу у воді для прилеглих населених пунктів. Найважливішими відведеннями є: Кетемерешть, Пушкашь і Рипа Албастре для забезпечення потреби в питній та промисловій воді для населених пунктів Ботошань, Васлуй та Бирлад. Відведення Мунтень-Текуч-Малул-Алб має роль відведення великих вод. Є також рукав, який служить доповненням до течії на старому рукаві річки Жіжія (Н.Х. Кіперешть).

В районі річкового басейну Прут-Бирлад відсутні потенційно значущі чи неявно значущі відбори проб води. Було визначено 196 потенційних гідроморфологічних тисків. Прослідковується процес перевірки потенційно значущих тисків - гідроморфологічних змін з досягненням екологічних цілей поверхневими водоймами, в районі річкового басейну Прут-Бирлад, не було встановлено значного гідроморфологічного тиску.

В річковому басейні Прут - Барлад виявлено 324 поверхневі водойми, з яких:

- 268 водойм - річок, з яких 235 водойм являють собою непостійні водойми, а решта 33 є постійними водоймами;
- 8 водойм - природні озера;
- 45 водойм - водосховища;
- 3 штучні водойми (усі річково-каналні водойми).

Ті 324 поверхневі водойми були віднесені до таких категорій:

- 230 природних водойм;
- 45 сильно змінених водойм типу річок, 1 сильно змінена водойма типу озера 45 водосховищ;
- 3 штучних водойм;

Багаторічні середні потоки для основних річок в районі річкового басейну становлять: р. Прут 105 м³/с (3.314 млн. м³/рік) при впадінні в Дунай, р. Жіжія становить 10 м³/с (316 млн. м³/рік), р. Бирлад на 11 м³/с (347 млн м³/рік) при

впадінні в Сірет, р. Васлуй 1 м³/с (31,56 млн м³/рік), р. Тутова 1 м³/с (31,56 млн м³/рік).

Із загальної довжини водотоків в районі річкового басейну Прут-Бирлад, відомості про яких внесені до поземельної книги, непостійні водотоки становлять близько 80%.

В районі річкового басейну Прут-Бирлад підземні ресурси оцінюються в 251,4 млн м³ (7,97 м³/с), з них 34,7 млн м³ (1,1 м³/с) надходять з підземних вод і 216,7 млн м³ (6,87 м³/с), з глибоких джерел.

В районі річкового басейну Прут-Барлад налічується 177 людських агломерацій (>2000 е.н.) із загальним органічним навантаженням 2 517 062 е.н. Виявлено 2 агломерації з населенням понад > 150000 е.н., 12 агломерацій з населенням від 15000 до 150000 е.н., 5 агломерацій з населенням від 10000 до 15000 е.н, 158 агломерацій з населенням від 2000 до 10000 е.н.

Водна інфраструктура в повіті Ботошань

Водні ресурси являють собою гідрологічний потенціал, утворений природними та облаштованими поверхневими та підземними водами, за рахунок яких забезпечується постачання води для різних видів використання.

Таблиця 1 Водна інфраструктура Повіту Ботошань, 2017-2020 рр. (Джерело: Тетро - онлайн - ІНССЕ)

Показник	О.В.	2017	2018	2019	2020
Населені пункти з водорозподільною мережею	Кількість	48	48	47	46
з них: муніципалітети та міста	Кількість	7	7	7	7
Проста загальна довжина розподільної мережі	КМ	1007	1006	999,9	997,1
Населені пункти з комунальною каналізацією	Кількість	13	13	13	12
з них: муніципалітети та міста	Кількість	7	7	7	7
Проста загальна довжина каналізаційних труб	КМ	307,7	314,5	314,5	314,3

У Таблиці 1 Таблиця 1 наведено населені пункти з водорозподільною та каналізаційною мережею та км інфраструктури водопостачання та водовідведення..

Ступінь покриття мережі водопостачання та водовідведення є в усіх 7 муніципалітетах і містах повіту Ботошань. Із усіх 71 селищ, розташованих на території повіту Ботошань ступінь покриття мережі водопостачання знизився від 67.60% до 64.78%, а для каналізаційної мережі - від 18.30% до 16.90%.

Район річкового басейну Сомеш-Тиса розташований в північній і північно-західній частині країни, на півночі обмежений природним кордоном - річкою Тиса з Україною протяжністю 61 км, на заході - кордоном з Угорською Республікою, а на території країни межує з басейном річки Сірет на сході, басейном річки Муреш на півдні та басейном річки Крисурілор на південному заході. З адміністративної точки зору район річкового басейну Сомеш-Тиса включає територію 7 повітів, а саме: Клуж, Селаж, Бістріца-Несеуд, Марамуреш, Сату-Маре, Алба та Біхор. Вага двох останніх є незначною. Загальна чисельність населення становить близько 1,89 млн. жителів, густина населення 84,6 меш/км². Основними міськими агломераціями є: Клуж-Напока, Бая-Маре, Сату-Маре, Бістріца, Залеу, Сігетул Мармаціей, Деж, Борша, Карей, Герла, Вішеул-де-Сус, Шімлеул Сільваніей, Негрешть Оаш, Тиргу Лепуш, Жібоу, Беклян, Несеуд, Синжеорз Бей, Чеху Сільваніей.

Загальна площа району річкового басейну Сомеш-Тиса становить 22451.86 км², що являє собою 9.42% поверхні країни. Гідрографічна мережа налічує 580 водотоків, відомості про яких внесені до поземельної книги, загальною довжиною 8.423 км і середньою щільністю 0,35 км/км². На території Румунії район річкового басейну Сомеш-Тиса включає суббасейни Тиса (включаючи Турул), Сомеш і Красна з 580 водотоків, відомості про яких внесені до поземельної книги.

Загальні ресурси поверхневих вод району річкового басейну Сомеш-Тиса становлять близько 3.661 млн.м³/рік, з яких корисні ресурси становлять прибіл. 971 млн.м³/рік. З них близько 70% забезпечено в природному режимі, основними водотоками є: Тиса, Сомеш, Вішеу, Сомешул Мік, Лепуш, Іза та Шієу та їх притоки. Різниця водних ресурсів забезпечується водосховищами.

В районі річкового басейну Сомеш-Тиса розташовано 9 важливих водосховищ (площею понад 0,5 км²), які мають комплексне використання, а їх загальний корисний об'єм становить 291,3 млн м³.

Відносно населення басейну питомий корисний ресурс становить 504 м³/меш/рік, а питомий корисний ресурс, розрахований за теоретично наявним запасом (середній багаторічний), становить 3504 м³/меш/рік. Водні ресурси району річкового басейну Сомеш-Тиса є достатніми, існує резервний потенціал, і вони рівномірно розподілені у часі та просторі.

Середні багаторічні стоки для основних річок району річкового басейну Сомеш-Тиса становлять: 130 м³/с (річка Тиса на виході з країни), 131 м³/с (річка Сомеш на гідрометричній станції Сату-Маре), 5,83 м³/с. (річка Красна на станції Доменешть).

Із загальної довжини водотоків в районі річкового басейну Someș-Tisa, відомості про яких внесені до поземельної книги, непостійні водотоки становлять близько 30,7%.

Корисні ресурси підземних вод на рівні басейну оцінюються в 316 млн. кв.м³, з яких 59% надходять з підземних вод і 41% з глибинних джерел.

В районі річкового басейну Сомеш-Тиса виділяють такі категорії поверхневих вод:

- річки (природні, сильно змінені та штучні) - 8.444 км (річки, відомості про яких внесені до поземельної книги), з них:
 - постійні річки - 6.228 км, що становить приблизно 73,8% від загальної кількості водотоків;
 - непостійні річки - 2.216 км, що становить близько 26,2% від загальної кількості водотоків;
- природні озера - 0 площею більше 0,5 км²; з цієї категорії було відібрано 2 більш важливі природні озера, площею <0,5 км².
- водосховища - 13 площею > 0,5 км².

Водна інфраструктура в повіті Сату-Маре

Водні ресурси являють собою гідрологічний потенціал, утворений природними та облаштованими поверхневими та підземними водами, за рахунок яких забезпечується постачання води для різних видів використання.

Таблиця 2 Водна інфраструктура Повіту Ботошань, 2017-2020 рр. (Джерело: Темпо - он-лайн - ІНССЕ)

Показник	О.В.	2017	2018	2019	2020
Населені пункти з водорозподільною мережею	Кількість	60	60	62	62
з них: муніципалітети та міста	Кількість	6	6	6	6
Проста загальна довжина	КМ	1726,4	1810,5	1848,2	1832,5

розподільної мережі					
Населені пункти з комунальною каналізацією	Кількість	32	38	39	40
з них: муніципалітети та міста	Кількість	6	6	6	6
Проста загальна довжина каналізаційних труб	КМ	877,4	964,6	987,1	1054,6

Примітка: дані в таблиці показують ситуацію на рівні цілого повіту, а не тільки на ділянці басейно Сомеш - Тиса.

У Таблиця 2 наведено населені пункти з водорозподільною та каналізаційною мережею та інфраструктури водопостачання та водовідведення (в км).

Ступінь покриття мережі водопостачання та водовідведення є в усіх 6 муніципалітетах і містах повіту Сату-Маре. Із усіх 226 селищ, розташованих на території повіту Сату-Маре ступінь покриття мережі водопостачання зріс від 26.54% до 27.43, а для каналізаційної мережі - від 14.15% до 17.69%.

Водна інфраструктура в повіті Марамуреш

Водні ресурси являють собою гідрологічний потенціал, утворений природними та облаштованими поверхневими та підземними водами, за рахунок яких забезпечується постачання води для різних видів використання.

Таблиця 3 Водна інфраструктура Повіту Марамуреш, 2017-2020 рр. (Джерело: Темпо - он-лайн - ІНССЕ)

Показник	О.В.	2017	2018	2019	2020
Населені пункти з водорозподільною мережею	Кількість	71	71	72	72
з них: муніципалітети та міста	Кількість	13	13	13	13
Проста загальна довжина розподільної мережі	КМ	2305,4	2392,6	2598,2	2604,5
Населені пункти з комунальною каналізацією	Кількість	41	43	44	44
з них: муніципалітети та міста	Кількість	13	13	13	13
Проста загальна довжина каналізаційних труб	КМ	916,7	945,6	1116,6	1138,3

У Таблиця 3 наведено населені пункти з водорозподільною та каналізаційною мережею та км інфраструктури водопостачання та водовідведення.

Ступінь покриття мережі водопостачання та водовідведення є в усіх 13 муніципалітетах і містах повіту Марамуреш. Із усіх 214 селищ, розташованих на території повіту Марамуреш ступінь покриття мережі водопостачання зріс від 33.17% до 33.64%, а для каналізаційної мережі - від 19.15% до 20.56%.

Район річкового басейну Сірет розташований у східно-північно-східній частині країни, будучи найбільшим річковим басейном на території Румунії.

Річка Сірет є найважливішою притокою Дунаю, із середнім багаторічним потоком в місці спадання близько 250 куб.м/с і являє собою найбільший річковий басейн Румунії. Річка Сірет бере початок в горах Обчінь, які знаходяться в Північній Буковині (Чернівецька обл.), на висоті 1238 м. Довжина Сірету по Україні - 88 км, після чого вона з північного сходу протікає Румунією протягом 559 км і впадає в Дунай біля міста Галац.

Загальна площа басейну річки Сірет становить 44.811 км², з яких 42.890 км² на території Румунії, а 28.116 км² належать до Басейнового управління водних ресурсів річки Сірет під назвою Гідрографічне середовище Сірету.

Район басейну річки Сірет межує на заході з басейнами річок Сомеш-Тиса, Муреш і Олт, на півдні з басейнами річок Яломіца-Бузеу, а на сході з басейном річки Прут.

З адміністративної точки зору район басейну річки Сірет повністю займає повіти Сучава, майже повністю повіти Нямц, Бакеу та Вранча та частково повіти Ботошань, Ясси, Галац, Бузеу, Ковасна, Харгіта, Бістріца-Несеуд, Марамуреш. Населення цього району становить близько 2,6 млн. жителів (1,5 млн. у містах і 1 млн. у сільській місцевості), з демографічної точки зору, керована територія характеризується середньою щільністю населення 94,13 ж./км².

Басейн річки Сірет займає на території Румунії площу 42.890 км², що становить 18% поверхні Румунії (238.391 км²).

Середня висота басейну становить 515 м, а середній схил річки Сірет становить 0,5 ‰.

Площа району басейну річки Сірет, що належить до Басейнового управління водних ресурсів річки Сірет, становить 28.116 км², що являє собою 11,8% поверхні країни, а середній ухил головної річки становить 0,5 ‰.

На території Румунії, в басейні річки Сірет, було внесено в кадастр 1013 водотоків, які утворюють гідрографічну мережу довжиною 15.157 кілометрів, що становить 19,2% від загальної довжини кодифікованої мережі в країні.

Басейнове управління водних ресурсів річки Сірет управляє 734 кадастровими водотоками, довжина гідрографічної мережі яких становить 10280 км.

Основними водотоками в басейні річки Сірет є праві притоки річки Сірет, яка збирає всі води зі східного схилу Східних Карпат, а саме річок Сучава, Молдова, Бістріца, Тротуш, Путна, Римніку Серат та річка Бузеу, чий басейн річки знаходиться в адміністрації Бузеусько-Яломіцького басейнового управління водних ресурсів.

З лівого боку протікає ще одна важлива притока - річка Бирлад, басейн якої знаходиться під управлінням Басейнового управління водних ресурсів Прут.

Загальна довжина річки Сірет складає 647 км від витoku з-під Обчіни Лунгул до місця впадання в Дунай і 559 км від входу в країну на північному сході міста Сірет до міста злиття з р. Дунай.

Загальні ресурси поверхневих вод району басейну річки Сірет становлять близько 3.661 млн.м³/рік, з яких корисні ресурси становлять прибіл. 2 655 млн.м³/рік. Вони представляють приблизно 38,6% загальних ресурсів і утворюються переважно річками Сірет, Молдова, Бістріца, Тротуш та їх притоками.

В районі басейну річки Сірет розташовано 21 важливе водосховище (площею понад 0,5 км²), які мають комплексне використання, а їх загальний корисний об'єм становить 1 206,121 млн м³.

По відношенню до населення басейну, питомий корисний ресурс становить 1.025 м³/меш/рік, а питомий корисний ресурс, розрахований на теоретично наявний запас (середній багаторічний), становить 2.651 м³/меш/рік. Водні ресурси, розташовані в районі басейну річки Сірет можна вважати помірними за кількістю і нерівномірно розподіленими в часі та просторі.

Багаторічні середні стоки основних річок в районі басейну річки Сірет становлять:

- На в'їзді в країну, на відрізку Сірет середній багаторічний стік річки Сірет досягає 13,0 м³ / с. Вниз за течією стоки збільшуються, особливо після головних місць злиття. Так, у Леспезі, (нижче за течією від місця злиття з р. Сучава) стік становить 36,5 м³ / с а у Дриджешть (нижче за течією від місця злиття з Молдовою) 75,1 м³ / сек, в Рекетеу (нижче за течією від місця злиття з р. Бістріца) 140 м³ / с, в Лунгочі (нижче за течією від місця злиття з р. Тротуш і Путна) - 210 м³ / с.
- Річка Молдова, по довжині якої збільшується стік води та наноси уздовж її течії, і таким чином середні річні стоки (багаторічні значення) становлять: 3,75 м³/ с в Фунду Молдови, 7,56 м³/ с в Прісака Дорней, 18,1 м³/ с в Гура Хуморулуй, 35,5 м³/ с в Тупілац та ту саму величину в Роман.
- Річка Бістріца є найважливішою карпатською притокою річки Сірет. Завдяки тому, що її басейн осушує найвищі гірські одиниці Східних Карпат, стік води є багатим. Середній багаторічний стік в місці впадання р. Бистриця в р. Сірет, становить 62,5 м³/с.
- Середні багаторічні стоки річки Тротуш досягають 0,773 м³/с в Лунка-де-Сус, 3,52 м³/с в Гімеш-Фиджет, 6,38 м³/с в Гойоаса, 17,0 м³/с в Тиргу-Окна, 25,1 м³/с в Онешть та 35,2 м³/с в Вринчень.

Із загальної довжини водотоків в районі басейну річки Сірет, відомості про яких внесені до поземельної книги, непостійні водотоки становлять близько 5,3%.

В районі басейну річки Сірет підземні ресурси оцінюються в 700 млн. м³ (корисного ресурсу), з яких 578 млн. м³ надходять з підземних вод і 122 млн. м³ з глибинних джерел.

Водна інфраструктура повіту Сучава

Водні ресурси являють собою гідрологічний потенціал, утворений природними та облаштованими поверхневими та підземними водами, за рахунок яких забезпечується постачання води для різних видів використання.

Таблиця 4 Водна інфраструктура Повіту Марамуреш, 2017-2020 рр. (Джерело: Темпо - он-лайн - ІНССЕ)

Показник	О.В.	2017	2018	2019	2020
Населені пункти з водорозподільною мережею	Кількість	60	60	60	60
з них: муніципалітети та міста	Кількість	14	14	14	14
Проста загальна довжина розподільної мережі	КМ	1456,5	1520,7	1521,1	1534,8
Населені пункти з комунальною каналізацією	Кількість	52	52	52	53
з них: муніципалітети та міста	Кількість	14	14	14	14
Проста загальна довжина каналізаційних труб	КМ	949,8	1031,3	1058	1123,4

У Таблиця 4 наведено населені пункти з водорозподільною та каналізаційною мережею та км інфраструктури водопостачання та каналізації.

Ступінь покриття мережі водопостачання та каналізації є в усіх 14 із 16 муніципалітетів та міст повіту Сучава. Із усіх 98 селищ, розташованих на території повіту Сучава ступінь покриття мережі водопостачання залишився на рівні 61.22%, а для каналізаційної мережі - від 53.06% до 54.08%.

Район річкового басейну Добруджі, Дельта Дунаю та прибережні води розташовані в південно-східній частині країни, розмежовані таким чином:

- Район річкового басейну Добруджі: на півночі та північному сході Дельтою Дунаю, на сході від прибережних вод Чорним морем, на півдні від кордону з Болгарією та на заході річкою Дунай;
- Дельта Дунаю: на півночі кордоном з Україною, на сході Чорним морем, на півдні та заході Районом річкового басейну Добруджі;
- Прибережні води: на півночі кордоном з Україною, на сході Чорним морем, на півдні кордоном з Болгарією та на заході районом річкового басейну Добруджі та Дельтою Дунаю.

З адміністративної точки зору Район річкового басейну Добруджі та Дельта Дунаю охоплює територію двох повітів, а саме: Констанца та Тулча.

Загальна чисельність населення становить близько 966 922 млн. жителів, густина населення - 62 меш/км². Основні міські агломерації: Констанца, Тулча, Меджідія та Мангалія.

Румунські прибережні води Чорного Моря представлені поверхневими водами, розташованими між сушею та 1 морською милею від найближчої точки базової лінії (базова лінія визначається 9 точками, розташованими в територіальному морі Румунії, будучи зазначеними у Законі №17/1990 з наступними поправками та доповненнями), що знаходяться між Кілія та Вама-Веке.

Басейн річки Дунай займає близько 10% поверхні материка. За його довжиною 2 780 км, площею річкового басейну понад 801 463 км² та середнім багаторічним стоком близько 6 500 м³ / сек, Дунай, після Волги, є другою за величиною річкою в Європі.

Вся поверхня Румунії розташована в районі басейну річки Дунай, що становить 29% поверхні району басейну річки Дунаю, будучи країною з найбільшою поверхнею в басейні Дунаю. За розподілом фізико-географічних елементів, а також за характером гідрологічного режиму Дунай поділяється на три сектори: Верхній Дунай (джерело - Відень), Середній Дунай (Відень - Базіяш) і Нижній Дунай (Базіяш - Чорне Море).

Загальна площа, що відноситься до Адміністрації басейнового управління Добруджа-Літорал, становить 15 469,65 км², що займає 6.49% поверхні країни та складається з поверхні Району річкового басейну Добруджі, площею 10 712,65 км², до якого додається поверхня Дельти Дунаю, що становить 4 757 км², без урахування поверхневих прибережних вод і транзитних морських вод.

Гідрографічна мережа налічує 16 водотоків, відомості про яких внесені до поземельної книги, загальною довжиною 8.423 км і середньою щільністю 0,35 км/км².

Прибережні води Чорного Моря представлені перехідними морськими водами (Кілія-Перибойна) і власне прибережними водами (Перибойна-Вама-Веке).

Унікальні характеристики Чорного Моря представлені наступними: поверхня континентального шельфу становить 144.000 км², що займає приблизно 25% від загальної площі; переважаючий напрямок морських течій – Пн-Пд; відсутність вертикальних течій і припливів; більшість безкисневого об'єму (90%); висока часова та просторова мінливість фізико-хімічних властивостей; різке збільшення густини води на глибині 0-200 м через відсутність вертикального перемішування між поверхневим і глибинним шарами.

Загальні ресурси поверхневих вод на рівні річки Дунай (сектор Кічіу - Ісакача), Дельти Дунаю та Району річкового басейну Добруджі становлять приблизно 404 136,435 млн. м³/рік, з яких корисні ресурси становлять близько 51 380,8 млн м³/рік. Вони представляють приблизно 12,71% загальних ресурсів і формуються переважно річкою Дунай.

В районі річкового басейну Добруджі розташовано 4 важливих водосховищ (площею понад 0,5 км²), які мають комплексне використання, а їх загальний корисний об'єм становить 24,45 млн м³.

Порівняно з населенням Дельти Дунаю та району річкового басейну Добруджі, питомий корисний ресурс становить 53.138 м³/меш/рік, а питомий ресурс, розрахований на теоретично наявний запас (середній багаторічний), становить 417.961 м³/меш/рік. Водні ресурси, розташовані в районі річкового басейну Добруджі можна вважати помірними за кількістю і нерівномірно розподіленими в часі та просторі.

Середні багаторічні стоки для основних річок району річкового басейну Добруджі становлять: 0,486 м³/с - Тайца, 0,632 м³/с - Касімча, 0,305 м³/с - Тополог тощо.

Із загальної довжини водотоків, відомості про яких внесені до поземельної книги, в районі річки Дунай, Дельти Дунаю, в районі річкового басейну Добруджі та прибережних вод, непостійні водотоки становлять близько 6%.

В районі річкового басейну Добруджі підземні ресурси оцінюються в 2 090,818 млн. м³, з яких 372,27 млн. м³ надходять з підземних вод, а 1 718,548 млн. м³ з глибинних джерел.

Водна інфраструктура повіту Тулча

Водні ресурси являють собою гідрологічний потенціал, утворений природними та облаштованими поверхневими та підземними водами, за рахунок яких забезпечується постачання води для різних видів використання.

Таблиця 5 Водна інфраструктура Повіту Тулча, 2017-2020 рр. (Джерело: Темпо - он-лайн - ІНССЕ)

Показник	О.В.	2017	2018	2019	2020
Населені пункти з водорозподільною мережею	Кількість	51	51	50	49
з них: муніципалітети та міста	Кількість	5	5	5	5
Проста загальна довжина розподільної мережі	КМ	1623,2	1634,2	1644,2	1669,8
Населені пункти з комунальною каналізацією	Кількість	27	27	28	29
з них: муніципалітети та міста	Кількість	5	5	5	5
Проста загальна довжина каналізаційних труб	КМ	533,2	545,9	576,4	593

У Таблиця 5 наведено населені пункти з водорозподільною та каналізаційною мережею та км інфраструктури водопостачання та каналізації.

Ступінь покриття мережі водопостачання та водовідведення є в усіх 5 муніципалітетах і містах повіту Тулча. Із усіх 133 селищ, розташованих на території повіту Марамуреш ступінь покриття мережі водопостачання знизився від 38.34% до 36.84%, а в каналізаційній мережі зріс від 20.30% до 21.80%.

Щодо кожного з повітів/областей, ми бачимо, що найбільше використання води спостерігається в Одесі та Тулчі, з тенденцією зростання, яка зберігається з року в рік. Це відповідає показнику підключення до безпечної питної води, хоча для Чернівців, регіону з найбільшою кількістю людей, підключених до джерел питної води, річне споживання води є низьким.

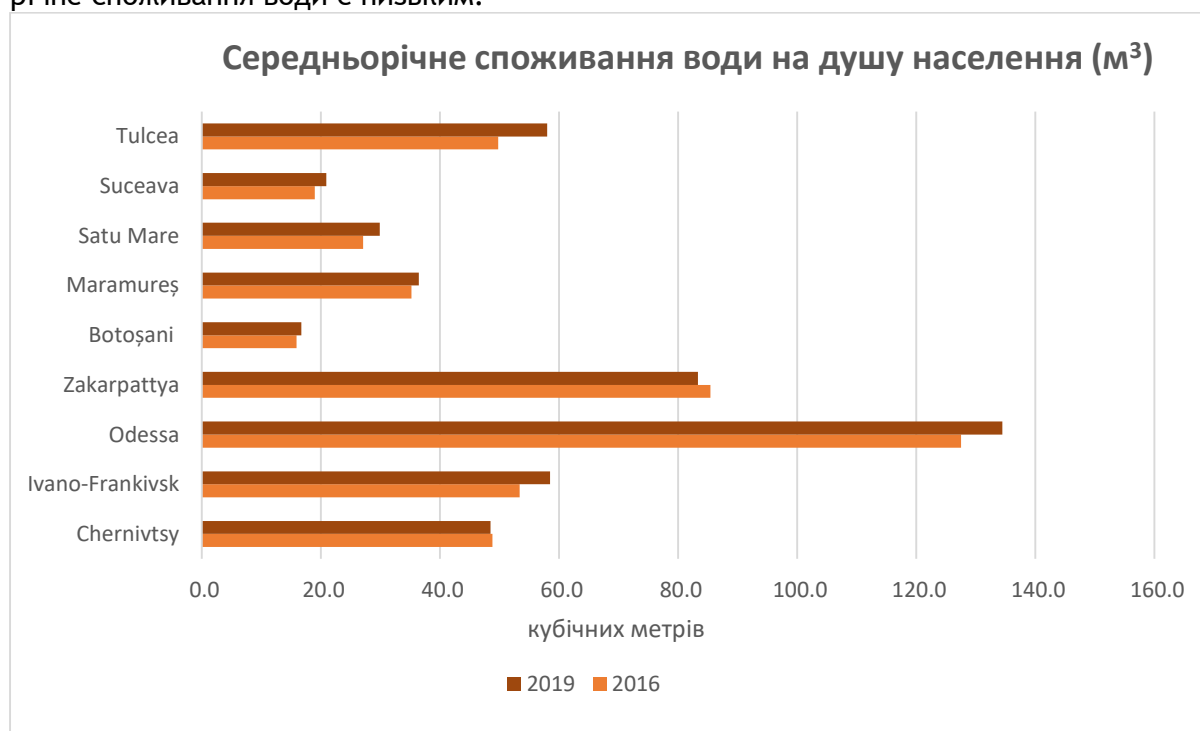

Рисунок1 Середньорічне споживання води на душу населення (м³)

Відмічається потреба в підключенні населення до безпечного джерела води на прийнятній території Програми. Регіони з найнижчим середньорічним споживанням

(Ботошань в Румунії та Чернівці в Україні) потребують більшого розвитку в цій сфері, про що свідчить рівень споживання за попередній період.

3.1.4. Ґрунт і землекористування

На якість ґрунту впливають різні ступені забруднення, викликаного різними видами промислової діяльності. У сфері охорони ґрунтів забруднення означає будь-яке порушення, яке впливає на їх якість з якісної та/або кількісної точки зору.

Основними галузями економіки, що мають значний вплив на ґрунти, є: гірничодобувна промисловість та металургія (шляхом переробки та зберігання відходів, хвостосховища і шламонакопичувачі), хімічна промисловість (зберігання відходів хімічних, нафтохімічних та лікарських заводів, занедбані ділянки), нафтова промисловість (шляхом забруднення ґрунту вуглеводнями та важкими металами), старі склади пестицидів та інші великомасштабні види діяльності (металообробка, невідповідні полігони, військові об'єкти, деревообробна промисловість, вугільні електростанції, транспортна діяльність, обслуговування діяльність тощо).

В 2015 році в Офіційному віснику було опубліковано Рішення уряду №683/2015 про затвердження Національної Стратегії та Національного Плану Управління Забрудненими Ділянками в Румунії на основі оновленого національного кадастру Національного Агентства з Охорони Навколишнього Середовища. Таким чином, цей документ пропонує ряд екологічних та соціально-економічних цілей.

Специфічні екологічні цілі:

- ✓ Зменшення площі, зайнятої забрудненими ділянками;
- ✓ Підвищення якості екологічних чинників на розташованих територіях та впровадження унітарного управління на національному рівні.

Специфічні соціально-економічні цілі:

- ✓ Рекультивуацію забруднених ділянок потрібно виконати таким чином, щоб досягти належного стану для подальшого запланованого використання;
- ✓ Забезпечення охорони водних ресурсів, продовольчої безпеки та здоров'я людей;
- ✓ Сприяння подальшому використанню рекультивованих ділянок для економічного та соціального розвитку на шкоду виведенню продуктивних земель із сільськогосподарської та лісогосподарської мережі.

Рисунок2 Розподіл потенційно забруднених ділянок по повітах з території Програми проти забруднених ділянок (Джерело: Національна Стратегія та Національний План Дій з Управління Забрудненими Ділянками в Румунії)

За результатами аналізу Рисунок2 виходить, що на території 5 повітів, розташованих на території Програми ситуація виглядає наступним чином: повіт Сату-Маре має 4 потенційно забруднені ділянки та 1 забруднену ділянку; повіт Марамуреш має 109 потенційно забруднених ділянок і жодної забрудненої ділянки; повіт Сучава має 6 потенційно забруднених ділянок та 6 забруднених ділянок; повіт Ботошань має 5 потенційно забруднених ділянок і жодної забрудненої ділянки; повіт Тулча має 1 потенційно забруднену ділянку та 4 забруднені ділянки. По відношенню до всієї національної території, ці значення становлять 10.81% потенційно забруднених ділянок і 3.80% забруднених ділянок на території Румунії, де впроваджується Програма.

Землекористування

Адміністративна площа повіту Сату-Маре становить 441.785,00 га, з них 317.515,00 га (71.87%) представлені сільськогосподарськими угіддями, з яких: Орна - 52.01%, Сіножаті - 6.07%, Пасовища - 11.05%, Сади та фруктові розсадники - 1.18%, Виноградники та розсадники - 0.86 % та 124.270,00 га (28.12 %) несільськогосподарські площі, з них: Шляхи сполучення та залізниця - 8.76 %, зайняті водою та ставками - 1.47 %, зайняті будівництвом - 5.21 %, Ліси та інша лісова рослинність і - 16.62 %, Деградовані та непродуктивні землі - 12.512 %.

Рисунок3 Використання земельного фонду повіту Сату-Маре - 2014 (Джерело: Темпо - он-лайн - ІННСЕ)

Адміністративна площа повіту Марамуреш становить 630.436,00 га, з них 380.085 га (48,46%) представлені сільськогосподарськими угіддями, з яких: Орна - 12,86%, Сіножаті - 19.20%, Пасовища - 15.37%, Сади та плодові розсадники - 1.00% , Виноградники та розсадники - 0.04% та 324.908,00 га (51.54%) несільськогосподарські площі, з них: Шляхи сполучення та залізниця - 6.38%, Зайняті водою і ставками - 0.85%, Зайняті будівництвом - 2.03%, Ліса та лісова рослинність - 46.01%, Деградовані та непродуктивні землі - 1.63%.

Рисунок4 Використання земельного фонду в повіті Марамуреш - 2014р.
(Джерело: Темпо - он-лайн - ІННСЕ)

Адміністративна площа повіту Сучава становить 855.350,00 га, з них 347.632 га (40,64%) представлені сільськогосподарськими угіддями, з яких: Орні - 21.04%, Сіножаті - 8.67%, Пасовища - 10.58%, Сади та плодові розсадники - 0,35% та 507.718 га (59.36%) несільськогосподарські площі, з яких: Шляхи сполучення та залізниці - 0.97%, Зайняті водою та ставками - 1.43%, Зайняті будівництвом - 2.27%, Ліси та інша лісова рослинність - 53.04%, Деградовані землі та непродуктивні - 1.65%..

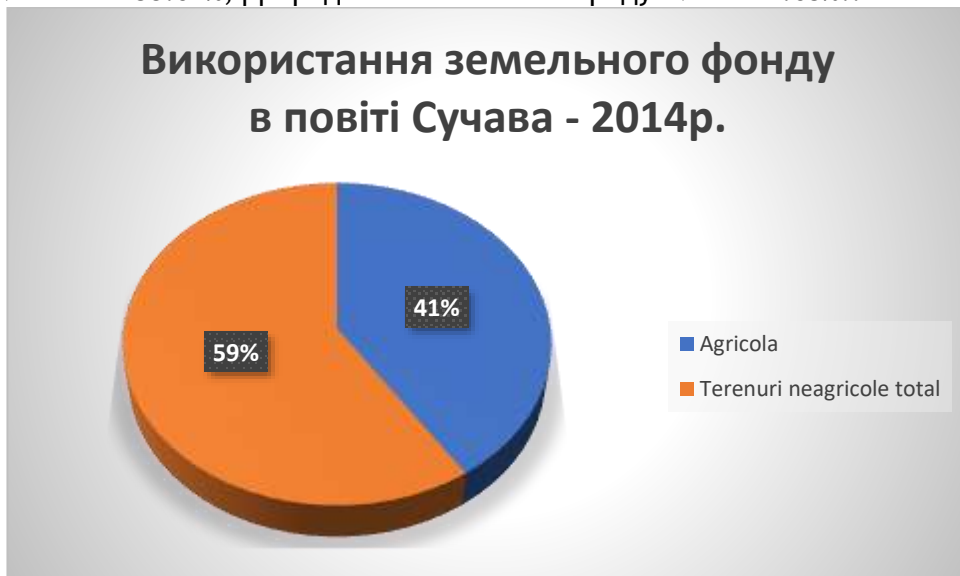

Рисунок5 Використання земельного фонду в повіті Сучава - 2014р. (Джерело: Темпо - он-лайн - ІННСЕ)

Адміністративна територія повіту Ботошань становить 498.569,00 га, з них 392.761,00 га (78.78%) представлені сільськогосподарськими угіддями, з яких: Орні - 59.92%, Сіножаті - 2.94%, Пасовища - 15.07%, Сади і плодові розсадники - 0.51% . , Виноградники та розсадники - 0.34% та 105.808,00 га (21.22%) несільськогосподарські площі, з них: Шляхи сполучення та залізниці - 1.68%, Зайняті водою та ставками -

2,77%, Зайняті будівництвом - 2.33 %, Ліса та інша лісова рослинність - 11.71%, Деградовані та непродуктивні землі - 2.73%.

Рисунок6 Використання земельного фонду в повіті Ботошань - 2014р.
(Джерело: Темпо - он-лайн - ІННСЕ)

Адміністративна територія повіту Тулча становить 498.569,00 га, з них 392.761,00 га (78.78%) представлені сільськогосподарськими угіддями, з яких: Орні - 59.92%, Сіножаті - 2.94%, Пасовища - 15.07%, Сади і плодові розсадники - 0.51 % . , Виноградники та розсадники - 0.34% та 105.808,00 га (21.22%) несільськогосподарські площі, з них: Шляхи сполучення та залізниці - 1.68%, Зайняті водою та ставками - 2,77%, Зайняті будівництвом - 2.33 %, Ліса та інша лісова рослинність - 11.71%, Деградовані та непродуктивні землі - 2.73%.

Рисунок7 Використання земельного фонду в повіті Тулча - 2014р. (Джерело: Темпо - он-лайн - ІННСЕ)

Землекористування за категоріями використання в Україні наведено в таблиці 6:
 Таблиця 6 Категорії землекористування в Україні, 2014-2017рр. (Джерело: https://www.indexmundi.com/ukraine/land_use.html)

	2018
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ УГІДДЯ	71,2%
Орне угіддя	56,1%
Багаторічні культури	1,5%
Постійні пасовища	13,6%
ЛІСИ	16,8%
ІНШЕ	12%

3.1.5. Біорізноманіття

На рівні досліджуваної території, збереження біорізноманіття досягається за допомогою мереж природоохоронних територій в обох державах, до яких також входить Європейська мережа Натура 2000 (в Румунії), визначених завдяки особливим екологічним, науковим або культурним цінностям, визначеним у їх території.

В Румунії мережа заповідних територій складається з:

- ✓ 58 природоохоронних територій, з яких 35 природоохоронних територій загальнодержавного значення, біосферний заповідник, 16 об'єктів природи загальноєвропейського значення, 6 особливо охоронюваних природних територій у повіті Марамуреш;
- ✓ 15 природоохоронних територій, з яких 6 природоохоронних територій загальнодержавного значення, 7 об'єктів природи загальноєвропейського значення, 2 особливо охоронювані природні території у повіті Сату-Маре;
- ✓ 69 природоохоронних територій, з яких 32 природоохоронні території загальнодержавного значення, 1 водно-болотне угіддя міжнародного значення, 27 об'єктів природи загальноєвропейського значення, 9 особливо охоронюваних природних територій у повіті Сучава;
- ✓ 24 природоохоронних територій, з яких 8 природоохоронних територій загальнодержавного значення, 10 об'єктів природи загальноєвропейського значення, 6 особливо охоронюваних природних територій у повіті Ботошань;
- ✓ 72 природоохоронні території, з яких 52 природоохоронні території загальнодержавного значення, територія всесвітньої природної спадщини, 2 водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферний заповідник, 7 об'єктів природи загальноєвропейського значення, 9 особливо охоронюваних природних територій у повіті Тулча.

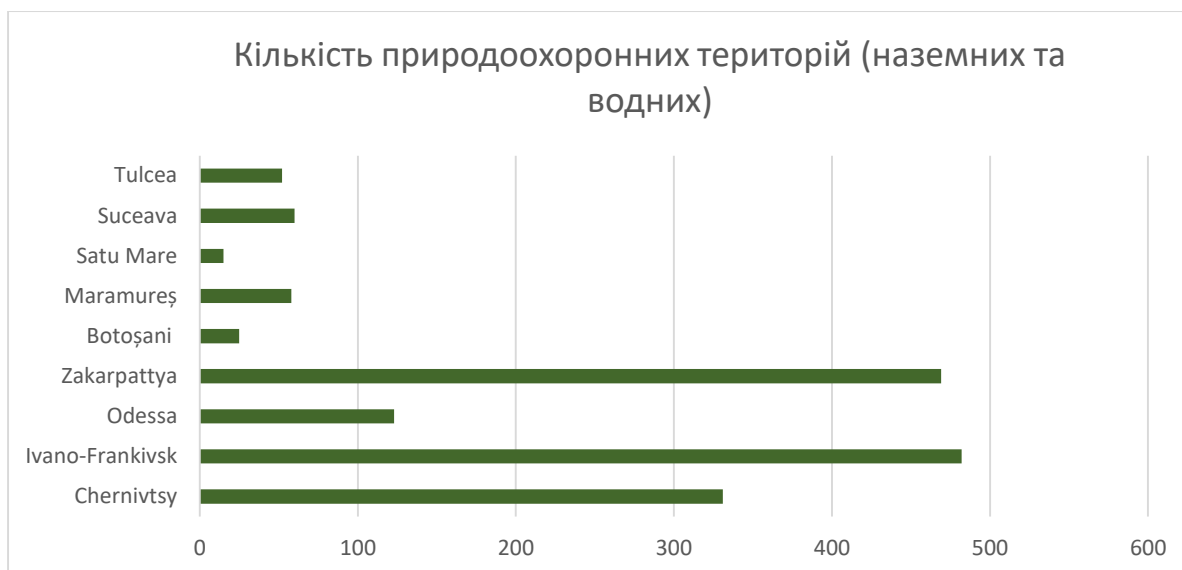

Рисунок 8 Кількість природоохоронних об'єктів на території впровадження проекту

Як вбачається з наведеного вище рисунку, кількість природоохоронних територій України дуже висока порівняно з Румунією, але коли йдеться про площі цих територій, ситуація зворотна. Відмічаємо велику розбіжність між кількістю і площею. Наприклад, в Івано-Франківській області розташована найбільша кількість природоохоронних територій (474), але з найменшою площею.

Фрагментація екосистем або середовищ існування - це явище, при якому на місці, де раніше існувало середовище існування великих безперервних розмірів, утворюється декілька плям невеликих середовищ існування (Wilcove et al. 1986). Середовища існування оточені середовищем, яке відрізняється від характеристик первісного середовища існування, яке може включати дороги, потоки, техногенні території, хвостосховища тощо

Для деяких видів міграція між цими середовищами існування можлива, але для інших вона зазнала повних або часткових перешкод. Це становище двояко впливає на існуючі популяції на цій території, а саме, зменшення загальної площі початкового середовища існування негативно впливає на чисельність популяцій і значно підвищує шанси їх зникнення, а з іншого боку, заселення отриманих фрагментів та складні системи зв'язку між ними впливають на міграцію або на розсіювання популяцій. Фрагментація середовищ існування відбувається не виключно через безпосередню діяльність людини, зміну категорій використання або інвестиції в інфраструктуру, часто процес загальної деградації середовищ існування призводить до більш високого ступеня фрагментації. Біологічне різноманіття перебуває під постійною загрозою внаслідок інтенсифікації господарської діяльності, що чинить сильний тиск на навколишнє середовище.

Антропогенні тиски проявляються збільшенням використання земель, чисельності населення, розвитком сільського господарства та економіки, зміною ландшафтів та екосистем, руйнуванням природного простору, нераціональним землекористуванням, надмірною концентрацією діяльності на чутливих територіях з високою екологічною цінністю. Погіршення природного капіталу є реальним процесом зі складними довгостроковими проявами та еволюцією, що залежить від темпів, форм і масштабів розвитку соціально-економічних систем. Антропогенна

модифікація середовищ існування відбувається в основному шляхом перетворення сільськогосподарських угідь, урбанізації, забруднення, вирубки лісів.

Основні причини, що визначають модифікацію структур середовищ існування:

- розвиток житлових районів;
- незаконна порубка дерев;
- забруднення поверхневих, підземних вод і ґрунту нафтопродуктами або солоною водою, стічними водами, відходами;
- зміна морфології земель у зв'язку з видобуванням деяких мінеральних ресурсів (кар'єри, гравійні кар'єри);
- зміна категорії землекористування (розширення забудови, тимчасове або постійне вилучення з лісгосподарської мережі);
- неправильне застосування агротехнологій;
- використання пестицидів;
- неконтрольований туризм у зонах відпочинку.

Диверсифікація та глобалізація людської діяльності (господарської діяльності) породжують прискорене погіршення стану природного капіталу через сильний тиск на навколишнє середовище, що вимагає заходів щодо захисту та збереження біологічного різноманіття.

Про стан природоохоронних територій України буде подано доповідь в рамках процедури національної оцінки впливу на біорізноманіття на всій території.

ROSPA0016 Рівнина Нірулуй-Долина Єрулуй є частиною панонського біогеографічного регіону, важливим місцем для видів птахів ряду *Anseriformes*, *Ciconiiformes*, *Falconiformes*, *Passeriformes* та *Charadriiformes*, а також для таких видів ссавців, як: *Capreolus capreolus*, *Cricetus cricetus*, *Erinaceus europaeus*, *Martes martes*, *Mus musculus*, *Putorius putorius* тощо.

Відповідно про Примітки №11286/CA/18.08.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0016 Рівнина Нірулуй-Долина Єрулуй:

1. Перелічені види у Додатку I Директиви про птахів:

- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з відкритими природними водними середовищами існування: A060 *Aythya nyroca*;
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з очеретяними природними середовищами існування: A029 *Ardea purpurea*; A021 *Botaurus stellaris*; A081 *Circus aeruginosus*; A026 *Egretta garzetta*; A022 *Izobrychus minutus*; A023 *Nycticorax nycticorax*;
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з прибережними природними середовищами існування: A131 *Himantopus himantopus*;
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з лісовими природними середовищами існування: A089 *Clanga pomarina*; A224 *Caprimulgus europaeus*; A238 *Dendrocopos medius*; A429 *Dendrocopos syriacus*; A236 *Drycopus martius*; A092 *Hieraetus pennatus*; A073 *Millvus migrans*; A072 *Pernis apivorus*; A234 *Picus canus*;
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з відкритими природними середовищами існування (сільськогосподарські угіддя): A255 *Anthus campestris*; A133 *Burhinus oedipnemus*; A031 *Ciconia ciconia*;

A084 *Circus pygargus*; A231 *Coracias garrulus*; A122 *Crex crex*; A097 *Falco vespertinus*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*;

2. Мігруючі постійні види, які не включені в Додатку I до Директиви про птахів:
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з відкритими природними водними середовищами існування: A055 *Anas querquedula*; A041 *Anser albifrons*, A036 *Cygnus olor*; A179 *Larus ridibundus*; A048 *Tadorna tadorna*; A004 *Tachybaptus ruficollis*; A054 *Anas acuta*; A056 *Anas clypeata*; A052 *Anas crecca*; A51 *Anas strepera*; A43 *Anser anser*; A59 *Aythya ferina*; A061 *Aythya fuligula*; A005 *Podiceps cristatus*; A070 *Mergus merganser*; A459 *Larus cacchinnans*; A182 *Larus canus*;
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з прибережними природними середовищами існування: A163 *Tringa stagnailis*; A162 *Tringa totanus*; A158 *Numenius phaeopus*; A161 *Tringa erythropus*; A164 *Tringa nebularia*; A165 *Tringa ochropus*;
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з відкритими природними середовищами існування (сільськогосподарські угіддя): A260 *Motacilla flava*; A099 *Falco subbuteo*; A214 *Otus scops*.

ROSPA0068 Нижній луг річки Тур є важливою територією, оскільки на ньому мешкають важливі зграї видів, характерних для рівнинних районів. У період міграції він стає важливим місцем для перелітних птахів, спостерігаючи змішування місцевих видів з видами, що належать до північних районів (деякі з них є рідкісними або вразливими). У нижній течії Туру помічено кілька видів куликів *Tringa sp.*, *Limosa limosa*, *Gallinago gallinago*, *Pluvialis sp.*, *Egretta alba*, *Egretta garzetta*, *Anas penelope*, *Anas acuta*, *Aythya fuligula*; *Anser albifrons*, *Mergus albellus*, *Mergus merganser*; різних видів очеретянок, а серед хижаків гніздяться декілька видів *Circus sp.*

Згідно Рішенню №471 від 19.10.2020 про зміну Додатку 2 до Рішення №339 від 18.08.2020 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню, відповідно Додатку до Наказу №1177/2016 про затвердження Плану управління і Положення про територію спільного значення ROSC10214 річка Тур, спеціальної природоохоронної території птахів і фауни ROSPA0068 Нижній луг річки Тур, природоохоронної території державного значення VII.10. Річка Тур і природний заповідник повітового значення Нороєнь:

1. Види з Додатку I до Директиви про птахів:
 - ❖ Покращення стану збереження: A229 *Alcedo atthis*; A089 *Aquila pomarina*; A029 *Ardea purpurea*; A024 *Ardeola ralloides*; A021 *Rotaurus stellaris*; A215 *Bubo bubo*; A196 *Chlidonias hybridus*; A031 *Ciconia ciconia*; A030 *Ciconia nigra*; A246 *Lullula arborea*; A023 *Nycticorax nycticorax*;
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження: A080 *Circus aeruginosus*; A084 *Circus pygargus*; A429 *Dendrocopos syriacus*; A026 *Egretta garzetta*; A140 *Pluvialis apricaria*; A177 *Larus minutus*; A176 *Larus melanocephalus*; A073 *Milvus migrans*;
 - ❖ Покращення стану збереження: A081 *Circus aeruginosus*; A122 *Crex crex*; A238 *Dendrocopos medius*; A236 *Dryocopus martini*; A022 *Ixobrychus minutus*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*; A072 *Pernis ptilorhynchus*; A234 *Picus canus*;
2. Мігруючі види з постійною появою на території, які не включені в Додатку I:
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з відкритими природними водними середовищами існування: A054 *Anas acuta*; A056 *Anas clypeata*; A052 *Anas crecca*; A050 *Anas penelope*; A053 *Anas platyrhynchos*; A055 *Anas querquedula*; A051 *Anas strepera*; A059 *Aythya fuligula*; A036 *Cygnus olor*; A125 *Fulica atra*; A459 *Larus cachinnans*; A182 *Larus canus*; A179

- Larus ridibundus*; A006 *Podiceps grisegena*; A070 *Mergus merganser*; A008 *Podiceps nigricollis*; A005 *Podiceps cristatus*; A004 *Tachybaptus ruficollis*;
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з очеретяними природними середовищами існування: A028 *Ardea cinerea*; A293 *Acrocephalus melanopogon*; A296 *Acrocephalus palustris*; A295 *Acrocephalus scirpaceus*; A336 *Remiz pendulinus*; A123 *Gallinula chloropus*; A188 *Rallus aquaticus*;
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з природними середовищами існування на суші: A247 *Alauda arvensis*; A043 *Anser anser*; A256 *Anthus trivialis*; A041 *Anser albifrons*; A113 *Coturnix coturnix*; A244 *Galerida cristata*; A383 *Miliaria calandra*; A262 *Motacilla alba*; A275 *Saxicola rubetra*; A276 *Saxicola torquata*; A210 *Streptopelia turtur*; A351 *Sturnus vulgaris*; A309 *Sylvia communis*; A232 *Upupa epops*; A336 *Carduelis cannabina*; A364 *Carduelis carduelis*; A099 *Falco subbuteo*; A096 *Falco tinnunculus*; A260 *Motacilla flava*.
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з прибережними природними середовищами існування: A168 *Actilis hypoleucos*; A142 *Vanellus vanellus*; A249 *Riparia riparia*; A149 *Calidris alpina*; A147 *Calidris ferruginca*; A145 *Calidris minuta*; A136 *Charadrius dubius*; A156 *Limosa limosa*; A271 *Luscinia megarhynchos*; A291 *Locustella fluviatilia*; A160 *Numenius arquata*; A163 *Tringa stagnatilis*; A164 *Tringa nebularia*; A165 *Tringa ochropus*; A162 *Tringa totanus*; A153 *Gallinago gallinago*; A292 *Locustella luscinioides*; A155 *Scolopax rusticola*;
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з лісовими природними середовищами існування: A087 *Buteo buteo*; A086 *Accipiter nisus*; A221 *Asio otus*; A088 *Buteo lagopus*; A363 *Carduelis chloris*; A373 *Coccothraustes coccothraustes*; A207 *Columba oenas*; A208 *Columba palumbus*; A212 *Cuculus canorus*; A269 *Erithacus rubecula*; A359 *Fringilla coelebs*; A233 *Jynx torquilla*; A319 *Muscicapa striata*; A337 *Oriolus oriolus*; A214 *Otus scops*; A274 *Phoenicurus phoenicurus*; A315 *Phylloscopus collybita*; A314 *Phylloscopus sibilatrix*; A361 *Serinus serinus*; A331 *Sylvia atricapilla*; A310 *Sylvia borin*; A308 *Sylvia curruca*; A283 *Turdus merula*; A285 *Turdus philomelos*; A287 *Turdus viscivorus*;
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з міськими природними середовищами існування: A253 *Delichon urbica*; A273 *Phoenicurus ochruros*; A251 *Hirundo rustica*; A284 *Turdus pilaris*.

ROSCI0020 Рівнина Кареюлуй є частиною панонського біорегіону та важливим місцем для *Spermophilus citellus*, *Bombina bombina*, *Emys orbicularis*, *Triturus cristatus*, *Misgurnus fossilis*, *Lucanus cervus*, *Lycaena dispar*, *Maculinea teleius*, *Iris aphylla* spp. *hungarica*, *Marsilea quadrifolia*, *Pulsatilla pratensis* ssp. *hungarica* тощо. На території Рівнини Кареюлуй на площі приблизно 14.000 га розміщені 10 типів природних середовищ існування, збереження яких вимагає їх оголошення особливими природоохоронними територіями. У цих середовищах існування було виявлено 32 фітосоціологічно важливих асоціації рослин. План управління знаходиться на стадії підготовки.

Відповідно про Примітки №11275/CA/18.08.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0020 Рівнина Кареюлуй:

1. Види природного середовища існування на даній території:
 - ❖ Підтримка стану збереження:
 - 6510 Сіножаті низьковисотні (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);
 - 6440 Алювіальні луки *Cnidion dubii*;
 - 6430 Краї високих вологолюбних трав від рівнинного і гірського до альпійського рівня;
 - 9110* Євросибірські степові ліси з *Quercus spp.*;
 - ❖ Покращення стану збереження:
 - 6410 Луки з *Molinia* на вапнякових, торф'яних або глинисто-мулистих ґрунтах, (*Molinion caeruleae*);
 - 6120* Луки ксерикові на вапнякових пісках;
 - 3270 Ріки з мулистими берегами з рослинністю *Chenopodium rubri* та *Bidention*;
 - 2340* Панонські континентальні дюни;
 - 2190 Вологі внутрішні дюнні депресії;
 - 92A0 Гаї з *Salix alba* і *Populus alba*;
 - 91F0 Прибережні змішані ліси з *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia*, вздовж великих річок (*Ulmion minaris*);
 - ❖ Підтримка і покращення стану збереження:
 - 3260 Водотоки від рівнинного до гірського рівня, із рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*;
2. Типи видів
 - ❖ Покращення стану збереження: 1335 *Spermophilus citellus*; 1088 *Cerambyx cerdo*; 1052 *Euphydrias matura* syn. *Hypodryas matura*; 1060 *Lycaena dispar*; 1083 *Lucanus cervus*; 1059 *Maculinea teleius*; 4052 *Odontopodisma rubripes*; 4097 *Iris aphylla* ssp. *Hungarica*; 4110 *Pulsatilla pratensis* ssp. *Hungarica*; 4081 *Cirsium brachycephalum*; 4068 *Adenophora liliifolia*; 4098 *Iris humilis* ssp. *Arenaria*; 1617 *Angelica palustris*; 1898 *Eleocharis carniolica*; 1428 *Marsilea quadrifolia*; 1516 *Aldrovanda vesiculosa*;
 - ❖ Підтримка і покращення стану збереження: 1188 *Bombina bombina*; 1120 *Emys orbicularis*; 1166 *Triturus cristatus*; 1992 *Triturus dobrogicus*; 2011 *Umbra krameri*; 6963 *Cobitis taenia*; 1145 *Misgurnus fossilis*; 5339 *Rhodeus amarus*.

ROSCI0021 Рівнина Єрулюю, яка розташована в Північно-Західному регіоні, є природоохоронною територією, де можна зустріти 10 видів середовищ існування, які являють собою притулок для охоронюваних видів земноводних, риб, безхребетних та ссавців. Ідентифіковані види: *Lutra lutra*, *Spermophilus citellus*, *Triturus dobrogicus*, *Misgurnus fossilis*, *Callimorpha quadripunctaria*, *Lycaena dispar* тощо. Регламент та план управління цією територією ще не розроблені

Відповідно про Примітки №11278/CA/18.08.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0021 Рівнина Єрулюю:

1. Види природного середовища існування на даній території:
 - ❖ Підтримка стану збереження:
 - 1530* Панонські та чорноморсько-сарматські солонці та болота
 - 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea* одноквіткові та/або *Isoëto-Nanojuncetea*;
 - 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю *Magnopotamion* або *Hydrocharition*;

- 3260 Водотоки від рівнини до рівня гір, з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*;
- 40A0* Перипанонські субконтинентальні чагарники;
- 6440 Алювіальні луки річкових долин з *Cnidion dubii*;
- ❖ Підтримка стану збереження:
 - 3270 Ріки з мулистими берегами з рослинністю *Chenopodion rubri* та *Bidention*;
 - 9110* Євросибірські степові ліси з *Quercus* spp.
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження:
 - 6430 Окраїнні угруповання з високими вологолюбними травами від рівнинних до гірських та альпійських;
- ❖ Не були знайдені на території:
 - 91F0 Прибережні змішані ліси з *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia*, вздовж великих річок;
 - 92A0 Гаї з *Salix alba* і *Populus alba*.
- 1. Види представлені на території:
 - ❖ Підтримка стану збереження: 1355 *Lutra lutra*;
 - ❖ Покращення стану збереження: 1335 *Spermophilus citellus*;
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження: 1166 *Triturus cristatus*; 1993 *Triturus dobrogicus*; 1188 *Bombina bombina*; 1193 *Bombina variegata*; 1120 *Emys orbicularis*; 6144 *Romangobio albipinnatus* (syn. 5329 *Romanogobio vladkykovi*) ; 1145 *Misguranus fossilis*; 5339 *Rhodeus amarus*; 6963 *Cobitis taenia*; 2011 *Umbra krameri*; 1130 *Aspius aspius*; 4056 *Anisus vorticulus*; 1078* *Callimorpha quadripunctaria*; 6169 *Euphydryas*; 4036 *Leptidea morsei*; 1060 *Lycaena dispar*; 1516 *Aldrovanda vesiculosa*; 4081 *Cirsium brachycephalum*; 1898 *Eleocharis carniolica*; 1428 *Marsilea quadrifolia*.

ROSCI0214 Річка Тур є частиною континентального біорегіону і включає в себе вражаючу кількість середовищ існування (15 середовищ існування) і широке різноманіття видів з усіх значних таксономічних груп; рослини, безхребетні, риби, земноводні, плазуни, птахи, ссавці. Приклади видів, виявлених на цій території: *Trapa natans*, *Salvinia natans*, *Orchis morio*, *Fritillaria meleagris*, *Vipera berus*, *Pelobates fuscus*, *Hyla arborea*, *Elaphe longissima*, *Anguis fragilis*, *Dama dama*, *Barbus meridionalis*, *Myotis blythii*, *Barbastella barbastellus* та *Lutra lutra*.

Згідно Рішенню №339 від 18.08.2020 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню, відповідно Додатку до Наказу №1177/2016 про затвердження Плану управління і Положення про територію спільного значення ROSCI0214 річка Тур, спеціальної природоохоронної території птахів і фауни ROSPA0068 Нижній луг річки Тур, природоохоронної території державного значення VII.10. Річка Тур і природний заповідник повітового значення Норось:

1. Види природного середовища існування на даній території:
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження:
 - 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю *Magnopotamion* або *Hydrocharition*;
 - 3160 Природні дистрофічні озера та ставки;
 - 3260 Водотоки від рівнини до рівня гір, з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*;
 - 3270 Річки з мулистими берегами з рослинністю *Chenopodion rubri* р.р. та *Bidention* р.р.
 - 6240* Субпанонічні степові луки;
 - 6410 Луки з *Molinia* на вапнякових, торф'яні або глинисто-суглинкових ґрунтах (*Molinion caeruleae*);

- 6430 Окраїнні угруповання з високими вологолюбними травами від рівнинних до гірських та альпійських;
- 6440 Алювіальні луки річкових долин з *Cnidion dubii*;
- 6510 Сіножаті низьковисотні (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);
- 91Y0 Дакійські дубові та грабові ліси;
- 91M0 Панонські балканські ліси з турецького дуба - дуба сидячого;
- 9130 Букові ліси *Asperulo-Fagetum*;
- 91EO* - Алювіальні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
- 91FO - Змішані прибережні ліси з *Quercus robur*, *Ulmus laevis* та *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia*, вздовж великих річок (*Ulmion minoris*);
- 92AO - Галереї *Salix alba* та *Populus alba*;
- ❖ Середовище існування не було ідентифіковано: 6120* Вапнякові луки ксерових пісків; 40A0* Субпанонські субконтинентальні чагарники;
- 2. Види присутні на території:
 - ❖ Підтримка стану збереження: 4097 *Iris aphylla* subsp. *hungarica*; 1898 *Eleocharis carniolica*; 6963 *Cobitis taenia*; 5339 *Rhodeus sericeus amarus*; 1188 *Bombina bombina*, 1220 *Emys orbicularis*;
 - ❖ Покращення стану збереження: 1428 *Marsilea quadrifolia*; 1088 *Cerambyx cerdo*; 1083 *Lucanus cervus*; 1060 *Lycaena dispar*, 4038 *Lycaena belle*; 1074 *Eriogaster catax*; 1059 *Maculinea teleius*; 1145 *Misgurnus fossilis*; 6143 *Romanogobio kessleri*; 5197 *Sabanejewia balcanica*; 1130 *Aspius aspius*; 1032 *Unio crassus*; 1193 *Bombina variegata*; 1166 *Triturus cristatus*; 1993 *Triturus dobrogicus*; 1318 *Myotis dasycneme*; 1323 *Myotis bechsteinii*; 1321 *Myotis emarginatus*; 1324 *Myotis myotis*; 1304 *Rhinolophus ferrumequinum*; 1303 *Rhinolophus hipposideros*; 1355 *Lutra lutra*;
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження: 1308 *Barbastella barbastellus*;
 - ❖ Види не були ідентифіковані: 1065 *Euphydryas aurinia*, 4036 *Leptidea morsei*; 1124- *Gobio albipinnatus* (5329 *Romanogobio vladykovi*); 1160- *Zingel streber*; 1082 *Graphoderus bilineatus*; 4045 *Coenagrion ornatum*;
- 3. Види з Додатку I Директиви про птахів:
 - ❖ Покращення стану збереження: A229 *Alcedo atthis*; A089 *Aquila pomarina*; A029 *Ardea purpurea*; A021 *Botaurus stellaris*; A215 *Bubo bubo*; A196 *Chlidonias hybridus*; A031 *Ciconia ciconia*; A030 *Ciconia nigra*; A080 *Circaetus gallicus*; A081 *Circus aeruginosus*; A081 *Crex crex*; A238 *Dendrocopos medius*; A236 *Dryocopus martius*; A022 *Ixobrychus minutus*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*; A246 *Lullula arborea*; A023 *Nycticorax nycticorax*; A072 *Pernis apivorus*; A234 *Picus canus*;
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження: A029 *Aythya nyroca*; A429 *Dendrocopos syriacus*; A026 *Egretta garzetta*; A177 *Larus minutus*; A176 *Larus melanocephalus*; A073 *Milvus migrans*;
 - ❖ Підтримка стану збереження: A393 *Phalacrocorax pygmaeus*;
 - ❖ Види не були ідентифіковані: A024 *Ardeola ralloides*;
- 4. Перелітні види птахів із постійною появою на території, не включені до Додатку 1
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з відкритими водними середовищами існування: A054 *Anas acuta*; A056 *Anas clypeata*; A052 *Anas crecca*; A050 *Anas penelope*; A053 *Anas platyrhynchos*; A055 *Anas querquedula*; A051 *Anas strepera*; A059 *Aythya ferina*; A061 *Aythya fuligula*; A036 *Cygnus olor*; A125 *Fulica atra*; A459 *Larus cachinnans*; A182 *Larus canus*; A179

Larus ridihundus; A017 *Phalacrocorax carbo*; A006 *Podiceps grisegena*; A005 *Podiceps cristatus*; A004 *Tachyhaptus ruficollis*;

- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з очеретяними природними середовищами існування: A028 *Ardea cinerea*; A293 *Acrocephalus melanopogon*; A298 *Acrocephalus arundinaceus*; A296 *Acrocephalus palustris* A295 *Acrocephalus schoenobaenus*; A297 *Acrocephalus scirpaceus* A336 *Remiz pendulinus*;
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з відкритими середовищами існування на суші: A247 *Alauda arvensis*; A043 *Anser anser*; A041 *Anser albifrons*; A113 *Coturnix coturnix*; A244 *Galerida cristata*; A233 *Jynx torquilla*; A383 *Miliaria calandra*; A262 *Motacilla alba*; A275 *Saxicola rubetra*; A276 *Saxicola torquata*; A210 *Streptopelia turtur*; A351 *Sturnus vulgaris*; A309 *Sylvia communis*; A232 *Upupa epops*;
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з прибережними середовищами існування: A168 *Actitis hypoleucos*; A142 *Vanellus vanellus*; A249 *Riparia riparia*; A149 *Calidris alpina*; A147 *Calidris ferruginea*; A145 *Calidris minuta*; A136 *Charadrius dubius*; A156 *Limosa limosa*; A271 *Luscinia megarhynchos*; A291 *Locustella fluviatilis*; A160 *Numenius arquata*; A163 *Tringa stagnatilis*; A164 *Tringa nebularia*; A165 *Tringa ochropus*; A162 *Tringa totanus*; A142 *Vanellus vanellus*;
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з лісовими середовищами існування: A087 *Buteo buteo*; A086 *Accipiter nisus*; A221 *Asio otus*; A088 *Buteo lagopus*; A373 *Coccothraustes coccothraustes*; A207 *Columba oenas*; A208 *Columba palumbus*; A212 *Cuculus canorus*; A269 *Erithacus rubecula*; A359 *Fringilla coelebs*; A233 *Jynx torquilla*; A319 *Muscicapa striata*; A337 *Oriolus oriolus*; A214 *Otus scops*; A274 *Phoenicurus phoenicurus*; A315 *Phylloscopus collybita*; A314 *Phylloscopus sibilatrix*; A361 *Serinus serinus*; A311 *Sylvia atricapilla*; A310 *Sylvia borin*; A308 *Sylvia curruca*; A283 *Turdus merula*; A285 *Turdus philomelos*; A287 *Turdus viscivorus*;
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження для видів пов'язаних з міськими середовищами існування: A253 *Delichon urbica*; A273 *Phoenicurus ochruros*; A251 *Hirundo rustica*; A284 *Turdus pilaris*.

ROSCI0275 Бирсеу - Шомкута є важливим місцем для таких видів кажанів, як: *Myotis myotis*, *Rhinolophus euryale*, *Rhinolophus ferrumequinum* та *Rhinolophus hipposideros*. Існує план управління цією територією.

Згідно Рішенню №338 від 18.08.2020 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню, відповідно Додатку до Наказу №1046/2016 про затвердження Плану управління і Положення про територію спільного значення ROSCI0275 Бирсеу - Шомкута:

1. Види присутні на території:

❖ Підтримка стану збереження:

- 91Y0 Дакійські дубові та грабові ліси;
- 91M0 Балкано-чорноморські ліси дубу скельного;
- 9130 Букові ліси типу *Asperulo-Fagetum*;
- 9160 Субатлантичні та центральноєвропейські дубові або грабові ліси з *Carpinion betuli*;
- 9170 Дубові та букові ліси *Galio-Carpinetum*;
- 9190 Старі ацидофільні дуби *Quercus robur* на пісчаних рівнинах;

2. Види представлені на території:
- ❖ Покращення стану збереження: 1323 *Myotis bechsteinii*; 1324 *Myotis myotis*; 1305 *Rhinolophus euryale*; 1304 *Rhinolophus ferrumequinum*; 1303 *Rhinolophus hipposideros*;
 - ❖ Підтримка стану збереження: 1193 *Bombina variegata*; 1166 *Triturus cristatus*.

ROSCI0358 Прікоп-Хута-Чертезе - це територія, яка поєднує 3 види середовищ існування, а саме: 9130- Буковий ліс типу *Asperulo-Fagetum*, 9170- Дубово-грабові ліси типу *Galio-Carpinetum* і 91V0-дакійські букові ліси *Symphyto-Fagion* , є важливим місцем для видів *Canis lupus*, *Lynx lynx*, *Ursus arctos* і *Triturus montandoni*.

Відповідно про Примітки №11280/CA/11.08.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0358 Прікоп-Хута-Чертезе:

1. Види представлені на території:
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження:
 - 9130 Ліси типу *Aperulo-Fagetum*;
 - 9170 Дубово-грабові ліси *Galio-Carpinetum*;
 - 91V0 Дакійські букові ліси (*Symphyto-Fagion*);
2. Види зазначені в ст. 4 Директиви 2009/147/СЕ та види перелічені у Додатку II Директиви 92/43/СЄ, представлені на території:
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження: 1193 *Bombina variegata*; 1166 *Triturus cristatus*; 1304 *Rhinolophus ferrumequinum*; 1352* *Canis lupus*; 1354* *Ursus arctos*;
 - ❖ Підтримка стану збереження: 2001 *Triturus montandoni*; 1361 *Lynx lynx*.

ROSCI0416 Мегура Батарч це ділянка з середовищами існування типу напівприродних сухих луків, чагарників на вапняному субстраті та паннонських степів, щодо яких вжито заходів захисту та збереження: обмеження чисельності овець та кіз та обмеження періодів випасу, лише у вегетаційний період лугових видів і тільки коли земля суха.

Відповідно про Примітки №11282/CA/18.08.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0416 Мегура Батарч:

1. Види представлені на території:
 - Покращення стану збереження:
 - 6210* Напівприродні сухі луки та чагарникова фація на вапняних субстратах (*Festuco-Brometalia*);
 - 6240* Субпанонічні степові луки.

ROSCI0436 Нижній Сомеш це територія з прибережними лісами, змішаними з *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia*, уздовж великих річок, де ростуть види, захищені законом: *Castor fiber*, *Lutra lutra*, *Bombina bombina*, *Bombina variegata*, *Triturus cristatus* отщо.

Відповідно про Примітки №11284/CA/18.08.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0436 Нижній Сомеш:

1. Види представлені на території:

❖ Підтримка або покращення стану збереження: 91F0 - Змішані лугові ліси з *Quercus robur*, *Ulmus laevis* та *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia* вздовж великих річок (*Ulmenion minoris*);

2. Види представлені на території:

❖ Підтримка або покращення стану збереження: 1337 *Cator fiber*; 1355 *Lutra lutra*; 1188 *Bombina bombina*; 1193 *Bombina variegata*; 1166 *Triturus cristatus*; 1130 *Aspius aspius*; 6963 *Cobitis taenia*; 5329 *Romanogobio vladykovi*; 6143 *Romanogobio kessleri*; 5339 *Rhodeus amarus*; 1159 *Zingel zinger*.

ROSCI0076 Дялул Марє - Хирлеу, площею 25062.60 га.

Ділянка Дялул Марє - Хирлеу займає Центрально-Молдавське плоскогір'я, середній басейн річки Сірет та частину басейну річки Прут, охоплюючи всі форми рельєфу, характерні для плоскогір'я. Плану управління не має.

На ділянці ROSCI0076 Дялул Марє - Хирлеу, згадуються такі середовища існування та види загальноєвропейського значення:

A. Середовища існування загальноєвропейського значення

- 9130 Букові ліси типу *Asperulo-Fagetum*
- 9170 Дубово-грабові ліси типу *Galio-Carpinetum*
- 91E0* Алювіальні ліси *Alnus glutinosa* і *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 91F0 Прибережні мішані ліси з *Quercus robur*, *Ulmus laevis* і *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia* вздовж великих річок (*Ulmenion minoris*)
- 91Y0 Дакійські дубово-грабові ліси

B. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Lutra lutra*, *Spermophilus citellus* (ховрах), *Bombina variegata*, *Arytrura musculus*, *Lycaena dispar*, *Cypridium calceolus*, *Emys orbicularis*.

Відповідно про Примітки №7899/ВТ/08.04.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0076 Дялул Марє - Хирлеу:

1. Види представлені на території:

❖ Підтримка або покращення стану збереження:

- 9130 Букові ліси типу *Asperulo-Fagetum*;
- 9170 Дубово-грабові ліси *Galio-Carpinetum*;
- 91E0* Алювіальні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-padion*; *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
- 91F0 Змішані лугові ліси *Quercus robur*, *Ulmus laevis* та *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia* вздовж великих річок - *Ulmenion minoris*;
- 91Y0 - Дакійські дубові ліси з грабом;

2. Види зазначені в ст. 4 Директиви 2009/147/CE та види перелічені у Додатку II Директиви 92/43/CEE:

❖ Підтримка стану збереження: 1060 *Lycaena dispar*; 1193 *Bombina variegata*; 1120 *Emys orbicularis*; 1335 *Spermophilus citellus*; 1355 *Lutra lutra*;
Підтримка або покращення стану збереження: 1902 *Cypripedium calceolus*.

ROSCI0141 Чернохальський ліс, загальною площею 274,30 га, має статус охорони на загальноєвропейському рівні. Чернохальський ліс – зразок реліктової екосистеми розрізненого лісостепу на півночі країни, що складається з численних ксерофітних елементів, розташованих на північній межі ареалу *Cotinus coggygria*, чорноморсько-субсередземноморський елемент.

Ділянка ROSCI0141 Чернохальський ліс не має плану управління на момент складання цього звіту.

A. Середовища існування загальноєвропейського значення

- 40C0 Чорноморсько-сарматські листяні зарості;

- 91Y0 Дакійські дубово-грабові ліси

B. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Iris aphylla subsp. Hungarica*.

ROSCI0184 Ліс Замостя-Лунка, площею 320,40 га.

Заповідник являє собою луговий дуб ліс з ґрунтовими водами, на поверхні якого додаються в дощові роки розливи річки Сірет.

Деревостій складається переважно із старого дуба (120 років), у поєднанні з ясенем, осикою, кленом звичайним, грабом.

Серед чагарникових видів виділяються клен польовий, ліщина, дерен-свидина, глід одноматочковий, бруслина широколиста та бруслина карликова.

Ділянка ROSCI0184 Ліс Замостя-Лунка не має плану управління на момент складання цього звіту.

A. Середовища існування загальноєвропейського значення:

- 91F0 Прибережні мішані ліси *Quercus robur*, *Ulmus laevis* і *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia* вздовж великих річок (*Ulmion minoris*)

- 91Y0 Дакійські дубово-грабові ліси

B. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Myotis myotis*, *Aspius aspius*, *Misgurnus fossilis*, *Sabanejewia balcanica*, *Lucanus cervus*, *Morimus asper funereus*, *Cypripedium calceolus*, *Emys orbicularis*.

Відповідно про Примітки №7899/BT/08.04.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0184 Ліс Замостя-Лунка:

1. Види представлені на території:

❖ Підтримка або покращення стану збереження:

- 91F0 Прибережні змішані ліси з *Quercus robur*, *Ulmus lacvis*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia* вздовж великих річок (*Ulmion minoris*);

- 91Y0 Дакійські дубові ліси з грабом

2. Види зазначені в ст. 4 Директиви 2009/147/CE та види перелічені у Додатку II Директиви 92/43/CEE:

Підтримка або покращення стану збереження: 1324 *Myotis myotis*; 1130 *Aspius aspius*; 1145 *Misgurnus fossilis*; 5197 *Sabanejewia balcanica*; 6908 *Morimus asper funereus*; 1083 *Lucanus cervus*; 1902 *Cypripedium calceolus*; 1220 *Emys orbicularis*

ROSCI0234 Стинка Штефанешть, площею 0.30 га.

Ділянка, яка розташована у східній частині повіту Ботошань, є частиною Молдавської платформи.

Ділянка Натура 2000 ROSCI0234 Стинка Штефанешть не має плану управління, оскільки він перебуває на стадії підготовки.

А. Середовища існування загальноєвропейського значення:

- 6110 Природні евтрофні озера з рослинністю *Magnopotamion* або *Hydrocharition*.

ROSCI0255 Торф'яник Дерска

Площа ділянки ROSCI0255 Торф'яник Дерска становить 19.40 га.

Ділянка, яка розташована у східній частині повіту Ботошань, є частиною Молдавської платформи.

Ділянка Натура 2000 ROSCI0234 Стинка Штефанешть має план управління під назвою: «План управління ділянкою ROSCI0255 Торф'яник Дерска та Природним Заповідником Торф'яник Дерска».

А. Середовища існування загальноєвропейського значення:

3150 Природні евтрофні озера з рослинністю *Magnopotamion* або *Hydrocharition*.

6430 Гідрофільні прибережні зарості високотравних угруповань рівнин і від гірського до альпійського висотних поясів;

7120 Деградовані верхові (оліготрофні) болота, ще здатні до природного відновлення.

Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Arytrura musculus*, *Angelica palustris*.

Будуть враховані цілі Плану Управління, що забезпечуватиме наступне:

- Підтримка сприятливого стану збереження середовища існування 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*;
- Покращення стану збереження виду *Angelica palustris*;
- Оновлення інвентаризації природного середовища існування 3150 Природні евтрофні озера з типом рослинності *Magnopotamion* або *Hydrocharition*;
- Моніторинг стану збереження природного середовища існування 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*;
- Оновлення інвентаризації виду *Angelica palustris*;
- Моніторинг стану збереження виду *Angelica palustris*;
- Матеріалізація меж на місцевості та їх утримання;
- Контроль за дотриманням регламенту та положень Плану управління;
- Забезпечення необхідного фінансування/бюджету для реалізації Плану управління;
- Забезпечення необхідної логістики для ефективного управління ділянкою;
- Моніторинг виконання Плану управління;
- Розвиток потенціалу персоналу, залученого до керування/управління ділянкою;
- Складання необхідних звітів до органів влади;
- Оновлення Плану дій щодо обізнаності прибережного населення про біорізноманіття території;
- Реалізація Плану дій щодо обізнаності населення, яке межує з ділянкою;
- Сприяння раціональному використанню рослинності та рибних ресурсів на ділянці;
- Розробка плану управління відвідувачами;
- Реалізація плану управління відвідувачами;

ROSCI0234 Албешть, площею 148.70 га.

Ділянка має пріоритетне значення для збереження популяції ховраха, одного з найсильніших у північній частині Молдови.

Ділянка Натура 2000 ROSCI0234 Албешть не має плану управління, оскільки він знаходиться в процесі підготовки.

- A. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Spermophilus citellus* (ховрах).

ROSCI0317 Кордерень - Ворнічень, площею 103.00 га.

Має особливе значення для збереження популяцій ховраха в північній частині Молдови, що характеризується хорошою зв'язністю середовищ існування з короткою трав'янистою рослинністю.

Ділянка ROSCI0317 Кордерень - Ворнічень - Лунка не має Плану Управління, оскільки він знаходиться в процесі підготовки.

- A. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Spermophilus citellus* (ховрах), *Bombina Bombina*.

ROSCI0391 Середній Сірет - Бучечя, площею 586.70 га.

Ділянка розташована в південно-східній частині Сучавського плоскогір'я.

План управління ділянкою ROSCI0391 Середній Сірет - Бучечя називається «План управління ділянкою ROSCI0391 Середній Сірет - Бучечя»

A. Середовища існування загальноєвропейського значення:

- 6430 Гідрофільні прибережні зарості високотравних угруповань рівнин і від гірського до альпійського висотних поясів
- B. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Lutra lutra*, *Aspius aspius* (жерех), *Unio crassus*, *Cobitis taenia Complex*, *Romanogobio kesslerii*, *Romanogobio vladykovi*, *Sabanejewia balcanica* (Щипавка балканська), *Unio crassus*.

Будуть враховані цілі Плану Управління, що забезпечуватиме наступне:

- Збереження видів: *Aspius aspius* - *Aspius aspius* - жерех, *Gobio kessleri* - пічкур-білопер дністровський, *Cobitis taenia* - щипавка звичайна, *Sabanejewia aurata* - щипавка золотиста, *Barbus meridionalis* - марена середземноморська, *Unio crassus* - товста перловиця та середовища існування 6430 - Гідрофільні прибережні зарості високотравних угруповань рівнин і від гірського до альпійського висотних поясів;
- Оновлення бази даних про види: *Aspius aspius* - *Aspius aspius* - жерех, *Gobio kessleri* - пічкур-білопер дністровський, *Cobitis taenia* - щипавка звичайна, *Sabanejewia aurata* - щипавка золотиста, *Barbus meridionalis* - марена середземноморська, *Unio crassus* - товста перловиця та середовища існування 6430 - Гідрофільні прибережні зарості високотравних угруповань рівнин і від гірського до альпійського висотних поясів;
- Забезпечення ефективного управління ділянкою
- Підвищення рівня обізнаності, підвищення рівня знань та зміна ставлення та поведінки зацікавлених сторін, які впливають на збереження біорізноманіття ділянки;
- Збереження та просування сталого використання ресурсів біорізноманіття ділянки;

- Створення можливостей для сталого туризму через природні та культурні цінності, щоб обмежити вплив на навколишнє середовище та біорізноманіття ділянки.

ROSCI0317 Сухареу-Дарабань, площею 1969.80 га.

Ділянка розташована на Сучавському плоскогір'ї.

Ділянка Натура 2000 ROSCI0399 Сухареу-Дарабань не має Плану Управління.

A. Середовища існування загальноєвропейського значення:

- 40C0 Чорноморсько -сарматські листяні зарості;
- 62C0* Чорноморсько-сарматські степи
- 9130 Букові ліси типу *Asperulo-Fagetum*
- 91Y0 Дакійські дубово-грабові ліси

Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Bombina bombina*, *Triturus cristatus*, *Crambe tataria*, *Iris aphylla subsp. Hungarica*, *Pontechium maculatum subsp. Maculatum*, *Emys orbicularis*.

ROSCI0317 Маноляса, площею 103.00 га.

Ділянка Натура2000 ROSCI0417 Маноляса не має Плану Управління, але він знаходиться в процесі підготовки.

A. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Spermophilus citellus*.

ROSPA0049 Ставки в долині Ібенесей - Башеулуй - Подрігей, площею 2766.80 га.

План управління ділянкою називається «План управління ділянкою ROSPA0049 Ставки в долині Ібенесей-Башеулуй-Подрігей»

A. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Anas acuta*, *Anas crecca*, *Anas Penelope*, *Anas platyrhynchos*, *Anas querquedula*, *Anas Strepera*, *Anser albifrons*, *Anthus campestris*, *Ardea cinerea*, *Ardea purpurea*, *Aythya farina*, *Aythya fuligula*, *Aythya nyroca*, *Charadrius dubius*, *Chlidonias hybridus*, *Chlidonias niger*, *Ciconia ciconia*, *Circus aeruginosus*, *Cygnus olor*, *Egretta alba*, *Egretta garzetta*, *Fulica atra*, *Gavia arctica*, *Gavia stellata*, *Ixobrychus minutus*, *Lanius minor*, *Larus cachinnans*, *Larus ridibundus*, *Mergus albellus*, *Nycticorax nycticorax*, *Phalacrocorax carbo*, *Phalacrocorax pygmaeus*, *Philomachus pugnax*, *Porzana parva*, *Sterna hirundo*, *Tringa erythropus*, *Tringa glareola*, *Tringa ochropus*, *Tringa tetanus*, *Vanellus vanellus*.

Будуть враховані цілі Плану Управління, забезпечуючи наступне:

- Забезпечення збереження видів *Egretta alba* - чапля величка біла, *Egretta garzetta* - мала біла чапля, *Ardea purpurea* - чапля руда, *Ciconia ciconia* - білий лелека, *Chlidonias hybridus* - крячок білощокий, *Porzana parva* - погонич малий, *Anthus campestris* - щеврик польовий, *Lanius minor* - сорокопуд чернолобий, *Circus aeruginosus* - лунь очеретяний, *Ixobrychus minutus* - бугайчик звичайний, *Nycticorax nycticorax* - квак звичайний, *Philomachus pugnax* - турухтан, *Mergus albellus* - крех малий, *Phalacrocorax pygmaeus* - маленький баклан, *Tringa glareola* - коловодник болотяний, *Aythya nyroca* - чернь білоока, *Chlidonias niger* - крячок чорний, *Sterna hirundo* - крячок річковий, *Gavia arctica* - гагара чорношия, *Gavia stellata* - гагара червоношия, *Larus ridibundus* - мартин звичайний, *Cygnus olor* - лебідь-шипун, *Anas platyrhynchos* - крижень, *Anas crecca* - чирянка мала, *Anas querquedula* - чирянка велика, *Aythya ferina* - попелюх, *Vanellus vanellus* - чайка, *Larus cachinnans* - мартин жовтоногий,

- Phalacrocorax carbo* - великий баклан, *Tringa ochropus* - коловодник лісовий, *Tringa totanus* - коловодник звичайний, *Charadrius dubius* - пісочник малий, *Anser albifrons* - гуска білолоба, *Anas penelope* - свищ, *Anas acuta* - шилохвіст, *Anas strepera* - нерозень, *Aythya fuligula* - чернь чубата, *Fulica atra* - лиска, *Tringa erythropus* - коловодник чорний, *Ardea cinerea* - сіра чапля;
- Оновлення бази даних про види: *Egretta alba* - чапля велика біла, *Egretta garzetta* - мала біла чапля, *Ardea purpurea* - чапля руда, *Ciconia ciconia* - білий лелека, *Chlidonias hybridus* - крячок білощокий, *Porzana parva* - погонич малий, *Anthus campestris* - щеврик польовий, *Lanius minor* - сорокопуд чорнолобий, *Circus aeruginosus* - лунь очеретяний, *Ixobrychus minutus* - бугайчик звичайний, *Nycticorax nycticorax* - квак звичайний, *Philomachus pugnax* - турухтан, *Mergellus albellus* - крех малий, *Phalacrocorax pugnax* - маленький баклан, *Tringa glareola* - коловодник болотяний, *Aythya nyroca* - чернь білоока, *Chlidonias niger* - крячок чорний, *Sterna hirundo* - крячок річковий, *Gavia arctica* - гагара чорношия, *Gavia stellata* - гагара червоношия, *Larus ridibundus* - мартин звичайний, *Cygnus olor* - лебідь-шипун, *Anas platyrhynchos* - крижень, *Anas crecca* - чирянка мала, *Anas querquedula* - чирянка велика, *Aythya ferina* - попелюх, *Vanellus vanellus* - чайка, *Larus cachinnans* - мартин жовтоногий, *Phalacrocorax carbo* - великий баклан, *Tringa ochropus* - коловодник лісовий, *Tringa totanus* - коловодник звичайний, *Charadrius dubius* - пісочник малий, *Anser albifrons* - гуска білолоба, *Anas penelope* - свищ, *Anas acuta* - шилохвіст, *Anas strepera* - нерозень, *Aythya fuligula* - чернь чубата, *Fulica atra* - лиска, *Tringa erythropus* - коловодник чорний, *Ardea cinerea* - сіра чапля;
 - Забезпечення ефективного управління ділянкою
 - Підвищення рівня обізнаності, підвищення рівня знань та зміна ставлення та поведінки зацікавлених сторін, які впливають на збереження біорізноманіття ділянки;
 - Збереження та просування сталого використання ресурсів біорізноманіття ділянки;
 - Створення можливостей для сталого туризму через природні та культурні цінності, щоб обмежити вплив на навколишнє середовище та біорізноманіття ділянки.

ROSCI0184 Озеро Стинка Костешть, площею 2192.80 га.

План управління ділянкою називається «План управління ділянкою ROSPA0058 Озеро Стинка Костешть»

- А. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/СЄЕ): *Alcedo atthis*, *Anas clypeata*, *Anas crecca*, *Anas platyrhynchos*, *Anas querquedula*, *Anser anser*, *Aquila clanga*, *Aquila pomarina*, *Ardea purpurea*, *Aythya farina*, *Aythya fuligula*, *Aythya marila*, *Aythya nyroca*, *Branta ruficollis*, *Bucephala clangula*, *Buteo buteo*, *Buteo lagopus*, *Chlidonias hybridus*, *Chlidonias niger*, *Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*, *Circaetus gallicus*, *Circus aeruginosus*, *Circus cyaneus*, *Circus macrourus*, *Circus pygargus*, *Clangula hyemalis*, *Cygnus cygnus*, *Cygnus olor*, *Egretta alba*, *Egretta garzetta*, *Falco columbarius*, *Falco tinnunculus*, *Fulica atra*, *Gavia arctica*, *Gavia stellata*, *Haliaeetus albicilla*, *Hieraaetus pennatus*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Larus cachinnans*, *Larus minutus*, *Larus ridibundus*, *Mergus albellus*, *Mergus merganser*, *Mergus serrator*, *Merops apiaster*, *Milvus migrans*, *Netta rufina*, *Pandion haliaetus*, *Pernis apivorus*, *Phalacrocorax carbo*, *Philomachus pugnax*, *Pluvialis apricaria*, *Podiceps auritus*, *Podiceps cristatus*, *Podiceps grisegena*, *Sterna hirundo*, *Tringa glareola*.

Будуть враховані цілі Плану Управління, забезпечуючи наступне:

- Збереження/відновлення природних характеристик середовищ існування, необхідних для збереження видів, для яких призначена ділянка, шляхом забезпечення консервативного та відповідального управління водною поверхнею та прилеглими до неї землями.
- Забезпечення спільного управління через співпрацю та підтримку зацікавлених сторін для підвищення рівня усвідомлення важливості природи місцевими жителями.
- Забезпечення необхідних ресурсів для адаптивного управління ділянкою та моніторингу біорізноманіття та діяльності людини.

ROSPA0110 Водосховища Рогожешть-Бучечя, площею 2106.50 га.

План управління ділянкою називається «План управління ділянкою ROSPA0110 Водосховища Рогожешть-Бучечя»

А. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Alcedo atthis, Anas acuta, Anas crecca, Anas penelopes, Anas platyrhynchos, Anas querquedula, Anas strepera, Anser albifrons, Ardea cinerea, Ardea purpurea, Aythya farina, Aythya fuligula, Aythya marila, Aythya nyroca, Botaurus stellaris, Charadrius dubius, Chlidonias hybridus, Chlidonias niger, Ciconia ciconia, Circus aeruginosus, Circus cyaneus, Cygnus cygnus, Cygnus olor, Egretta alba, Egretta garzetta, Fulica atra, Gavia arctica, Gavia stellata, Haliaeetus albicilla, Himantopus himantopus, Ixobrychus minutus, Lanius collurio, Lanius minor, Larus cachinnans, Larus minutus, Larus ridibundus, Limosa limosa, Mergus albellus, Phalacrocorax carbo, Phalacrocorax pygmeus, Philomachus pugnax, Pluvialis apricaria, Sterna albifrons, Sterna hirundo, Tringa erythropus, Tringa glareola, Tringa ochropus, Tringa tetanus, Vanellus vanellus.*

Будуть враховані цілі Плану Управління, забезпечуючи наступне:

- Забезпечення сприятливого статусу збереження всіх видів птахів загальноєвропейського значення, та їх середовищ існування в ROSPA0110 Водосховищах Рогожешть-Бучечя;
- Просування та застосування форм відвідування та туризму відповідно до цілей збереження ROSPA0110 Водосховищ Рогожешть-Бучечя
- Покращення ставлення населення до природних цінностей ділянки шляхом інформування, усвідомлення, залучення та виховання молодого покоління в дусі охорони природи;
- Забезпечення ефективного та адаптивного комплексного управління для досягнення поставлених цілей.

ROSPA0116 Дорогой - Шауа Бучечей, площею 25359.00 га.

Для ділянки ROSPA0116 Дорогой - Шауа Бучечей не було розроблено План управління.

Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Anthus campestris, Aquila pomarina, Caprimulgus europaeus, Ciconia ciconia, Crex crex, Dendrocopos medius, Dendrocopos syriacus, Emberiza hortulana, Ficedula albicollis, Lanius collurio, Lanius minor, Lullula arborea, Pernis apivorus, Picus canus, Strix uralensis.*

Відповідно про Примітки №253925/MF/12.12.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0116 Дорогой - Шауа Бучечей:

Підтримка або покращення стану збереження видів природного середовища існування на суші з Додатку 1: A255 *Anthus campestris*; A089 *Aquila pomarina*, A031 *Ciconia ciconia*; A122 *Crex crex*; A238 *Dendrocopos medius*; A429 *Dendrocopos syriacus*; A379 *Emberiza hortulana*; A321 *Ficedula albicollis*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*; A246 *Lullula arborea*; A072 *Pernis apivorus*; A234 *Picus canus*; A220 *Strix uralensis*.

ROSPA0156 Язул Маре - Стеучень - Дрекшань, площею 2236.00 га.

Для ділянки Натура 2000 ROSPA0156 Язул Маре - Стеучень - Дрекшань не було розроблено План управління.

Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Ardea cinerea*, *Ardea purpurea*, *Botaurus stellaris*, *Chlidonias hybridus*, *Ciconia ciconia*, *Circus aeruginosus*, *Cygnus olor*, *Egretta alba*, *Egretta garzetta*, *Himantopus himantopus*, *Ixobrychus minutus*, *Lanius collurio*, *Nycticorax nycticorax*, *Platalea leucorodia*, *Recurvirostra avosetta*, *Sterna hirundo*, *Vanellus vanellus*.

ROSPA0157 Болото Єзерул Дорохой, площею 382.70 га.

Для ділянки Натура 2000 ROSPA0157 Болото Єзерул Дорохой не було розроблено План управління.

A. Види загальноєвропейського значення (перераховані в Додатку II до Директиви Ради 92/43/CEE): *Anas crecca*, *Anas platyrhynchos*, *Anser anser*, *Ardea cinerea*, *Ardea purpurea*, *Aythya farina*, *Aythya nyroca*, *Chlidonias hybridus*, *Circus aeruginosus*, *Crex crex*, *Cygnus olor*, *Egretta alba*, *Egretta garzetta*, *Ixobrychus minutus*, *Lanius collurio*, *Nycticorax nycticorax*, *Platalea leucorodia*, *Sterna hirundo*.

Відповідно про Примітки №253925/MF/18.12.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0157 Болото Єзерул Дорохой:

1. Представлені види в стандартній формі, які перелічені в Додатку I до Директиви Ради 2009/147/EC:

❖ Підтримка або покращення стану збереження видів природного середовища існування відкритих водойм: A060 *Aythya nyroca*; A196 *Chlidonias hybridus*; A023 *Nycticorax nycticorax*; A034 *Platalea leucorodia*;

❖ Підтримка або покращення стану збереження видів природного середовища існування малих водойм (узбережжя): A193 *Sterna hirundo*;

❖ Підтримка або покращення стану збереження видів природного середовища існування залежних від очеретів: A081 *Circus aeruginosus*; A027 *Egretta alba*; A026 *Egretta garzetta*; A022 *Ixobrychus minutus*.

❖ Підтримка або покращення стану збереження видів природного середовища існування на суші: A029 *Ardea purpurea*; A122 *Crex crex*; A338 *Lanius collurio*;

2. Види птахів, які не включені до Додатку I:

❖ Підтримка або покращення стану збереження видів природного середовища існування відкритих водойм: A052 *Anas crecca*; A053 *Anas platyrhynchos*; A043 *Anser anser*; A059 *Aythya ferina*; A036 *Cygnus olor*;

Підтримка або покращення стану збереження видів природного середовища існування на суші: A028 *Ardea cinerea*.

ROSCI0003 Лісок їстівних каштанів в Бая-Маре, площею 2087 га, охороняють такі види: *Bombina variegata*, *Carabus hampei*, *Lucanus cervus*, *Odontopodisma rubripes*, *Liparis loeseli* та середовища існування 9130, 9170, 9260.

Згідно Рішенню №77 від 03.02.2021 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню, відповідно Додатку до Наказу №463/2015 про затвердження Плану управління територією спільного значення ROSCI0003 Лісок їстівних каштанів в Бая-Маре, та природоохоронної території державного значення 2.581 Лісок їстівних каштанів в Бая-Маре.

1. Представлені середовища природного існування на території:

❖ Підтримка стану збереження:

- 9130 Букові ліси типу *Asperulo-Fagetum*;
- 9170 Дубово-грабові ліси типу *Galio-Carpinetum*;
- 9260 Ліси з *Castanea sativa*;
- 4055 *Stenobothrus eurasius*;

2. Види перераховані в ст. 4 Директиви 2009/147/СЕ, види перераховані в Додатку II до Директиви 92/43/СЄ:

❖ Підтримка або покращення стану збереження: 4052 *Odontopodisma rubripes*; 1078 *Callimorpha quadripunctaria*; 1193 *Bombina variegata*;

ROSCI0030 Ущелина Лепушулуй, площею 1660 га, охороняє такі види: *Lutra lutra* *Bombina variegata*, *Carabus variolosus* та середовища існування 3260, 6430, 9110, 9180, 91Е0, 91V0.

Відповідно про Примітки №11140/ВС/21.04.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0030 Ущелина Лепушулуй:

1. Представлені середовища природного існування на території:

❖ Покращення стану збереження:

- 3260 Водні течії від рівнинної місцевості до підніжжя гір із рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*;
- 6430 Окраїнні угруповання з високими вологолюбними травами від рівнин і від гір до альпійського рівня;
- 9170 Дубово-грабові ліси типу *Galio - Carpinetum*;
- 9180* Ліси з *Tilio-Acerion* на схилах, завалах і ярах;
- 91Е0* Алювіальні ліси з *Alunus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salcion albae*);

❖ Підтримка або покращення стану збереження:

- 6190 Панонські скельні луки (*Stipo-Festucetalia pallentis*);
- 8210 Силікатні скелясті схили з хазмофітною рослинністю;

❖ Підтримка стану збереження:

- 9110 Букові ліси типу *Luzulo-Fagetum*;
- 91V0 Дакійські букові ліси *Symphyto-Fagion*;

2. Види представлені на території:

❖ Підтримка стану збереження: 4014 *Carabus variolosus*;

Покращення стану збереження: 1193 *Bombina variegata*; 1137 *Castor fiber*; 1355 *Lutra lutra*.

ROSCI0089 Гутий - Кряста Кокошулуй, площею 684 га, охороняє такі види, як: *Lynx lynx* (Рись євразійська), *Ursus arctos* (Ведмідь бурий), *Bombina variegata*, *Triturus montandoni* (Тритон карпатський), *Campanula serrata*, *Ligularia sibirica* та середовища існування 4030, 4060, 6230, 6410, 6430, 7110, 7140, 7230, 9110.

Відповідно про Примітки №11140/ВТ/21.04.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0089 Гутий - Кряста Кокошулуй:

1. Представлені середовища природного існування на території:

❖ Покращення стану збереження:

- 4030 Сухі європейські рівнини;
- 4060 Альпійський і бореальний чагарники;
- 6230* Луки з *Nardus* багаті на різні види на силікатних субстратах у гірській (і передгірській континентальній Європі);
- 6410 Луки з *Molinia* на карбонатних, торф'яних або суглинно-глинистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*);
- 6430 Окраїни з високими вологолюбними травами від рівнин і гір до альпійських висот;
- 7110* Активні випираючі оліготрофні болота;
- 7140 Перехідні торфовища та рухомі торфовища;
- 7230 Лужні болота;
- 9110 Дубові ліси типу *Luzulor-Fagetum*;

2. Представлені види на території:

- ❖ Підтримка стану збереження: 4070* *Campanula serrata*; 1758 *Ligularia sibirica*; 1361 *Lynx lynx*;
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження: 1193 *Bombina variegata*; 2001 *Triturus montandoni*; 1354* *Ursus arctos*;
- ❖ Необхідне дослідження існування і стану збереження: 4008 *Triturus vulgaris ampelensis*.

ROSCI0092 Ігніш, площею 19598 га, охороняє такі види, як: *Lutra lutra*, *Microtus tatricus*, *Bombina variegata*, *Triturus cristatus*, *Triturus montandoni*, *Cottus gobio* (Бабець європейський), *Campanula serrata*, *Ligularia sibirica* та середовища існування 3220, 6410, 6430, 7110, 7140, 9110, 9130.

Відповідно про Примітки №11140/ВТ/21.04.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0092 Ігніш:

1. Представлені середовища природного існування на території:

❖ Підтримка стану збереження:

- 3220 Гірські струмки та трав'яниста рослинність на їх берегах;
- 6410 Луки з *Molinia* на карбонатних, торф'яних або суглинно-глинистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*);
- 6430 Окраїнні угруповання з високими вологолюбними травами від рівнин і від гір до альпійських висот;
- 7110* Активні випираючі оліготрофні болота;
- 7140 Перехідні торфовища та рухомі торфовища;

- 9110 Букові ліси типу *Luzulo-Fagetum*;
- 9130 Букові ліси типу *Asperulo - Fagetum*;
- 2. Представлені види на території:
 - ❖ Підтримка стану збереження: 4070* *Campanula serrata*; 6965 *Cottus gobio*; 2557 *Cottus poecilopus*; 1193 *Bombina variegata*; 2001 *Triturus montandoni*; 1193 *Bombina variegata*; 2612 *Microtus tatricus*
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження: 1758 *Ligularia sibirica*; 4123 *Eudontomyzon danfordi*; 1166 *Triturus cristatus*;
 - ❖ Покращення стану збереження: 1355 *Lutra lutra*.

ROSCI0124 Мармароський масив, площею 103391 га, охороняє такі види, як: *Canis lupus* (вовк), *Castor fiber* (Бобер європейський), *Lutra lutra*, *Lynx lynx* (Рись євразійська), *Myotis blythii*, *Rhinolophus hipposideros*, *Ursus arctos* (Ведмідь бурий), *Bombina variegata*, *Triturus montandoni*, *Barbus meridionalis*, *Cottus gobio*, *Eudontomyzon danfordi*, *Gobio uranoscopus*, *Hucho hucho* (Головатиця), *Leuciscus souffia* (Ялець-андруга звичайний), *Sabanejewia aurata*, *Carabus hampei*, *Carabus variolosus*, *Carabus zawadzki*, *Chilostoma banaticum*, *Lycaena dispar*, *Pholidoptera transsylvanica*, *Pseudogaurotina excellens*, *Rosalia alpina*, *Agrimonia pilosa*, *Buxbaumia viridis*, *Campanula serrata*, *Cypripedium calceolus*, *Dicranum viride*, *Eleocharis carniolica*, *Ligularia sibirica*, *Liparis loeselii*, *Meesia longiseta*, *Poa granitica* ssp. *Disparilis*, *Tozzia carpathica* та середовища існування 3220, 3240, 4030, 4060, 4070, 4080, 6150, 6230, 6410, 6430, 6440, 6520, 7110, 7140, 7220, 8210, 8220, 8230, 9110 9130, 9150, 9180, 91D0, 91E0, 91v0, 9410.

Згідно Рішенню №78 від 03.02.2021 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню, відповідно Додатку до Наказу №1177/2016 про затвердження Плану управління і Положення про територію спільного значення ROSCI0124 Мармароський масив, спеціальної природоохоронної території птахів і фауни ROSCI0124 Мармароський масив і природоохоронної території державного значення:

1. Представлені середовища природного існування на території:
 - ❖ Покращення стану збереження:
 - 3220 Гірські річки та трав'яниста рослинність на їх берегах;
 - 4060 Альпійські і бореальні чагарники;
 - 4070* Чагарники *Pinus mugo* і *Rhododendron myrtifolium*;
 - 6150 Бореальні та альпійські луки на кремнистому субстраті;
 - 6190 Панонські скельні луки (*Stipo-Festucetalia pallcatix*);
 - 6230* Гірські луки з *Nardus*, багаті видами на кремністих субстратах;
 - 6410 Луки з *Molinia* на вапняних, торф'яних або глинистих ґрунтах (*Mollinion ceruleae*);
 - 6430 Окрайні угруповання з високими вологолюбними травами від рівнин до альпійських висот;
 - 6520 Гірські сіножаті;
 - 7110* Активні торф'яники;
 - 7140 Перехідні торфовища та рухомі торфовища;
 - 7230 Лужні болота;
 - 8120 Вапнякові завали і вапняковий сланець від гірських до альпійських висот (*Thiaspictea rotundifolii*);
 - 8210 Скелясті схили з хазмофітною рослинністю на вапнякових скелях;
 - 9110 Букові ліси типу *Luzulo-Fagetum* (*Luzulo Fagetum*);
 - 9130 Букові ліси типу *Asperulo-Fagetum*;

- 9150 Центральноевропейські букові ліси з *Cephalanthero - Fagion* на вапняних субстратах;
- 9180* Ліси з *Tilio-Acerion* на схилах, завали і яри;
- 91D0* Торфовища з лісовою рослинністю;
- 91E0* Алювіальні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior*, *Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*;
- 91V0 Дакійські букові ліси *Symphyto Fagion*;
- 91Y0 Дакійські дубово-грабові ліси;
- 9410 Кислолюбні смерекові ліси *Picea* від гірських до альпійських висот *Vaccinio Picetea*;
- ❖ Підтримка стану збереження:
 - 3240 Деревна рослинність з *Salix clacagnos* вздовж гірських струмків;
 - 4080 Субарктичні чагарники *Salix spp.*;
 - 6440 Алювіальні луки долини річок з *Cnidion dubii*;
 - 7220* Скам'янілі джерела з утворенням травертину *Cratoneurio*;
 - 8110 Силікатні завали;
 - 8220 Скелясті схили з хазмофітною рослинністю на крем'яних скелях;
 - 8230 Силікатні нагромадження *Sedo - Sclerothion* або *Sedo albi-Veronicion*;
- ❖ Не були ідентифіковані на території: 4030 Європейські сухі чагарники;
- 2. Види перераховані в ст. 4 Директиви 2009/147/CE, види перераховані в Додатку II до Директиви 92/43/CEE:
 - ❖ Підтримка стану збереження: 1352* *Canis lupus*; 1361 *Lynx lynx*; 1355 *Lutra lutra*, 1354* *Ursus arctos*; 1324 *Myotis myotis*; 1303 *Rhinolophus hipposideros*; 1193 *Bombina variegata*; 2001 *Triturus montandoni*; 5264 *Barbus carpathicus*; 5197 *Sabanejewia balcanica*; A223 *Aegolius funereus*; A091 *Aquila chrysaetos*; A089 *Aquila pomarina*; A104 *Bonasa bonasia*; A215 *Bubo bubo*; A224 *Caprimulgus europaeus*; A030 *Ciconia nigra*; A080 *Circaetus gallicus*; A239 *Dendrocopos leucotos*; A236 *Dryocopus martius*; A103 *Falco peregrinus*; A321 *Ficedula albicollis*; A320 *Ficedula parva*; A217 *Glancidium passerinum*; A0720 *Pernis apivorus*; A241 *Picoides tridactylus*; A234 *Picus canus*; A220 *Strix uralensis*; A409 *Tetrao tetrix*; A108 *Tetrao urogallus*, A350 *Corvus corax*;
 - ❖ Підтримка або покращення стану збереження: 1337 *Castor fiber*; 1307 *Myotis blythii*; 4014 *Carabus variolosus*; 1939 *Agrimonia pilosa*; 1386 *Buxbaumia viridis*; 4070* *Campanula serrata*; 1381 *Dieranum viride*; 1389 *Leesia longiseta*; 4112 *Poa granitica ssp. Disparilis*; 4116 *Tozzia carpathica*;
 - ❖ Покращення стану збереження: 1304 *Rhinolophus ferrumequinum*; 6965 *Cottus gobio*; 4123 *Eudontomyzon danfordi*; 1105 *Hucho hucho*; 6145 *Romanogobio uranoscopus*; 6147 *Telestes souffia*; 1109 *Thymallus thymallus*; 4012 *Carabus bampei*; 4057 *Chilostoma banaticum*; 1060 *Lycaena dispar*; 4054 *Pholidoptera transsylvanica*; 4024* *Pseudogaurotina excellens*; 1087* *Rosalia alpina*;
Вид не був ідентифікований: 1902 *Cypripedium calceolus*; 1898 *Eleocharis carniolica*; 1758 *Ligularia sibirica*; 1903 *Liparis loeselii*.

ROSCI0125 Роднянські Гори, площею 48062 га, охороняють такі види, як: *Canis lupus* (вовк), *Lutra lutra*, *Lynx lynx* (рись євразійська), *Microtus tatricus*, *Myotis blythii*, *Myotis myotis*, *Ursus arctos* (Ведмідь бурий), *Bombina variegata*, *Triturus cristatus*, *Triturus montandoni*, *Barbus meridionalis*, *Cottus gobio* (Бабець європейський), *Eudontomyzon danfordi* (Мінога угорська), *Callimorpha quadripunctaria*, *Carabus hampei*, *Carabus variolosus*, *Carabus zawadzki*, *Cordulegaster heros*, *Cucujus cinnaberinus*, *Pholidoptera transsylvanica*, *Pseudogaurotina excellens*, *Rosalia alpina*,

Buxbaumia viridis, *Campanula serrata*, *Dicranum viride*, *Drepanocladus vernicosus*, *Ligularia sibirica*, *Meesia longiseta*, *Poa granitica ssp. Disparilis*, *Tozzia carpathica* та середовища існування 3220, 3230, 3240, 4060, 4070, 4080, 6150, 6170, 6230, 6430, 6520, 7110, 7140, 7220, 7230, 7240, 8110, 8120, 8210, 8220, 8310, 9110, 9110, 91E0, 91V0, 9410, 9420.

Згідно Рішенню №576 від 23.11.2020 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню, відповідно Додатку до Наказу Міністерства довкілля, вод та лісів №307/2019 про затвердження Плану управління і Положення про Державний заповідник Роднянські Гори ROSC10125, ROSPA0085 Роднянські Гори та інших природоохоронних територій державного значення:

1. Види представлені на території середовища існування:

❖ Покращення стану збереження:

- 3220 Трав'яниста рослинність на берегах гірських річок;
- 3230 Деревна рослинність з *Myricaria germanica* вздовж гірських річок;
- 3240 Деревна рослинність з *Salix eleagnos* вздовж гірських річок;
- 4060 Альпійський і бореальні чагарники;
- 6150 Бореальні та альпійські луки на кремнистому субстраті;
- 6170 Луки альпійські та субальпійські вапнисті;
- 6230* Гірські луки з *Nardus*, багаті на субстратні силікатні види;
- 6430 Окраїнні угруповання з високими вологолюбними травами від рівнинних до гірських та альпійських;
- 6510 Низьковисотні сіножаті (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);
- 7220* Скам'янілі джерела з утворенням травертину (*Cratoneurion*)
- 7230 Лужні болота;
- 7240* Альпійські утворення з *Caricion bicoloris-atrofuscae*;
- 8120 Завали і вапняковий сланець від гірських до альпійських висот (*Thlaspitea rotundifolii*);
- 8210 Скелясті схили з хазмофітною рослинністю на вапнякових скелях;
- 8220 Скелясті схили з хазмофітною рослинністю на крем'яних скелях;
- 9110 Букові ліси типу *Luzulo-Fagetum*;
- 91V0 Дакійські букові ліси (*Symphito-Fagion*);

❖ Підтримка стану збереження:

- 4070* Чагарники з *Pinus mugo* та *Rhododendrom myrtifolium*;
- 4080 Чагарники субарктичних видів *Salix*;
- 6520 Гірські сіножаті;
- 7110* Активні торф'яники;
- 7140 Перехідні торф'яники та торф'яники, що коливаються (не закріплені на субстраті);
- 8110 Кремнієві завали від гірських до альпійських висот (*Androsacetalia alpinae* та *Galeopsietalia ladani*);
- 8310 Печери, доступ до яких заборонений;
- 91E0* Альювіальні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
- 9410 Ліси на кислих ґрунтах з *Picea abies* гірського регіону (*Vaccinio-Piceetea*);
- 9420 Ліси з *Larix decidua* та/або *Pinus cembra* гірського регіону;

2. Види перелічені в ст. 4 Директиви 2009/147/СЕ, види перелічені в Додатку II Директиви 92/43/СЄ:

❖ Покращення стану збереження: 4012 *Carabus hampei*; 4015 *Carabus zawadzki*; 1083 *Lucanus cervus*; 4024 *Pseudogaurotina excellens**; 1086 *Cucujus cinnaberinus*; 1087 *Rosalia alpina**; 6147 *Telestes souffia*; 6965 *Cottus gobio*; 4123 *Eudontomyzon danfordi*; 5264 *Barbus carpathicus*; 1355 *Lutra lutra*; 1303

- Rhinolophus hipposideros*; 1323 *Myotis bechsteinii*; 1308 *Barbastella barbastellus*; 1381 *Dicranul viride*; 6216 *Hamatocaulis vernicosus*; 1386 *Buxbaumia viridis*; 1389 *Meesia longiseta*; 1758 *Ligularia sibirica*; 4057 *Chilostoma banaticum*;
- ❖ Підтримка стану збереження: 4014 *Carabus variolosus*; 4030 *Colias myrmidone*; 6199* *Euplagia quadripunctaria*; 4046 *Cordulegaster heros*; 4054 *Pholidoptera transsylvanica*; 1193 *Bombina variegata*; 1166 *Triturus cristatus*; 2001 *Triturus montandoni*; 2612 *Microtus tatricus*; 1354* *Ursus arctos*; 1361 *Lynx lynx*; 1352 *Canis lupus**, 1307 *Myotis blythii*; 1324 *Myotis myotis*, 1304 *Rhinolophus ferrumequinum*; 1305 *Rhinolophus euryale*; 4070 *Campanula serrata**; 4122 *Poa granitica disparilis*; 4116 *Tozzia carpathica*;
3. Види присутні в стандартній формі, перелічені в Додатку I Директиви Ради 2009/147/EC:
- ❖ Підтримка сприятливого стану збереження: A223 *Aegolius funereus*; A091 *Aquila chrysaetos*; A104 *Bonasa Bonasia*; A224 *Caprimulgus europaeus*; A030 *Ciconia nigra*; A239 *Dendrocopos leucotos*; A236 *Dryocopus martius*; A321 *Ficedula albicollis*; A320 *Ficedula parva*; A217 *Glaucidium passerinum*; A338 *Lanius collurio*; A072 *Pernis apivorus*; A241 *Picoides tridactylus*; A220 *Strix uralensis*; A108 *Tetrao urogallus*;
 - ❖ Покращення стану збереження: A139 *Charadrius morinellus*;
4. Нещодавно ідентифіковані види, відсутні у типовій формі:
- ❖ Підтримка сприятливого стану збереження: A229 *Alcedo atthis*; A089 *Aquila pomarina*; A215 *Bubo bubo*; A031 *Ciconia ciconia*; A081 *Circus aeruginosus*; A082 *Circus cyaneus*; A238 *Dendrocopos medius*; A429 *Dendrocopos syriacus*; A098 *Falco columbarius*; A103 *Falco peregrinus*; A339 *Lanius minor*; A246 *Lullula arborea*; A234 *Picus canus*; A307 *Sylvia nisoria*; A116 *Tringa glareola*;
 - ❖ Покращення стану збереження: A090 *Aquila clanga*; A122 *Crex crex*; A092 *Hieraetus pennatus*; A409 *Tetrao tetrix*;
5. Види птахів, пов'язані з наземним лісовим середовищем існування, перелічені в Додатку 1:
- ❖ Підтримка або покращення стану збереження: A215 *Bubo bubo*; A031 *Ciconia ciconia*; A238 *Dendrocopos medius*; A429 *Dendrocopos syriacus*; A234 *Picus canus*; A409 *Tetrao tetrix*;
6. Види птахів, пов'язані зі змішаними наземними відкритими середовищами існування + лісові середовища існування, перелічені в Додатку 1:
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження: A090 *Aquila clanga*; A089 *Aquila pomarina*; A098 *Falco columbarius*; A103 *Falco peregrinus*; A092 *Hieraetus pennatus*; A246 *Lullula arborea*;
7. Види птахів, пов'язані з прибережними місцями проживання, берегові птахи перелічені в Додатку 1:
- ❖ Підтримання стану збереження: A299 *Alcedo atthis*; A166 *Trianga glareola*;
8. Види птахів, пов'язані з відкритими сільськогосподарськими наземними середовищами існування:
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження: A082 *Circus cyaneus*, A122 *Crex crex*; A339 *Lanius minor*; A307 *Sylvia nisoria*;
9. Види птахів, пов'язані з очеретяними середовищами існування, перелічені в Додатку 1:
- ❖ Підтримка стану збереження: A081 *Circus aeruginosus*.

ROSCI0192 Печера Мегуріч, площею 95 га, охороняє такі види, як: *Miniopterus schreibersii* (Довгокрил європейський), *Myotis blythii*, *Myotis myotis*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*.

Відповідно про Примітки №14616/ВТ/26.05.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0192 Печера Мегурей:

1. Представлені середовища існування на території:
 - ❖ Підтримання або покращення стану збереження:
 - 8310 печери, куди заборонений доступ;
2. Види представлені на території:
 - ❖ Підтримання стану збереження: 1310: *Miniopterus schreibersi*; 1307: *Myotis blythii*; 1324: *Myotis myotis*; 1304: *Rhinolophus ferrumequinum*; 1303 *Rhinolophus hipposideros*.

ROSCI0251 Верхня Тиса, площею 6303 га, охороняє такі види, як: *Lutra lutra*, *Bombina variegata*, *Triturus cristatus*, *Aspius aspius* (жерез), *Barbus meridionalis* (Марена середземноморська), *Cottus gobio* (Бабець європейський), *Eudontomyzon danfordi* (Мінога угорська), *Gobio kessleri* (пічкур-білопер дністровський), *Gymnocephalus schraetzer*, *Hucho hucho* (Головатиця), *Leuciscus souffia* (Ялець-андруга звичайний), *Sabanejewia aurata*, *Zingel streber* (Чіп малий), *Zingel zingel*, *Emys orbicularis* та середовища існування 9110, 91E0.

Відповідно про Примітки №2909/ВТ/11.02.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0251 Верхня Тиса:

1. Представлені середовища існування на території:
 - ❖ Підтримання або покращення стану збереження:
 - 9110 Букові ліси типу *Luzulo-Fagetum*;
 - 91E0* Алювіальні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior*;
2. Види перераховані у ст. 4 Директиви 2009/147/СЕ, види перераховані в Додатку II Директиви 92/43/СЄ:
 - ❖ Підтримання або покращення стану збереження: 1355 *Lutra lutra*; 1193 *Bombina variegata*; 1130 *Aspius aspius*; 5264 *Barbus carpathicus*; 4123 *Eudontomyzon danfordi*; 1157 *Gymnocephalus schraetzer*; 1105 *Hucho hucho*; 6143 *Romanogobio kessleri*; 5197 *Sabanejewia balcanica*; 6147 *Telestes souffia*; 1160 *Zinger streber*; 1159 *Zingel zinger*; 1220 *Emys orbicularis*;
 - ❖ Підтримання стану збереження: 1166 *Triturus cristatus*; 6965 *Cottus gobio*.

ROSCI0264 Долина річки Іза та Пагорб Солован, площею 46873 га, охороняє такі види, як: *Lutra lutra*, *Gobio uranoscopus*, *Ursus arctos* (Ведмідь бурий), *Bombina variegata*, *Triturus cristatus*, *Aspius aspius* (жерез), *Barbus meridionalis*, *Cobitis taenia*, *Cottus gobio*, *Eudontomyzon danfordi*, *Gobio kessleri* та середовища існування 3150, 6430, 6510, 6520, 7110, 7140, 8210, 91V0, 92A0, 9410.

Відповідно про Примітки №2909/ВТ/11.02.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також

збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0264 Долина річки Іза та Пагорб Солован:

1. Представлені середовища існування на території:
 - ❖ Підтримання або покращення стану збереження:
 - 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*;
 - 6430 Гігрофільні окраїни з високими травами від рівнин і гір до альпійських висот;
 - 6510 Луки на низьких висотах (*Alopecurus pratensis* - *Sanguisorba officinalis*);
 - 6520 Гірські сіножаті;
 - 7110* Роздуті/підняті в центральній частині активні болота;
 - 7140 Перехідні болота та коливальні (вібруючі) торфовища;
 - 8210 Скелясті вапнякові схили з хазмофітною рослинністю;
 - 91V0 Дакійські букові ліси (*Symphyto-Fagion*);
 - 92A0 Лісові галереї/Гаї з *Salix alba* та *Populus alba*;
 - 9410 Ліси на кислих ґрунтах з *Picea abies* в гірському регіоні (*Vaccinio-Piceetea*);
2. Види перераховані у ст. 4 Директиви 2009/147/СЕ, види перераховані в Додатку II Директиви 92/43/СЄЕ:
 - ❖ Підтримання або покращення стану збереження 1355 *Lutra lutra*, 1354* *Ursus arctos*; 1193 *Bombina variegata*; 1166 *Triturus cristatus*; 1130 *Apius aspius*; 5264 *Barbus carpathicus*; 6965 *Cottus gabis*; 6963 *Cobitis taenia*; 4123 *Eudontomyzon danfordi*; 6143 *Romangobio kesslerii*; 6145 *Romanogobio uranoscopus*; 5197 *Sabanejewia balcanica*; 6147 *Telestes souffia*; 1160 *Zinger streber*; 4012 *Carabus hampei*; 4014 *Carabus variolosus*; 4015 *Carabus zawadzikii*; 4057 *Chilostoma banaticum*; 1083 *Lucanus cervus*; 4054 *Pholidoptera transsylvanica*; 1087* *Rosalia alpina*.

ROSCI0275 Бирсеу- Шомкута, площею 4773 га, охороняє такі види, як: *Myotis bechsteinii*, *Myotis myotis*, *Rhinolophus euryale*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*, *Triturus cristatus* та середовища існування 9130, 9170, 91M0, 91Y0.

Згідно Рішенню №338 від 18.08.2020 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню, відповідно Додатку до Наказу №1046/2016 про затвердження Плану управління територією спільного значення ROSCI0275 Бирсеу-Шомкута:

1. Види представлені на території середовища існування:
 - ❖ Покращення стану збереження:
 - 91Y0 Дакійські дубові та грабові ліси;
 - 91M0 Балкано-чорноморські дубові ліси;
 - 9130 Букові ліси типу *Asperulo-Fagetum*;
 - 9160 Субатлантичні та центральноєвропейські дубові або грабові ліси з *Carpinion betuli*;
 - 9170 Дубово-грабові ліси типу *Galio-Carpinetum*;
 - 9190 Старі ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах;
2. Види представлені на території середовища існування:
 - ❖ Покращення стану збереження: 1323 *Myotis bechsteinii*; 1324 *Myotis myotis*; 1305 *Rhinolophus euryale*; 1304 *Rhinolophus ferrumequinum*; 1303 *Rhinolophus hipposideros*;
 - ❖ Підтримання стану збереження: 1193 *Bombina variegata*; 1166 *Triturus cristatus*.

ROSCI0285 Праліси Стримбу-Беюц, площею 2497 га, охороняють такі види, як: *Canis lupus* (Вовк), *Lynx lynx* (Рись євразійська), *Ursus arctos* (Ведмідь бурий), *Bombina variegata*, *Carabus hampei*, *Carabus variolosus*, *Carabus zawadzki*, *Rosalia alpina* та середовища існування 6430, 6520, 7110, 9180, 91D0, 91V0, 9410.

ROSCI0358 Прікоп-Хута-Чертезе, площею 3162 га, охороняє такі види, як: *Canis lupus* (Вовк), *Lynx lynx* (Рись), *Rhinolophus ferrumequinum*, *Ursus arctos* (Ведмідь бурий), *Bombina variegata*, *Triturus cristatus*, *Triturus montandoni* та середовища існування 9130, 9170, 91V0.

Відповідно про Примітки №11280/CA/11.08.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0358 Прікоп-Хута-Чертезе:

1. Види середовищ існування представлені на території:
 - ❖ Підтримання та покращення стану збереження:
 - 9130 Ліси типу *Aperulo-Fagetum*;
 - 9170 Дубово-грабовіліси типу *Galio-Carpinetum*;
 - 91V0 Дакійські букові ліси (*Symphyto-Fagion*);
2. Види перераховані у ст. 4 Директиви 2009/147/СЕ, види перераховані в Додатку II Директиви 92/43/СЄЄ:
 - ❖ Підтримання та покращення стану збереження: 1193 *Bombina variegata*; 1166 *Triturus cristatus*; 1304 *Rhinolophus ferrumequinum*; 1352* *Canis lupus*; 1354* *Ursus arctos*;
 - ❖ Підтримання стану збереження: 2001 *Triturus montandoni*; 1361 *Lynx lynx*.

ROSCI0421 Ліс двох білок, площею 196 га, охороняє такі види, як: *Lucanus cervus*, *Lycaena helle*, *Mormus funereus*.

Відповідно про Примітки №19115/MF/12.11.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0421 Ліс двох білок:

1. Види представлені на території:
 - ❖ Підтримання та покращення стану збереження: 1083 *Lucanus cervus*; 4038 *Lycaena helle*; 6908 *Mormus asper funereus*.

ROSCI0302 Бозинта, площею 70 га, охороняє середовища існування 6440 та 6510.

Відповідно про Примітки №19115/ MF/12.11.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0302 Бозинта:

1. Види представлені на території:

- ❖ Підтримання та покращення стану збереження:
 - 6440 Алювіальні луки з *Cnidion dubii*;
 - 6510 Луки на низьких висотах (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*).

ROSCI0411 Гроші Ціблешулуй, площею 927 га, охороняє середовища існування 9110, 91V0 та 9410.

ROSPA0085 Роднянські Гори, площею 54832 га, охороняють такі види, як: *Aegolius funereus*, *Aquila chrysaetos*, *Bonasa bonasia*, *Caprimulgus europaeus*, *Charadrius morinellus*, *Ciconia nigra*, *Dendrocopos leucotos*, *Dryocopus martius*, *Ficedula albicollis*, *Ficedula parva*, *Glaucidium passerinum*, *Lanius collurio*, *Pernis apivorus*, *Picoides tridactylus*, *Strix uralensis*, *Tetrao urogallus*.

ROSPA0114 Середня течія р. Сомеш, площею 33259 га, охороняє такі види, як: *Accipiter gentilis*, *Accipiter nisus*, *Acrocephalus arundinaceus*, *Acrocephalus palustris*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Actitis hypoleucos*, *Aegithalos caudatus*, *Alauda arvensis*, *Alcedo atthis*, *Anas platyrhynchos*, *Anthus campestris*, *Anthus trivialis*, *Aquila pomarina*, *Ardea cinerea*, *Asio otus*, *Athene noctua*, *Bubo bubo*, *Buteo buteo*, *Caprimulgus europaeus*, *Carduelis cannabina*, *Carduelis carduelis*, *Carduelis chloris*, *Carduelis spinus*, *Certhia familiaris*, *Charadrius dubius*, *Chlidonias hybridus*, *Ciconia ciconia*, *Circaetus gallicus*, *Circus aeruginosus*, *Coccythraustes coccythraustes*, *Columba oenas*, *Corvus corax*, *Coturnix coturnix*, *Crex crex*, *Cuculus canorus*, *Delichon urbica*, *Dendrocopos medius*, *Dendrocopos minor*, *Dryocopus martius*, *Emberiza citrinella*, *Falco subbuteo*, *Falco tinnunculus*, *Hieraetus pennatus*, *Ixobrychus minutus*, *Lanius collurio*, *Lanius excubitor*, *Lanius minor*, *Locustella luscinioides*, *Lullula arborea*, *Merops apiaster*, *Miliaria calandra*, *Oriolus oriolus*, *Otus scops*, *Perdix perdix*.

Відповідно про Примітки №2909/ВТ/11.02.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0114 Середня течія р. Сомеш:

1. Види представлені в стандартній формі, перелічені в Додатку I Директиви Ради 2009/147/ЕС:

- ❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від відкритих водойм: A229 *Alcedo atthis*; A196 *Chlidonias hybridus*;

- ❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від очеретів: A081 *Circus aeruginosus*; A022 *Ixobrychus minutus*;

- ❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від змішаних середовищ природного існування на суші: A089 *Aquila pomarina*; A080 *Circaetus gallicus*;

- ❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від середовищ природного існування на суші (рілля, пасовища, луки): A085 *Accipiter gentilis*; A086 *Accipiter nisus*; A255 *Anthus campestris*; A224 *Caprimulgus europaeus*; A031 *Ciconia ciconia*; A122 *Crex crex*; A092 *Hieraetus pennatus*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*; A072 *Pernis apivorus*;

- ❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від лісів на суші: A215 *Bubo bubo*; A238 *Dendrocopos medius*; A240 *Dendrocopos minor*; 236 *Dryocopus martius*; A246 *Lullula arborea*; A234 *Picus canus*; A220 *Strix uralensis*;

2. Види птахів, які не включені в Додаток I:

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від відкритих водойм: A053 *Anas platyrhynchos*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від мілководдя (узбережжя): A168 *Actitis hypoleucos*; A136 *Charadrius dubius*; A164 *Tringa nebularia*; A142 *Vanellus vanellus*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від очерету: A298 *Acrocephalus arundinaceus*; A296 *Acrocephalus palustris*; A297 *Acrocephalus scirpaceus*; A028 *Ardea cinerea*; A292 *Locustella luscinioides*;

3. Види середовища проживання, не включені в Додаток I:

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від змішаних середовищ природного існування на суші: A087 *Buteo buteo*; A214 *Otus scops*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від середовищ природного існування на суші (рілля, пасовища, луки): A324 *Aegithalos caudatus*; A247 *Alauda arvensis*; A218 *Athene noctua*; A366 *Carduelis cannabina*; A366 *Carduelis cannabina*; A364 *Carduelis carduelis*; A363 *Carduelis chloris*; A365 *Carduelis spinus*; A373 *Coccothraustes coccothraustes*; A113 *Coturnix coturnix*; A376 *Emberiza citrinella*; A099 *Falco subbuteo*; A096 *Falco tinnunculus*; A340 *Lanius excubitor*; A230 *Merops apiaster*; A383 *Miliaria calandra*; A337 *Oriolus oriolus*; A112 *Perdix perdix*; A249 *Riparia riparia*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від лісів на суші: A256 *Anthus trivialis*; A221 *Asio otus*; A334 *Certhia familiaris*; A207 *Columba oenas*; A208 *Columba palumbus*; A350 *Corvus corax*; A212 *Cuculus canorus*; A372 *Pyrrhula pyrrhula*; A212 *Cuculus canorus*; A155 *Scolopax rusticola*; A210 *Streptopelia turtur*; A219 *Strix aluco*; A232 *Upupa epops*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від міських середовищ існування: A253 *Delichon urbica*.

ROSPA0131 Мармароський масив, площею 70972 га, охороняє такі види, як: *Aegolius funereus*, *Aquila chrysaetos*, *Bonasa bonasia*, *Bubo bubo*, *Caprimulgus europaeus*, *Ciconia nigra*, *Circaetus gallicus*, *Dendrocopos leucotos*, *Dryocopus martius*, *Falco peregrinus*, *Falco peregrinus*, *Ficedula albicollis*, *Ficedula parva*, *Glaucidium passerinum*, *Pernis apivorus*, *Picoides tridactylus*, *Picus canus*, *Strix uralensis*, *Tetrao tetrix tetrix*, *Tetrao urogallus*.

ROSPA0134 Гори Гутий, площею 28406 га, охоронюють такі види, як: *Aquila chrysaetos*, *Bonasa bonasia*, *Bubo bubo*, *Caprimulgus europaeus*, *Ciconia nigra*, *Crex crex*, *Dendrocopos leucotos*, *Dryocopus martius*, *Falco peregrinus*, *Ficedula albicollis*, *Ficedula parva*, *Fringilla coelebs*, *Fringilla montifringilla*, *Lanius collurio*, *Loxia curvirostra*, *Lullula arborea*, *Luscinia luscinia*.

Відповідно про Примітки №2909/ВТ/11.02.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0134 Гори Гутий:

1. Види представлені в стандартній формі, перелічені в Додатку I Директиви Ради 2009/147/ЕС:

Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від відкритих водойм:

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від змішаних середовищ природного існування на суші: A091 *Aquila chrysaetos*; A030 *Ciconia nigra*; A103 *Falco peregrinus*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від середовищ природного існування на суші (рілля, пасовища, луки): A224 *Caprimulgus europaeus*; A122 *Crex crex*; A338 *Lanius collurio*; A072 *Pernis apivorus*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від лісових середовищ: A104 *Bonasa bonasia*; A215 *Bubo bubo*; A239 *Dendrocopos leucotos*; A236 *Dryocopus martius*; A321 *Ficedula albicollis*; A320 *Ficedula parva*; A359 *Fringilla coelebs*; A246 *Lullula arborea*; A241 *Picoides tridactylus*; A234 *Picus canus*; A220 *Strix uralensis*;

2. Види птахів, які не включені у Додаток I:

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від змішаних середовищ природного існування на суші: A219 *Muscicapa striata*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від середовищ природного існування на суші (рілля, пасовища, луки): A383 *Miliaria calandra*; A262 *Motacilla alba*; A261 *Motacilla cinerea*; A277 *Oenanthe oenanthe*; A276 *Saxicola torquata*;

Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від лісових середовищ: A360 *Fringilla montifringilla*; A369 *Loxia curvirostra*; A270 *Luscinia luscinia*; A315 *Phylloscopus collybita*; A266 *Prunella modularis*; A372 *Pyrrhula pyrrhula*; A318 *Regulus ignicapillus*; A317 *Regulus regulus*; A155 *Scolopax rusticola*; A361 *Serinus serinus*; A311 *Sylvia atricapilla*; A108 *Terao urogallus*

ROSPA0143 Верхня Тиса, площею 2832 га, охороняє такі види, як: *Alcedo atthis*, *Anas clypeata*, *Anas crecca*, *Anas penelope*, *Anas platyrhynchos*, *Anser albifrons*, *Anser fabalis*, *Aquila clanga*, *Aquila pomarina*, *Ardea purpurea*, *Asio flammeus*, *Aythya nyroca*, *Bonasa bonasia*, *Botaurus stellaris*, *Bubo bubo*, *Caprimulgus europaeus*, *Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*, *Circus cyaneus*, *Crex crex*, *Dendrocopos medius*, *Egretta alba*, *Ficedula albicollis*, *Ficedula parva*, *Gallinago Gavia arctica*, *Grus grus*, *Ixobrychus minutus*, *Lanius minor*, *Larus ridibundus*, *Nycticorax nycticorax*, *Pernis apivorus*, *Phalacrocorax carbo*, *Picus canus*, *Podiceps nigricollis*, *Porzana parva*, *Sterna hirundo*, *Strix uralensis*, *Vanellus vanellus*.

Відповідно про Примітки №2909/BT/11.02.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0143 Верхня Тиса:

1. Види представлені в стандартній формі, перелічені в Додатку I Директиви Ради 2009/147/ЄС:

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від відкритих водойм: A229 *Alcedo atthis*; A060 *Aythya nyroca*; A082 *Circus cyaneus*; A023 *Nycticorax nycticorax*; A127 *Grus grus*; A119 *Porzana porzana*; A120 *Porzana parva*; A193 *Sterna hirundo*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від очеретів: A081 *Circus aeruginosus*; A027 *Egretta alba*; A022 *Ixobrychus minutus*; A029 *Ardea purpurea*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від лісових середовищ існування: A089 *Aquila pomarina*; A090 *Aquila clanga*; A224 *Caprimulgus europaeus*; A238 *Dendrocopos medius*; A030 *Ciconia nigra*; A236 *Dryocopus martius*; A320

Ficedula parva; A321 *Ficedula albicollis*; A072 *Pernis apivorus*; A234 *Pucys canus*; A104 *Bonasa bonasia*; A215 *Bubo bubo*; A220 *Strix uralensis*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від середовищ природного існування на суші (рілля, пасовища, луки): A338 *Lanius collurio*; A122 *Crex crex*; A031 *Ciconia ciconia*; A222 *Asio flammeus*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*;
2. Види птахів, не включені у Додаток І:

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від відкритих водойм: A054 *Anas acuta*; A056 *Anas clypeata*; A052 *Anas crecca*; A053 *Anas platyrhynchos*; A050 *Anas penelope*; A055 *Anas querquedula*; A039 *Anser fabalis*; A041 *Anser fabalis*; A043 *Anser anser*; A059 *Aythya ferina*; A061 *Aythya fuligula*; A125 *Fulica atra*; A179 *Larus ridibundus*; A017 *Phalacrocorax carbo*; A008 *Podiceps nigricollis*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів птахів, залежних від мілководдя (узбережжя): A153 *Gallinago gallinago*; A142 *Vanellus vanellus*.

ROSPA0171 Долина річки Іза та Пагорб Солован, площею 46873 га, охороняє такі види, як: *Anthus campestris*, *Aquila pomarina*, *Bonasa bonasia*, *Caprimulgus europaeus*, *Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*, *Crex crex*, *Dendrocopos leucotos*, *Dendrocopos medius*, *Dryocopus martius*, *Ficedula albicollis*, *Ficedula parva*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Lullula arborea*, *Pernis apivorus*, *Picoides tridactylus*, *Picus canus*, *Strix uralensis*.

Відповідно про Примітки №2909/ВТ/11.02.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0171 Долина річки Іза та Пагорб Солован:

1. Види пристосовані до середовищ існування на суші, перелічені в Додатку І:

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від змішаних середовищ на суші: A089 *Aquila pomarina*; A030 *Ciconia nigra*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від середовищ природного існування на суші (рілля, пасовища, луки): A255 *Anthus campestris*; A224 *Caprimulgus europaeus*; A031 *Ciconia ciconia*; A122 *Crex crex*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*; A072 *Pernis apivorus*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження видів, залежних від лісових середовищ природного існування: A104 *Bonasa bonasia*; A239 *Dendrocopos leucotos*; A238 *Dendrocopos medius*; A236 *Dryocopus martius*; A321 *Ficedula albicollis*; A320 *Ficedula parva*; A246 *Lullula arborea*; A241 *Picoides tridactylus*; A234 *Picinus canus*; A220 *Strix uralensis*.

ROSCI0065 Дельта Дунаю, площею 450542 га, охороняє такі види, як: *Castor fiber*, *Lutra lutra*, *Mesocricetus newtoni*, *Mustela eversmannii*, *Mustela lutreola*, *Spermophilus citellus*, *Vormela peregusna*, *Bombina bombina*, *Triturus dobrogicus*, *Alosa immaculata*, *Alosa tanaica*, *Aspius aspius*, *Cobitis taenia* Complex, *Gymnocephalus baloni*, *Gymnocephalus schraetzer*, *Misgurnus fossilis*, *Pelecus cultratus*, *Rhodeus amarus*, *Romanogobio kesslerii*, *Romanogobio vladykovi*, *Sabanejewia bulgarica*, *Umbra krameria*, *Zingel streber*, *Zingel zingel*, *Anisus vorticulus*, *Arytrura musculus*, *Catopta thrips*, *Coenagrion ornatum*, *Graphoderus bilineatus*, *Lycaena dispar*, *Morimus asper funereus*, *Ophiogomphus Cecilia*, *Aldrovanda vesiculosa*, *Centaurea jankae*, *Centaurea pontica*, *Marsilea quadrifolia*, *Pontechium maculatum subsp. maculatum*, *Emys orbicularis*, *Testudo graeca*, *Vipera ursinii* та такі середовища існування: 1110, 1150,

1210, 1310, 1410,1530, 2110, 2130, 2160, 2190, 3130, 3140, 3150, 3160,3260, 3270, 40C0,6120, 62C0, 6410, 6420, 6430, 6440, 6510, 7210,91AA,91F0, 92A0, 92D0.

Відповідно про Примітки №11966/CA/26.08.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0065 Дельта Дунаю:

1. Види середовищ існування, представлені на території:

❖ Підтримання стану збереження:

- 1110 Піщані смуги постійно вкриті невеликим шаром великої води;
- 1410 Солоні луки середземноморського типу (*Juncetalia maritimi*)
- 2130* Дюни, закріплені багаторічною трав'янистою рослинністю (сірі дюни);
- 2160 Дюни з *Hippophae rhamnoides*;
- 2190 Вологі западини всередині дюн;
- 3130 Стоячі води з рослинністю від оліготрофних до мезотрофних з *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*;
- 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*;
- 3260 Водні течії від рівнин до гір з рослинністю з *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*;
- 3270 Річки з мулистими берегами з рослинністю з *Chenopodion rubri* та *Bidention*;
- 6120* Луки ксерикові на вапняному субстраті;
- 62C0* Чорноморсько-сарматські степи;
- 6430 Окраїнні угруповання з високими вологолюбними травами від рівнинних до гірських та альпійських;
- 91F0 Змішані прибережні ліси з *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia*, вздовж великих річок (*Ulmion minoris*);
- 92A0 Лісові галереї/гаї з *Salix alba* та *Populus alba*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження:

- 1150* Прибережні лагуни;
- 1210 Річна рослинність уздовж берегової лінії;
- 1310 Скупчення солікорнія та інші однорічні види, які заселяють болота та піщані ґрунти;
- 1530* Панонські та чорноморсько-сарматські солонці і болота;
- 2110 Ембріональні рухливі дюни (на етапі формування);
- 3140 Потужні олігомезотрофні води з донною рослинністю і видами *Chara*;
- 3160 Дистрофічні озера та ставки;
- 40C0* Чорноморсько-сарматські лисяні чагарники;
- 6410 Луки з *Molinia* на вапняних, торф'яних або глинистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*);
- 6420 Вологі середземноморські луки з високими травами з *Molinio Holoschoenion*;
- 6440 Алювіальні луки з *Cnidion dubii*;
- 6510 Луки на низьких висотах (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*);
- 7210* Вапнякові болота з *Cladium mariscus*
- 91AA Чорноморсько -сарматська лісова рослинність з дубом пухнастим;
- 92D0 Прибережні галереї та чагарники (*Nerio-Tamaricetea* та *Securingion tinctoriae*);

2. Види перераховані у ст. 4 Директиви 2009/147/СЕ та в Додатку II Директиви 92/43/СЄЄ:
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження: 1337 *Castor fiber*; 1355 *Lutra lutra*; 2609 *Mesocricetus newtoni*; 2633 *Mustela eversmanii*; 1356* *Mustela lutreola*; 1335 *Spermophilus citellus*; 2635 *Vormela peregusna*; 1993 *Triturus dobrogicus*; 4125 *Alosa immaculata*; 4127 *Alosa tanaica*; 6963 *Cobitis taenia Complex*; 1157 *Gymnocephalus schraetzer*; 2522 *Pelecus cultratus*; 6143 *Romanogobio kessleri*; 5347 *Sabanejewia bulgarica*; 2011 *Umbra krameria*; 1160 *Zingel streber*; 1159 *Zingel zingel*; 4056 *Anisus vorticulus*; 4028 *Catopta thrips*; 4045 *Coenagrion ornatum*; 1082 *Graphoderus bilineatus*; 1060 *Lycaena dispar*; 6908 *Morimus asper funereus*; 1037 *Ophiogomphus Cecilia*; 1516 *Aldrovanda vesiculosa*; 2253 *Centaurea jankae*; 1428 *Marilea quadrifolia*; 1220 *Emys orbicularis*; 1219 *Testudo graeca*;
 - ❖ Підтримання стану збереження: 1188 *Bombina bombina*; 1130 *Aspius aspius-aun*; 2555 *Gymnocephalus baloni*; 1145 *Misgurnus fossilis*; 5339 *Rhodeus amarus*; 5329 *Romanogobio vladykovi*; 6948 *Pontechium maculatum subsp. maculatum*; 1298 *Vipera ursinii*.

ROSCI0012 Рукав Мечин, площею 10433.20 га, охороняє такі види, як: *Lutra lutra*, *Mustela eversmanii*, *Spermophilus citellus*, *Bombina bombina*, *Triturus dobrogicus*, *Alosa tanaica*, *Aspius aspius*, *Cobitis taenia Complex*, *Gymnocephalus schraetzer*, *Misgurnus fossilis*, *Pelecus cultratus*, *Rhodeus amarus*, *Romanogobio kessleri*, *Sabanejewia bulgarica*, *Zingel streber*, *Zingel zingel*, *Marsilea quadrifolia*, *Emys orbicularis*, *Testudo greca* та такі середовища існування: 3130, 3140, 3270, 62C0, 6430, 6440, 6510, 92A0.

Відповідно про Примітки №11965/CA/26.08.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0012 Рукав Мечин:

1. Види середовищ існування, представлені на території:
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження:
 - 3130 Стоячі води з рослинністю від оліготрофних до мезотрофних з *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*;
 - 3140 Потужні олігомезотрофні води з донною рослинністю, з видами *Chara*;
 - 3270 Річки з мулистими берегами з рослинністю *Chenopodion rubri* та *Bidention*;
 - 62C0* Чорноморсько-сарматські степи;
 - 6430 Окраїнні угруповання з високими вологолюбними травами від рівнинних до гірських та альпійських висот;
 - 6440 Алювіальні луки річкових долин з *Cnidion dubii*;
 - 6510 Луки на низьких висотах (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*);
 - 92A0 Галерейні ліси / Гаї з *Salix alba* та *Populus alba*.
2. Види перелічені в ст.4 Директиви 2009/147/СЕ та Додатку II Директиви 92/43/СЄЄ:
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження:
 - Савці: 1355 *Lutra lutra*; 1335 *Spermophilus citellus*; 1188 *Bombina bombina*; 1993 *Triturus dobrogicus*;
 - Рептилії: 1219 *Testudo graeca*; 1220 *Emys orbicularis*;
 - Риби: 4127 *Alosa tanaica*; 1130 *Aspius aspius*; 6963 *Cobitis taenia Complex*; 1157 *Gymnocephalus schraetzer*; 1145 *Misgurnus fossilis*; 2522 *Pelecus cultratus*; 5339

- Rhodeus amarus*; 6143 *Romanogobio kesslerii*; 5347 *Sabanejewia bulgarica*; 1160 *Zingel streber*; 1159 *Zingel zingel*;
- Рослинні види: 1428 *Marsilea quadrifolia*;
- ❖ Покращення стану збереження: 2633 *Mustela eversmanii*.

ROSCI0060 Пагорби Аджигіолулу, площею 1514.10 га, охороняють такі види, як: *Mesocricetus newtoni*, *Spermophilus citellus*, *Campanula romanica*, *Elaphe sauromates*, *Testudo graeca* та такі середовища існування: 40C0, 62C0, 91AA.

ROSCI0067 Деніз Тепе, площею 414.40 га, охороняє такі види, як: *Spermophilus citellus*, *Campanula romanica*, *Elaphe sauromates* та такі середовища існування: 40C0, 62C0.

ROSCI0105 Низький Луг Прута, площею 5753.40 га, охороняє такі види, як: *Bombina bombina*, *Triturus dobrogicus*, *Aspius aspius*, *Cobitis taenia* Complex, *Gymnocephalus schraetzer*, *Misgurnus fossilis*, *Pelecus cultratus*, *Rhodeus amarus*, *Romanogobio kesslerii*, *Zingel streber*, *Zingel zingel*, *Euplagia quadripunctaria*, *Emys orbicularis* та такі середовища існування: 3130, 3150, 3160, 3270, 6430, 6510, 91F0, 92A0.

Відповідно про Примітки №11140/ВТ/21.04.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0105 Низький Луг Прута:

1. Види середовищ існування, представлені на території:
 - ❖ Підтримання стану збереження:
 - 3130 Стоячі води з рослинністю від оліготрофних до мезотрофних з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*;
 - 3150 Евтрофні природні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*;
 - 3270 Річки з мулистими берегами, з рослинністю *Chenopodion rubri* р.р. та *Bidention* р.р.;
 - 6430 Окраїни з високими вологолюбними травами від рівнин і гір до альпійських висот;
 - 6510 Луки на низьких висотах (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);
 - 91F0 Змішані лугові ліси з *Quercus robur*, *Ulmus minor*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* або *Fraxinus angustifolia*, вздовж великих річок (*Ulmion minoris*);
 - ❖ Покращення стану збереження:
 - 3160 Дистрофічні озера й природні ставки;
 - 92A0 Ліси-галереї (гаї) з *Salix alba* та *Populus alba*;
2. Види представлені на території:
 - ❖ Підтримання стану збереження: 1130 *Aspius aspius*; 6963 *Cobitis taenia* Complex; 1145 *Misgurnus fossilis*; 2522 *Pelecus cultratus*; 5339 *Rhodeus amarus*; 6143 *Romanogobio kesslerii*; 1160 *Zingel streber*; 1159 *Zingel zingel*; 1193 *Triturus dobrogicus*; 1183 *Bombina bombina*; 1220 *Emys orbicularis*;
 - ❖ Покращення стану збереження: 1157 *Gymnocephalus schraetzer*;
 - ❖ Підтримання і покращення стану збереження: 1708* *Callimorpha (Euplagia) quadripunctaria*; 1355 *Lutra lutra*.

ROSCI0123 Мечинські гори, площею 103391 га, охороняють такі види, як: *Mesocricetus newtoni*, *Mustela eversmanii*, *Myotis blythii*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Spermophilus citellus*, *Vormela peregusna*, *Bombina bombina*, *Cerambyx cerdo*, *Euphydryas maturna*, *Euplagia quadripunctaria*, *Lucanus cervus*, *Lycaena dispar*, *Morimus asper funereus*, *Osmoderma eremita* Complex, *Agrimonia pilosa*, *Campanula romanica*, *Himantoglossum jankae*, *Moehringia jankae*, *Pontechium maculatum subsp. maculatum*, *Elaphe sauromates*, *Testudo graeca* та такі середовища існування: 1530, 40C0, 62C0, 8230, 8310, 91AA, 91I0, 91M0, 91X0, 91Y0.

Згідно Рішенню №4612 від 16.12.2020 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню території ROSCI0123 Мечинські гори, відповідно Додатку до Урядової постанови №1074/2013 про затвердження Плану менеджменту Національного парку Мечинські гори:

1. Види середовищ існування, представлені на території:

❖ Підтримання стану збереження:

- 1530* Панонські степи та солончаки;
- 40C0* Чорноморсько-сарматські листяні чагарники;
- 8310 Печери, доступ до яких заборонений;
- 62C0* Чорноморсько-сарматські степи;
- 91AA Чорноморсько-сарматська лісова рослинність з дубом пухнастим;
- 8230 Скупчення *Sedo-Seleranthion* або *Sedo albi Veronicion dilenii* на крем'яних скелях;
- 91I0* Євросибірські степові ліси з *Quercus* spp.;
- 91Y0 Дакійські дубово-грабові ліси;
- 91M0 Панонські балканські дубові ліси;
- 91X0 Добруджські букові ліси

2. Види перелічені в ст. 4 Директиви 2009/147/CE і Додатку II Директиви 92/43/CEE

Покращення або підтримання стану збереження: 1188 *Bombina bombina*, 2633 *Mustela eversmanii*;

❖ Підтримання стану збереження: 1335 *Spermophilus citellus*; 2609 *Mesocricetus newtoni*; 2635 *Vormela peregusna*; 6169 *Euphydryas maturna*; 6199 *Euplagia quadripunctaria*; 1083 *Lucanus cervus*; 1060 *Lycaena dispar*; 1089 *Morimus asper funereus* (6908 - *Morimus asper funereus*); 6966* *Osmoderma eremita*; 1939 *Agrimonia pilosa*; 2236 *Campanula romanica*; 6927 *Himantoglossum jankae*; 2079 *Moehringia jankae*; 6948 *Pontechium maculatum*; 5194 *Elaphe sauromates*; 1219 *Testudo graeca*;

❖ Покращення стану збереження: 1088 *Cerambyx cerdo*; 1307 *Myotis blythii*; 1304 *Rhinolophus ferrumequinum*.

ROSCI0201 Добруджанське північне плато, площею 84875.00 га, охороняє такі види, як: *Lutra lutra*, *Mesocricetus newtoni*, *Mustela eversmanii*, *Myotis emarginatus*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*, *Spermophilus citellus*, *Vormela peregusna*, *Bombina bombina*, *Bolbelasmus unicornis*, *Cerambyx cerdo*, *Lycaena dispar*, *Morimus asper funereus*, *Paracaloptenus caloptenoides*, *Stenobothrus eurasius*, *Campanula romanica*, *Centaurea jankae*, *Himantoglossum jankae*, *Moehringia jankae*, *Potentilla emilii-popii*, *Elaphe sauromates*, *Testudo graeca* та такі середовища існування: 40C0, 62C0, 8230, 8310, 91AA, 91I0, 91M0, 91Y0, 92A0.

Відповідно про Примітки №11967/CA/26.08.2020 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSCI0201 Добруджанське північне плато:

1. Види середовищ існування, представлені на території:
 - ❖ Підтримання або покращення стану збереження:
 - 40C0* Чорноморсько-сарматські листяні чагарники;
 - 62C0* Чорноморсько-сарматські степи;
 - 8230 Скупчення *Sedo-Scleranthion* або *Sedo albi* - *Veroncion dillenii* на крем'яних скелях;
 - 8310 Печери, доступ до яких заборонений;
 - 91AA Чорноморсько -сарматська лісова рослинність з дубом пухнастим;
 - 91M0 Балкано-панонські дубові ліси;
 - 91X0* Добруджські букові ліси;
 - 91Y0 Дакійські дубово-грабові ліси;
 - 91A0 Ліси-галереї / Гаї з *Salix alba* та *Populus alba*;
 - ❖ Підтримання або покращення стану збереження
 - 91I0* Євросибірська степова рослинність з *Quercus* spp.
2. Види перелічені в ст. 4 Директиви 2009/147/CE і Додатку II Директиви 92/43/CEE:
 - ❖ Покращення або підтримання стану збереження: 1355 *Lutra lutra*; 2609 *Mesocricetus newtoni*; 2633 *Mustela eversmannii*; 1304 *Rhinolophus ferrumequinum*; 2635 *Vormela peregusna*; 4011 *Bolbelasmus unicornis*; 1088 *Cerambyx cerdo*; 1060 *Lycaena dispar*; 6908 *Morimus asper funereus*; 4053 *Paracaloptenus caloptenoides*; 1219 *Testudo graeca*; 5194 *Elaphe sauromates*; 2253 *Centaurea jankae*; 6927 *Himantoglossum jankae*; 4097 *Iris aphylla* subsp. *Hungarica*; 2079 *Moehringia jankae*; 6948 *Pontechium maculatum* subsp. *Maculatum*; 2125 *Potentilla emilli-popii*;
 - ❖ Підтримання стану збереження: 1335 *Spermophilus citellus*; 4055 *Stenobothrus eurasius*; 2236 *Campanula romanica*;
 - ❖ Покращення стану збереження: 1188 *Bombina bombina*.

ROSPA0009 Бештепе - Махмудія, площею 3654.20 га, охороняє такі види, як: *Accipiter brevipes*, *Alauda arvensis*, *Anthus campestris*, *Anthus trivialis*, *Aquila clanga*, *Aquila heliaca*, *Aquila pomarina*, *Asio otus*, *Branta ruficollis*, *Burhinus oedicephalus*, *Buteo buteo*, *Buteo rufinus*, *Calandrella brachydactyla*, *Caprimulgus europaeus*, *Ciconia ciconia*, *Circaetus gallicus*, *Circus aeruginosus*, *Circus cyaneus*, *Circus macrourus*, *Circus pygargus*, *Coccothraustes coccothraustes*, *Columba palumbus*, *Coracias garrulus*, *Coturnix coturnix*, *Cuculus canorus*, *Dendrocopos syriacus*, *Emberiza hortulana*, *Falco cherrug*, *Falco subbuteo*, *Falco tinnunculus*, *Falco vespertinus*, *Galerida cristata*, *Haliaeetus albicilla*, *Hieraaetus pennatus*, *Hirundo rustica*, *Jynx torquilla*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Lullula arborea*, *Luscinia megarhynchos*, *Melanocorypha calandra*, *Merops apiaster*, *Miliaria calandra*, *Milvus migrans*, *Monticola saxatilis*, *Motacilla alba*, *Motacilla flava*, *Oenanthe oenanthe*, *Oenanthe pleschanka*, *Oriolus oriolus*, *Pernis apivorus*, *Phoenicurus ochruros*, *Riparia riparia*, *Saxicola torquata*, *Serinus serinus*, *Streptopelia turtur*, *Sturnus roseus*, *Sturnus vulgaris*, *Sylvia atricapilla*, *Sylvia borin*, *Sylvia communis*, *Upupa epops*.

Згідно Рішенню №495 від 06.10.2021 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню згідно Додатку до Наказу №1079.2016 про затвердження Плану менеджменту та Положення про територію Natura 2000

ROSPA0009 Бештепе - Махмудія та природоохоронної території державного значення Пагорби Бештепе - код IV 59:

1. Види перелічені у Додатку I Директиви 2009/147/CE:

- ❖ Підтримання стану збереження: A402 *Accipiter brevipes*; A255 *Anthus campestris*; A404 *Aquila heliaca*; A089 *Aquila pomarina*; A133 *Burhinus oedicnemus*; A403 *Buteo rufinus*; A089 *Aquila pomarina*; A133 *Burhinus oedicnemus*; A403 *Buteo rufinus*; A243 *Calandrella brachydactyla*; A224 *Caprimulgus europaeus*; A031 *Ciconia ciconia*; A080 *Circaetus gallicus*; A081 *Circus aeruginosus*; A082 *Circus cyaneus*; A083 *Circus macrourus*; A084 *Circus pygargus*; A231 *Coracias garrulus*; A429 *Dendrocopos syriacus*; A379 *Emberiza hortulana*; A097 *Falco vespertinus*; A075 *Haliaeetus albicilla*; A092 *Hieraetus pennatus*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*; A246 *Lullula arborea*; A243 *Melanocorypha calandra*; A073 *Milvus migrans*; A072 *Pernis apivorus*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження: A090 *Aquila clanga*; A369 *Branta ruficollis*; A369 *Branta ruficollis*; A511 *Falco cherrug*; A103 *Falco peregrinus*; A533 *Oenanthe pleschanka*;

2. Регулярно мігруючі види, які не включені в Додаток I Директиви 2009/147/CE:

- ❖ Підтримання стану збереження для видів пов'язаних з інтенсивно використовуваними сільськогосподарськими землями: A247 *Alauda arvensis*; A113 *Coturnix coturnix*; A096 *Falco tinnunculus*; A244 *Galerida cristata*; A230 *Merops apiaster*; A383 *Miliaria calandra*; A262 *Motacilla alba*; A260 *Motacilla flava*; A210 *Streptopelia turtur*; A351 *Sturnus vulgaris*; A232 *Upupa epops*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів пов'язаних з інтенсивно використовуваними сільськогосподарськими землями: A277 *Oenanthe oenanthe*; A311 *Saxicola torquata*; A353 *Sturnus roseus*; A310 *Sylvia borin*; A310 *Sylvia communis*;
- ❖ Підтримання стану збереження для видів пов'язаних з лісовими середовищами існування: A373 *Coccothraustes coccothraustes*; A208 *Columba palumbus*; A099 *Falco subbuteo*; A233 *Jynx torquilla*; A337 *Oriolus oriolus*; A361 *Serinus serinus*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів пов'язаних з лісовими середовищами існування: A221 *Asio otus*; A256 *Anthus trivialis*; A087 *Buteo buteo*; A212 *Cuculus canorus*; A271 *Luscinia megarhynchos*; A285 *Sylvia atricapilla*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів пов'язаних з прибережними середовищами існування: A249 *Riparia riparia*;
- ❖ Підтримання стану збереження для видів пов'язаних зі скельними та міськими середовищами існування: A253 *Phoenicurus ochruros*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів пов'язаних зі скельними та міськими середовищами існування: A086 *Monticola saxatilis*; A251 *Hirundo rustica*.

ROSPA0031 Дельта Дунаю та Комплекс Разім-Сіноє, площею 508302.30 га, охороняє такі види, як: *Accipiter brevipes*, *Accipiter nisus*, *Acrocephalus arundinaceus*, *Acrocephalus melanopogon*, *Acrocephalus palustris*, *Acrocephalus schoenobaenus*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Actitis hypoleucos*, *Alauda arvensis*, *Alcedo atthis*, *Anas acuta*, *Anas clypeata*, *Anas crecca*, *Anas penelope*, *Anas platyrhynchos*, *Anas querquedula*, *Anas strepera*, *Anser anser*, *Anser erythropus*, *Anser fabalis*, *Anthus campestris*, *Anthus cervinus*, *Anthus spinoletta*, *Anthus trivialis*, *Apus apus*, *Apus melba*, *Aquila clanga*, *Aquila heliaca*, *Aquila pomarina*, *Ardea cinerea*, *Ardea purpurea*, *Ardeola ralloides*, *Arenaria interpres*, *Asio flammeus*, *Asio otus*, *Aythya ferina*, *Aythya fuligula*, *Aythya nyroca*, *Bombicilla garrulous*, *Botaurus stellaris*, *Branta ruficollis*, *Bubulcus ibis*, *Bucephala clangula*, *Burhinus oedicnemus*, *Buteo buteo*, *Buteo lagopus*, *Buteo rufinus*,

Calidris alba, Calidris alpine, Calidris canutus, Calidris ferruginea, Calidris minuta, Calidris temminckii, Carduelis cannabina, Carduelis carduelis, Carduelis chloris, Carduelis flammea, Carduelis spinus, Carpodacus erythrinus, Certhia brachydactyla, Charadrius alexandrinus, Charadrius morinellus, Chlidonias hybridus, Chlidonias niger, Ciconia ciconia, Ciconia nigra, Circaetus gallicus, Circus aeruginosus, Circus cyaneus, Circus macrourus, Circus pygargus, Columba oenas, Coracias garrulous, Cygnus columbianus bewickii, Cygnus cygnus, Cygnus olor, Delichon urbica, Dendrocopos medius, Dendrocopos syriacus, Dryocopus martius, Egretta alba, Egretta garzetta, Emberiza hortulana, Falco cherrug, Falco columbarius, Falco naumanni, Falco peregrinus, Falco Subbuteo, Falco vespertinus, Ficedula albicollis, Ficedula hypoleuca, Ficedula parva, Fringilla coelebs, Fringilla montifringilla, Fulica atra, Gallinago gallinago, Gallinago media, Gallinula chloropus, Gavia arctica, Gavia stellate, Gelochelidon nilotica, Glareola nordmanni, Glareola pratincola, Grus grus, Haematopus ostralegus, Haliaeetus albicilla, Hieraaetus pennatus, Himantopus himantopus, Hippolais icterina, Hippolais pallida, Hirundo daurica, Hirundo rustica, Ixobrychus minutus, Lanius collurio, Lanius excubitor, Lanius minor, Lanius senator, Larus cachinnans, Larus cachinnans, Larus canus, Larus fuscus, Larus genei, Larus melanocephalus, Larus minutus, Larus ridibundus, Larus ridibundus, Limicola falcinellus, Limosa lapponica, Limosa limosa, Locustella luscinioides, Locustella naevia, Lullula arborea, Lullula arborea, Luscinia luscinia, Luscinia megarhynchos, Luscinia svecica, Lymnocyptes minimus, Melanocorypha calandra, Mergus merganser, Mergus serrator, Merops apiaster, Merops apiaster, Miliaria calandra, Miliaria calandra, Milvus migrans, Motacilla alba, Motacilla cinerea, Motacilla flava, Muscicapa striata, Netta rufina, Numenius arquata, Numenius phaeopus, Numenius tenuirostris, Nycticorax nycticorax, Oenanthe hispanica, Oenanthe isabellina, Oenanthe oenanthe, Oenanthe pleschanka, Oriolus oriolus, Otus scops, Oxyura leucocephala, Pandion haliaetus, Pelecanus crispus, Pelecanus onocrotalus, Phalacrocorax carbo, Phalacrocorax pygmeus, Phalaropus lobatus, Philomachus pugnax, Phoenicurus ochruros, Phoenicurus phoenicurus, Phylloscopus collybita, Phylloscopus sibilatrix, Picus canus, Platalea leucorodia, Plectrophenax nivalis, Plegadis falcinellus, Pluvialis apricaria, Pluvialis squatarola, Podiceps cristatus, Podiceps grisegena, Podiceps nigricollis, Porzana parva, Porzana porzana, Porzana pusilla, Prunella modularis, Puffinus yelkouan, Rallus aquaticus, Recurvirostra avosetta, Regulus regulus, Remiz pendulinus, Riparia riparia, Saxicola rubetra, Saxicola torquata, Scolopax rusticola, Serinus serinus, Stercorarius longicaudus, Stercorarius parasiticus, Sterna albifrons, Sterna caspia, Sterna hirundo, Sterna sandvicensis, Sterna sandvicensis, Streptopelia turtur, Sturnus roseus, Sturnus vulgaris, Sylvia atricapilla, Sylvia borin, Sylvia communis, Sylvia curruca, Sylvia nisoria, Tachybaptus ruficollis, Tadorna tadorna, Tringa erythropus, Tringa nebularia, Tringa ochropus, Tringa stagnatilis, Tringa tetanus, Turdus iliacus, Turdus philomelos, Turdus pilaris, Turdus viscivorus, Upupa epops, Vanellus vanellus, Xenus cinereus.

Відповідно про Примітки №262390/ВТ/03.12.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0031 Дельта Дунаю:

1. Види перелічені в Додатку I Директиви 2009/147/СЕ:
 - ❖ Підтримання стану збереження: A402 *Accipiter brevipes*; A293 *Acrocephalus melanopogon*; A229 *Alcedo atthis*; A042 *Anser erythropus*; A255 *Anthus camperstris*; A090 *Aquila clanga*; A404 *Aquila heliaca*; A060 *Aythya nyroca*; A021 *Botaurus stellaris*; A369 *Branta ruficollis*; A133 *Burhinus oediconemus*; A403 *Buteo rufinus*; A196 *Chlidonias hybridus*; A197 *Chlidonias niger*; A031 *Ciconia ciconia*;

- A081 *Circus aeruginosus*; A082 *Circus cyaneus*; A083 *Circus macrourus*; A084 *Circus pygargus*; A231 *Coracias garrulus*; A038 *Cygnus columbianus bewickii*; A038 *Cygnus cygnus*; A027 *Egretta alba*; A511 *Falco cherrug*; A098 *Falco columbarius*; A095 *Falco naumanni*; A103 *Falco peregrinus*; A097 *Falco vespertinus*; A002 *Gavia arctica*; A001 *Gavia stellata*; A189 *Gelochelidon nilotica*; A135 *Glareola pratincola*; A127 *Grus grus*; A075 *Haliaeetus albicilla*; A092 *Heraeetus pennatus*; A131 *Himantopus himantopus*; A022 *Ixobrychus minutus*; A176 *Larus genei*; A176 *Larus melanocephalus*; A177 *Larus minutus*; A157 *Limosa lapponica*; A272 *Luscinia svecica*; A068 *Margus albellus*; A073 *Milvus migranus*; A023 *Nycticorax nycticorax*; A533 *Oenanthe pleschanka*; A068 *Oxyura leucocephala*; A094 *Pandion haliaetus*; A020 *Pelecanus crispus*; A019 *Pelecanus onocrotalus*; A393 *Phalacrocorax pygmeus*; A170 *Phalaropus lobatus*; A034 *Platalea leucorodia*; A032 *Plegadis falcinellus*; A140 *Pluvialis apricaria*; A119 *Porzana parva*; A119 *Porzana porzana*; A119 *Porzana pusilla*; A464 *Puffinus yelkouan*; A132 *Recurvirostra avosetta*; A195 *Sterna albifrons*; A190 *Sterna caspia*; A193 *Sterna hirundo*; A193 *Sterna sandvicensis*; A307 *Sylvia nisoria*; A167 *Xenus cinereus*;
- ❖ Покращення стану збереження: A024 *Ardea purpurea*; A024 *Ardeola ralloides*; A222 *Asio flammeus*; A138 *Charadrius alexandrinus*; A030 *Ciconia nigra*; A026 *Egretta garzetta*;
 - ❖ Підтримання і покращення стану збереження: A080 *Circaetus gallicus*; A238 *Dendrocopos medius*; A429 *Dendrocopos syriacus*; A236 *Drycopus martius*; A379 *Emberiza hortulana*; A321 *Ficedula albicollis*; A320 *Ficedula parva*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*; A246 *Lullula aroborea*; A243 *Melanocorypha calandra*; A151 *Philomachus pygnae*; A234 *Picus canus*;
2. Мігруючі види із появою на території, які не включені у Додаток I Директиви 2009/147/CE:
- ❖ Підтримання стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими водними середовищами існування: A054 *Anas acuta*; A056 *Anas clypeata*; A052 *Anas crecca*; A050 *Anas penelope*; A053 *Anas platyrhynchos*; A055 *Anas querquedula*; A051 *Anas strepera*; A043 *Anser anser*; A055 *Anas fobalis*; A059 *Aythya ferina*; A061 *Aythya fuligula*; A067 *Bucephala clangula*; A037 *Cygnus columbianus bewickii*; A036 *Cygnus olor*; A459 *Larus cachinnans*; A182 *Larus canus*; A183 *Larus fuscus*; A179 *Larus ridibundus*; A070 *Mergus merganser*; A069 *Mergus serrator*; A058 *Netta rufina*; A017 *Phalacrocorax carbo*; A005 *Podiceps cristatus*; A006 *Podiceps nigricollis*; A174 *Stercorarius longicaudus*; A173 *Stercorarius parasiticus*; A004 *Tachybaptus ruficollis*; A048 *Tadorna tadorna*;
 - ❖ Покращення стану збереження для видів пов'язаних з відкритими водними середовищами існування: A125 *Fulica atra*;
 - ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів пов'язаних з відкритими водними середовищами існування: A025 *Bubulcus ibis*;
 - ❖ Підтримання стану збереження для видів, пов'язаних з прибережними водними середовищами існування (на невеликих глибинах): A168 *Actitis hypoleucos*; A169 *Arenaria interpres*; A144 *Calidris alba*; A149 *Calidris alpina*; A143 *Calidris canutus*; A147 *Calidrix ferruginea*; A145 *Calidrix minuta*; A146 *Calidris temminckii*; A139 *Charadrius morinellus*; A153 *Gallinago gallinago*; A515 *Glareola nordmani*; A130 *Hematopus ostralegus*; A150 *Limicola falcinellus*; A156 *Lymnocyptes minimus*; A156 *Limosa limosa*; A160 *Numenius arquata*; A158 *Numenius phaeopus*; A141 *Pluvialis squatarola*; A155 *Scolopax rusticola*; A161 *Tringa erythropus*; A164 *Tringa nebularia*; A165 *Tringa ochropus*; A163 *Tringa stagnailis*; A162 *Tringa totanus*; A142 *Vanellus vanellus*;

- ❖ Підтримання стану збереження для видів, пов'язаних з середовищами існування в очеретах: A298 *Acrocephalus arundinaceus*; A296 *Acrocephalus palustris*; A295 *Acrocephalus schoenabaenus*; A297 *Acrocephalus scirpaceus*; A028 *Ardea cinerea*; A123 *Gallinula chloropus*; A292 *Locustella luscinioides*; A260 *Motacilla flava*; A118 *Rallus aquaticus*; A336 *Remiz pendulinus*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів, пов'язаних з середовищами існування в очеретах: A292 *Locustella naevia*;
- ❖ Підтримання стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими середовищами існування, с/г угіддями які інтенсивно використовуються і прибережними середовищами існування: A086 *Accipiter nisus*; A247 *Alauda arvensis*; A258 *Anthus cervinus*; A249 *Riparia riparia*; A353 *Sturnus roseus*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими середовищами існування, с/г угіддями які інтенсивно використовуються і прибережними середовищами існування: A259 *Anthus spinoletta*; A256 *Anthus trivialis*; A226 *Apus apus*; A228 *Apus melba*; A263 *Bombicilla garrulus*; A087 *Buteo buteo*; A088 *Buteo lagopus*; A366 *Carduelis cannabina*; A364 *Carduelis carduelis*; A368 *Carduelis flammea*; A371 *Carpodacus erythrinus*; A099 *Falco subbuteo*; A360 *Fringilla montifringilla*; A438 *Hippolais pallida*; A252 *Hirundo daurica*; A340 *Lanius excubitor*; A341 *Lanius senator*; A230 *Merops apaster*; A383 *Miliaria calandra*; A262 *Motacilla alba*; A261 *Motacilla cinerea*; A278 *Oenanthe hispanica*; A435 *Oenanthe isabellina*; A277 *Oenanthe oenanthe*; A337 *Oriolus oriolus*; A214 *Otus scops*; A273 *Phoenicurus ochruros*; A375 *Plecrophenax nivalis*; A275 *Saxicola ruberta*; A276 *Saxicola torquata*; A210 *Sreptopelia turtur*; A351 *Sturnus vulgaris*; A310 *Sylvia borin*; A310 *Sylvia communis*; A286 *Turdus iliacus*; A284 *Turdus pilaris*; A232 *Upupa epops*;
- ❖ Підтримання стану збереження для видів пов'язаних з лісовими середовищами існування: A299 *Hippolais icterina*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження: A221 *Asio otus*; A363 *Carduelis chloris*; A365 *Carduelis spinus*; A335 *Certhia brachydactyla*; A208 *Columba oenas*; A322 *Ficedula hypoleuca*; A359 *Fringilla coelebs*; A246 *Lullula arborea*; A270 *Luscinia luscinia*; A271 *Luscinia megarhynchos*; A319 *Muscicapa striata*; A274 *Phoenicurus phoenicurus*; A315 *Phylloscopus collybita*; A314 *Phylloscopus sibilatrix*; A316 *Phylloscopus trochilus*; A266 *Prunella modularis*; A317 *Regulus regulus*; A361 *Serinus serinus*; A285 *Sylvia atricapilla*; A308 *Sylvia curruca*; A285 *Turdus philomelos*; A287 *Turdus viscivorus*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів, пов'язаних з міськими середовищами існування: A253 *Delichon urbica*; A251 *Hirundo rustica*.

ROSPA0032 Деніз Тепе, площею 1896.60 га, охороняє такі види, як: *Accipiter brevipes*, *Alauda arvensis*, *Anthus campestris*, *Aquila clanga*, *Aquila heliacal*, *Aquila pomarina*, *Bubo bubo*, *Burhinus oedicnemus*, *Buteo rufinus*, *Calandrella brachydactyla*, *Caprimulgus europaeus*, *Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*, *Circaetus gallicus*, *Circus aeruginosus*, *Circus cyaneus*, *Circus macrourus*, *Circus pygargus*, *Coracias garrulous*, *Coturnix coturnix*, *Falco cherrug*, *Falco tinnunculus*, *Falco vespertinus*, *Galerida cristata*, *Hieraaetus pennatus*, *Hirundo rustica*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Melanocorypha calandra*, *Merops apiaster*, *Miliaria calandra*, *Monticola saxatilis*, *Motacilla alba*, *Motacilla flava*, *Oenanthe isabellina*, *Oenanthe oenanthe*, *Oenanthe pleschanka*, *Phoenicurus ochruros*, *Saxicola torquata*, *Sturnus roseus*, *Upupa epops*

Згідно Рішенню №652 від 03.12.2021 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню згідно Додатку до Наказу Міністра довкілля,

вод і лісів №1219.2016 про затвердження Плану менеджменту та Положення про територію Natura 2000 ROSPA0032 Деніз Тепе, ROSCI0067 Деніз Тепе та природоохоронної території - Пагорб Деніз Тепе код IV.70:

1. Види перелічені у Додатку I Директиви про птахів:

- ❖ Підтримання стану збереження: A402 *Accipiter brevipes*; A255 *Anthus compestris*; A090 *Aquila clanga*; A404 *Aquila heliaca*; A089 *Aquila pomarina*; A215 *Bubo bubo*; A133 *Burhinus oediconemus*; A403 *Buteo rufinus*; A030 *Ciconia nigra*; A080 *Circaetus gallicus*; A081 *Circus aeruginosus*; A082 *Circus cyaneus* (мігруюча популяція), A083 *Circus macrourus*; A084 *Circus pygargus* (гніздова популяція); A231 *Coracias garrulus* (гніздова популяція); A429 *Dendrocopos syriacus*; A379 *Emberiza hortulana*; A511 *Falco cherrug*; A098 *Falco columbarius*; A103 *Falco peregrinus*; A320 *Ficedula parva*; A092 *Hieraetus pennatus*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*; A073 *Milvus migrans*; A072 *Pernis apivorus*;
- ❖ Ще не була розроблена ціль збереження: A079 *Argyrius monachus*; A019 *Pelecanus onocrotalus*; A020 *Pelecanus crispus*;
- ❖ Покращення стану збереження: A243 *Calandrella brachydactyla*; A031 *Ciconia ciconia*; A082 *Circus cyaneus* (зимуюча популяція); A084 *Circus pygargus* (мігруюча популяція); A231 *Coracias garrulus* (мігруюча популяція); A097 *Falco vespertinus*; A246 *Lullula arborea*; A246 *Lullula arborea*; A242 *Melanocorypha calandra*; A533 *Oenanthe pleschanka*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження: A224 *Caprimulgus europaeus*; A716 *Larus melanocephalus*;

2. Мігруючі види, які регулярно зустрічаються, не включені в Додаток I Директиви 2009/147CE;

- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими середовищами існування, с/г угіддями, які інтенсивно використовуються, особливо в період міграції: *Accipiter nisus*; *Alauda arvensis*; *Anthus pratensis*; *Anthus trivialis*; *Apus apus*; *Asio otus*; *Buteo buteo*, *Buteo buteo vulpinus*; *Buteo lagopus*; *Carduelis cannabina*; *Carduelis carduelis*; *Carduelis chloris*; *Carduelis spinus*; *Columba palumbus*; *Corvus corax*; *Corvus cornix*; *Corvus frugilegus*; *Corvus monedula*; *Coturnix coturnix*; *Cuculus canorus*; *Cyanister (Parus) caeruleus*; *Delichon urbica*; *Miliaria calandra (Emberiza calandra)*; *Emberiza schoeniclus*; *Erithacus rubecula*; *Falco subbuteo*; *Falco tinnunculus*; *Fringilla coelebs*; *Galerida cristata*; *Garrulus grandarius*; *Hippolais pallida*; *Hirundo rustica*; *Jynx torquilla*; *Merops apiaster*; *Monticola saxatilis*; *Motacilla alba*; *Motacilla flava*; *Muscicapa striata*; *Oenanthe hispanica*; *Oenanthe isabellina*; *Oenanthe oenanthe*; *Oriolus oriolus*; *Passer hispaniolensis*; *Phoenicurus ochruros*; *Phoenicurus phoenicurus*; *Phylloscopus collybita*; *Pica pica*; *Riparia riparia*; *Saxicola rubetra*; *Saxicola torquata*; *Scolopax rustiola*; *Serinus serinus*; *Streptopelia decaocto*; *Streptopelia turtur*; *Sturnus roseus*; *Sturnus vulgaris*; *Sylvia curruca*; *Troglodytes troglodytes*; *Turdus merula*; *Turdus philomelos*; *Turdus pilaris*; *Urupa eops*;

3. Види середовищ існування на території:

- ❖ Підтримання стану збереження: 40C0* Чорноморсько-сарматські листяні чагарники;
- ❖ Покращення стану збереження: 62C0* Чорноморсько-сарматські степи; 1219

4. Види перелічені в Додатку 2:

- ❖ Підтримання стану збереження: 2236 *Campanula romanica*; 5194 *Elaphe sauromates*;
- ❖ Покращення стану збереження: 1219 *Testudo graeca*; 1335 *Spermophilus citellus*.

ROSPA0040 Старий Дунай - Рукав Мечин, площею 19011.80 га, охороняє такі види, як: *Accipiter brevipes*, *Accipiter nisus*, *Acrocephalus melanopogon*, *Alcedo atthis*, *Anthus campestris*, *Aquila pomarina*, *Ardea purpurea*, *Aythya nyroca*, *Botaurus stellaris*, *Branta ruficollis*, *Bubo bubo*, *Burhinus oedicnemus*, *Buteo buteo*, *Buteo rufinus*, *Calandrella brachydactyla*, *Caprimulgus europaeus*, *Charadrius alexandrinus*, *Chlidonias hybridus*, *Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*, *Circaetus gallicus*, *Circus aeruginosus*, *Circus cyaneus*, *Circus macrourus*, *Circus pygargus*, *Coracias garrulous*, *Dendrocopos syriacus*, *Dryocopus martius*, *Egretta garzetta*, *Emberiza hortulana*, *Falco vespertinus*, *Ficedula albicollis*, *Ficedula parva*, *Haliaeetus albicilla*, *Hieraaetus pennatus*, *Himantopus himantopus*, *Ixobrychus minutus*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Larus melanocephalus*, *Larus minutus*, *Lullula arborea*, *Melanocorypha calandra*, *Milvus migrans*, *Nycticorax nycticorax*, *Oenanthe pleschanka*, *Pandion haliaetus*, *Pelecanus onocrotalus*, *Pernis apivorus*, *Phalacrocorax pygmeus*, *Philomachus pugnax*, *Picus canus*, *Platalea leucorodia*, *Plegadis falcinellus*, *Porzana parva*, *Recurvirostra avosetta*, *Riparia riparia*, *Sterna albifrons*, *Sterna hirundo*, *Sylvia nisoria*, *Tringa glareola*.

Відповідно про Примітки №263210/ВТ/07.12.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0040 Старий Дунай - Рукав Мечин:

1. Види перелічені в Додатку I Директиви про птахів:

- ❖ Підтримання стану збереження: A402 *Accipiter brevipes*; A255 *Anthus campestris*; A029 *Ardea purpurea*; A060 *Aythya nyroca*; A021 *Botaurus stellaris*; A396 *Branta ruficollis*; A215 *Bubo bubo*; A133 *Burhinus oedicnemus*; A403 *Buteo rufinus*; A243 *Calandrella brachydactyla*; A138 *Charadrius alexandrinus*; A196 *Chlidonias hybridus*; A031 *Ciconia ciconia*; A030 *Ciconia nigra*; A080 *Circaetus gallicus*; A081 *Circus aeruginosus*; A082 *Circus cyaneus*; A083 *Circus macrourus*; A084 *Circus pygargus*; A231 *Coracias garrulus*; A429 *Dendrocopos syriacus*; A026 *Egretta garzetta*; A379 *Emberiza hortulana*; A097 *Falco vespertinus*; A092 *Hieraaetus pennatus*; A131 *Himantopus himantopus*; A022 *Ixobrychus minutus*; A339 *Lanius minor*; A177 *Larus minutus*; A246 *Lullula arbocea*; A242 *Melanocorypha calandra*; A073 *Milvus migrans*; A023 *Nycticorax nycticorax*; A533 *Oenanthe pleschanka*; A094 *Pandion haliaetus*; A019 *Pelecanus anocrotalus*; A072 *Pernis apovorus*; A393 *Phalacrocorax pygmeus*; A034 *Platalea leucorodia*; A032 *Plegadis falcinellus*; A120 *Porzana parva*; A132 *Recurvirostra avosetta*; A195 *Sterna albifrons*; A193 *Sterna hirundo*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження: A293 *Acrocephalus melanopogon*; A321 *Ficedula albicollis*; A320 *Ficedula parva*; A075 *Haliaeetus albicilla*; A338 *Lanius collurio*; A176 *Larus melanocephalus*; A151 *Philomachus pugnax*; A234 *Picus canus*; A307 *Sylvia nisoria*; A166 *Tringa glareola*;
- ❖ Покращення стану збереження: A229 *Alcedo atthis*; A089 *Aquila pomarina*; A224 *Caprimulgus europaeus*; A236 *Dryocopus martius*;

2. Мігруючі види, який регулярно зустрічаються в середовищі, не включені в Додаток I Директиви 2009/147/CE:

- ❖ Підтримання стану збереження для видів, пов'язаних зі змішаними наземними середовищами існування (лісові місця проживання та відкриті місця проживання - інтенсивно використовувані сільськогосподарські землі): A086 *Accipiter nisus*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів, пов'язаних зі змішаними наземними середовищами існування (лісові місця проживання та

відкриті місця проживання - інтенсивно використовувані сільськогосподарські землі): A087 *Buteo Buteo*;

- ❖ Підтримання стану збереження для видів, пов'язаних з прибережними середовищами існування: A249 *Riparia riparia*.

ROSPA0052 Озеро Бейбуджак, площею 469.00 га, охороняє такі види, як: *Acrocephalus arundinaceus*, *Acrocephalus melanopogon*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Actitis hypoleucos*, *Anas acuta*, *Anas clypeata*, *Anas crecca*, *Anas Penelope*, *Anas platyrhynchos*, *Anas querquedula*, *Anas Strepera*, *Anser albifrons*, *Anser anser*, *Anthus campestris*, *Ardea cinerea*, *Ardea purpurea*, *Ardeola ralloides*, *Aythya farina*, *Aythya fuligula*, *Aythya nyroca*, *Branta ruficollis*, *Calidris alba*, *Calidris alpine*, *Calidris ferruginea*, *Calidris minuta*, *Calidris temminckii*, *Charadrius alexandrines*, *Charadrius dubius*, *Charadrius hiaticula*, *Chlidonias hybridus*, *Chlidonias leucopterus*, *Chlidonias niger*, *Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*, *Circus gallicus*, *Circus aeruginosus*, *Coracias garrulous*, *Cygnus cygnus*, *Cygnus olor*, *Egretta alba*, *Egretta garzetta*, *Gallinago gallinago*, *Glareola pratincole*, *Haliaeetus albicilla*, *Himantopus himantopus*, *Larus cachinnans*, *Larus canus*, *Larus fuscus*, *Larus melanocephalus*, *Larus minutus*, *Larus ridibundus*, *Limicola facinellus*, *Limosa limosa*, *Melanocorypha calandra*, *Motacilla alba*, *Motacilla flava*, *Netta rufina*, *Numenius arquata*, *Nycticorax nycticorax*, *Pandion haliaetus*, *Pelecanus crispus*, *Pelecanus onocrotalus*, *Phalacrocorax carbo*, *Phalacrocorax pygmeus*, *Phalaropus lobatus*, *Philomachus pugnax*, *Platalea leucorodia*, *Plegadis falcinellus*, *Pluvialis squatarola*, *Podiceps cristatus*, *Podiceps grisegena*, *Podiceps nigricollis*, *Recurvirostra avosetta*, *Riparia riparia*, *Sterna albifrons*, *Sterna caspia*, *Sterna hirundo*, *Tachybaptus ruficollis*, *Tadorna ferruginea*, *Tadorna tadorna*, *Tringa erythropus*, *Tringa glareola*, *Tringa nebularia*, *Tringa ochropus*, *Tringa stagnatilis*, *Tringa tetanus*, *Vanellus vanellus*.

Згідно Рішенню №623 від 23.11.2021 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження завдань по збереженню згідно Додатку до №950/2016 про затвердження Плану менеджменту та Положення про територію Natura 2000 ROSPA0052 Озеро Бейбуджак, ROSCI0067:

1. Види перелічені у Додатку I Директиви про птахів:

- ❖ Підтримання або покращення стану збереження: A293 *Acrocephalus melanopogon*; A255 *Anthus campestris*; A029 *Ardea purpurea*; A024 *Ardeola ralloides*; A060 *Aythya nyroca*; A080 *Circus gallicus*; A081 *Circus aeruginosus*; A231 *Coracias garrulus*; A027 *Egretta alba*; A026 *Egretta garzetta*; A177 *Larus minutus*; A242 *Melanocorypha calandra*; A023 *Nycticorax nycticorax*; A094 *Pandion haliaetus*; A393 *Phalacrocorax pygmeus*; A170 *Phalaropus lobatus*; A195 *Sterna albifrons*;
- ❖ Підтримання стану збереження: A396 *Branta ruficollis*; A138 *Charadrius alexandrinus*; A196 *Chlidonias hybridus*; A197 *Chlidonias niger*; A031 *Ciconia ciconia*; A030 *Ciconia nigra*; A038 *Cygnus cygnus*; A135 *Glareola pratincola*; A075 *Haliaeetus albicilla*; A131 *Himantopus himantopus*; A176 *Larus melanocephalus*; A020 *Pelecanus crispus*; A019 *Pelecanus onocrotalus*; A151 *Philomachus pugnax*; A034 *Platalea leucorodia*; A032 *Plegadis falcinellus*; A190 *Sterna caspia*; A193 *Sterna hirundo*; A397 *Tadorna ferruginea*;
- ❖ Покращення стану збереження: A132 *Recurvirostra avosetta*; A166 *Tringa glareola*;

2. Мігруючі види, які регулярно зустрічаються і не включені до Додатку I Директиви 2009/147/CE:

- ❖ Підтримання стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими водними середовищами існування: A056 *Anas cyaea*; A052 *Anas crecca*; A053 *Anas platyrhynchos*; A055 *Anas querquedula*; A041 *Anser albifrons*; A059 *Aythya ferina*; A036 *Cygnus olor*; A459 *Larus cachinnans*; A179 *Larus ridibundus*; A048 *Tadorna tadorna*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими водними середовищами існування: A054 *Anas acuta*; A050 *Anas penelope*, A051 *Anas strepera*, A043 *Anser anser*, A061 *Aythya fuligula*; A198 *Chlidonias leucopterus*; A182 *Larus canus*; *Larus fuscus*; A058 *Netta rufina*, A017 *Phalacrocorax carbo*, A005 *Podiceps cristatus*, A006 *Podiceps grisegena*, A008 *Podiceps nigricollis*, A004 *Tachybaptus ruficollis*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів, пов'язаних з середовищами існування в очеретах: A298 *Acrocephalus arundinaceus*; A297 *Acrocephalus scirpaceus*; A028 *Ardea cinerea*; A260 *Motacilla flava*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими середовищами існування на суші (с/г угіддя, які інтенсивно використовуються): A262 *Motocilla alba*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження для видів, пов'язаних з прибережними середовищами існування (малосольні води): A168 *Acitis hypoleucos*; A164 *Tringa nebularia*; A165 *Tringa ochropus*; A163 *Tringa stagnatilis*;
- ❖ Підтримання стану збереження для видів, пов'язаних з прибережними середовищами існування (малосольні води): A144 *Calidris alba*; A149 *Calidris alpina*; A147 *Calidris ferruginea*; A145 *Calidris minuta*; A146 *Calidris temminckii*; A136 *Charadrius dubius*; A137 *Charadrius hiaticula*; A153 *Gallinago gallinago*; A150 *Linicola falcinellus*; A156 *Limosa limonsa*; A160 *Numenius arquata*; A141 *Pluvialis squatarola*; A249 *Riparia riparia*; A161 *Trianga erythropus*; A162 *Tringa totanus*; A142 *Vanellus vanellus*.

ROSPA0073 Мечін - Нікуліцел, площею 67308.80 га, охороняє такі види, як: *Accipiter brevipes*, *Anser erythropus*, *Anthus campestris*, *Aquila chrysaetos*, *Aquila clanga*, *Aquila heliaca*, *Aquila nipalensis*, *Aquila pomarina*, *Ardea purpurea*, *Bubo bubo*, *Burhinus oedipnemos*, *Buteo rufinus*, *Calandrella brachydactyla*, *Caprimulgus europaeus*, *Chlidonias hybridus*, *Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*, *Circaetus gallicus*, *Circus aeruginosus*, *Circus cyaneus*, *Circus macrourus*, *Circus pygargus*, *Coracias garrulous*, *Dendrocopos leucotos*, *Dendrocopos medius*, *Dendrocopos syriacus*, *Dryocopus martius*, *Egretta alba*, *Emberiza hortulana*, *Falco cherrug*, *Falco columbarius*, *Falco peregrinus*, *Falco vespertinus*, *Ficedula albicollis*, *Ficedula parva*, *Grus grus*, *Gyps fulvus*, *Haliaeetus albicilla*, *Hieraetus pennatus*, *Himantopus himantopus*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Lullula arborea*, *Luscinia luscinia*, *Luscinia megarhynchos*, *Merops apiaster*, *Miliaria calandra*, *Milvus migrans*, *Motacilla alba*, *Motacilla flava*, *Muscicapa striata*, *Neophron percnopterus*, *Nycticorax nycticorax*, *Oenanthe isabellina*, *Oenanthe pleschanka*, *Oriolus oriolus*, *Pandion haliaetus*, *Parus lugubris*, *Passer hispaniolensis*, *Pelecanus crispus*, *Pelecanus onocrotalus*, *Pernis apivorus*, *Phalacrocorax pygmeus*, *Phoenicurus ochruros*, *Phylloscopus collybita*, *Picus canus*, *Platalea leucorodia*, *Recurvirostra avosetta*, *Saxicola torquata*, *Sylvia atricapilla*, *Sylvia communis*, *Sylvia curruca*, *Sylvia nisoria*, *Tringa glareola*, *Turdus merula*, *Turdus philomelos*, *Turdus pilaris*, *Upupa epops*

Згідно Рішенню №671 від 08.12.2021 про затвердження Методологічних норм щодо впровадження специфічних завдань по збереженню, у відповідності до положень абз. (2), ст. 2 Положення №977/2021 про скасування Урядової постанови №1.074.2013 про

затвердження Плану менеджменту Національного парку Гори Мечін, а також прийняття мір в галузі управління Національного парку Гори Мечін:

1. Види перелічені у Додатку I Директиви про птахів:

- ❖ Підтримання стану збереження: A402 *Accipiter brevipes*; A255 *Anthus campestris*; A090 *Aquila clanga*; A404 *Aquila heliaca*; A809 *Aquila pomarina*; A133 *Burhinus oedichnemus*; A215 *Bubo bubo*; A403 *Buteo rufinus*; A243 *Calandrella brachydactyla*; A224 *Caprimulgus europaeus*; A030 *Ciconia nigra*; A080 *Circaetus gallicus*; A081 *Circus aeruginosus*; A082 *Circus cyaneus*; A083 *Circus macrourus*; A084 *Circus pygargus*; A231 *Coracias garrulus*; A239 *Dendrocopos leucotos*; A238 *Dendrocopos medius*; A429 *Dendrocopos syriacus*; A236 *Drycopus martius*; A027 *Egretta alba*; A511 *Falco cherrug*; A098 *Falco columbarius*; A103 *Falco peregrinus*; A097 *Falco vespertinus*; A075 *Haliaeetus albicilla*; A092 *Hieraetus pennatus*; A131 *Himantopus himantopus*; A246 *Lullula arborea*; A073 *Milvus migrans*; A078 *Neophron percnopterus*; A094 *Pandion haliaetus*; A019 *Pelecanus onocrotalus*; A234 *Picus canus*; A132 *Recurvirostra avosetta*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження: A042 *Anser erythropus*; A091 *Aquila chrysaetos*; A024 *Ardea purpurea*; A196 *Chlidonias hybridus*; A031 *Ciconia ciconia*; A321 *Ficedula albicollis*; A320 *Ficedula parva*; A127 *Grus grus*; A078 *Gyps fulvus*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*; A023 *Nycticorax nycticorax*; A533 *Oenanthe pleschanka*; A020 *Pelecanus crispus*; A072 *Pernis apovorus*; A393 *Phalacrocorax pygmeus*; A034 *Platalea leucorodia*; A307 *Sylvia nisoria*;
- ❖ Покращення стану збереження: A116 *Tringa glareola*;
- ❖ Не існує специфічної мети збереження: A509 *Aquila nipalensis*;

2. Мігруючі види, які регулярно зустрічаються крім тих, які перераховані в Додатку I:

- ❖ Підтримання або покращення стану збереження, для видів пов'язаних з лісовими середовищами існування: A319 *Muscicapa striata*; A337 *Oriolus oriolus*; A443 *Parus lugubris*; A315 *Phylloscopus collybita*; A311 *Sylvia atricapilla*; A283 *Turdus merula*; A285 *Turdus philomelos*;
- ❖ Підтримання або покращення стану збереження, для видів пов'язаних з відкритими змішаними середовищами та скелями: A509 *Aquila nipalensis*; A270 *Luscinia luscinia*; A271 *Luscinia megarhynchos*; A230 *Merops apiaster*; A383 *Miliaria calandra*; A262 *Motacilla alba*; A260 *Motacilla flava*; A435 *Oenanthe isabellina*; A355 *Passer hispaniolensis*; A273 *Phoenicurus ochruros*; A276 *Saxicola torquata*; A309 *Sylvia communis*; A308 *Sylvia curruca*; A284 *Turdus pilaris*;

ROSPA0091 Ліс Бабадаг, площею 57912.00 га, охороняє такі види, як: *Accipiter brevipes*, *Accipiter nisus*, *Anthus campestris*, *Aquila clanga*, *Aquila heliaca*, *Aquila pomarina*, *Bubo bubo*, *Burhinus oedichnemus*, *Buteo buteo*, *Buteo lagopus*, *Buteo rufinus*, *Calandrella brachydactyla*, *Caprimulgus europaeus*, *Carduelis chloris*, *Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*, *Circaetus gallicus*, *Circus aeruginosus*, *Circus cyaneus*, *Circus macrourus*, *Circus pygargus*, *Columba palumbus*, *Coracias garrulus*, *Cuculus canorus*, *Dendrocopos medius*, *Dryocopus martius*, *Emberiza hortulana*, *Falco cherrug*, *Falco peregrinus*, *Falco vespertinus*, *Ficedula parva*, *Haliaeetus albicilla*, *Hieraetus pennatus*, *Hippolais icterina*, *Hirundo rustica*, *Lanius collurio*, *Lanius excubitor*, *Lanius minor*, *Lanius senator*, *Lullula arborea*, *Melanocorypha calandra*, *Motacilla alba*, *Motacilla flava*, *Muscicapa striata*, *Oenanthe isabellina*, *Oenanthe oenanthe*, *Oriolus oriolus*, *Parus lugubris*, *Pelecanus onocrotalus*, *Pernis apivorus*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Phylloscopus collybita*, *Phylloscopus sibilatrix*, *Picus canus*, *Saxicola torquata*, *Streptopelia turtur*, *Sturnus vulgaris*, *Sylvia atricapilla*, *Sylvia curruca*, *Sylvia nisoria*, *Tadorna ferruginea*, *Upupa epops*.

Відповідно про Примітки №262390/ВТ/03.12.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0091 Ліс Бабадаг:

1. Види перелічені в Додатку I Директиви про птахів:

- ❖ Підтримання стану збереження: A402 *Accipiter brevipes*; A225 *Anthus campestris*; A090 *Aquila clanga*; A404 *Aquila heliaca*; A089 *Aquila pomarina*; A215 *Bubo bubo*; A133 *Burhinus oedicnemus*; A403 *Buteo rufinus*; A243 *Calandrella brachydactyla*; A224 *Caprimulgus europaeus*; A031 *Ciconia ciconia*; A030 *Ciconia nigra*; A080 *Circaetus gallicus*; A081 *Circus aeruginosus*; A082 *Circus cyaneus*; A083 *Circus macrourus*; A084 *Circus pygargus*; A231 *Coracias garrulus*; A238 *Dendrocopos medius*; A236 *Drycopus martius*; A379 *Emberiza hortulana*; A511 *Falco cherrug*; A103 *Falco peregrinus*; A097 *Falco vespertinus*; A320 *Ficedula parva*; A075 *Haliaeetus albicilla*; A092 *Hieraaetus pennatus*; A338 *Lanius callurio*; A339 *Lanius minor*; A246 *Lullula arborea*; A242 *Melanocorypha calandra*; A019 *Pelecanus onocrotalus*; A072 *Pernis apivorus*; A234 *Picus canus*; A307 *Sylvia nisoria*; A397 *Tadorna ferruginea*;

2. Мігруючі види з регулярною появою, не включені в Додаток I Директиви 2009/147/CE

- ❖ Підтримання та покращення стану збереження для видів, пов'язаних з середовищами існування в очеретах: A260 *Motacilla flava*;
- ❖ Підтримання стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими середовищами існування, с/г угіддями, які інтенсивно використовуються: A086 *Accipiter nisus*; A087 *Buteo buteo*; A435 *Oenanthe isabellina*, A443 *Parus lugubris*;
- ❖ Підтримання та покращення стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими середовищами існування, с/г угіддями, які інтенсивно використовуються: A088 *Buteo lagopus*; A208 *Columba palumbus*; A212 *Cuculus canorus*; A299 *Hippolais icterina*; A340 *Lanius excubitor*; A341 *Lanius senator*; A262 *Motacilla alba*; A277 *Oenanthe oenanthe*; A337 *Oriolus oriolus*; A443 *Parus lugubris*; A276 *Saciola torquata*; A210 *Streptopelia turtur*; A351 *Sturnus vulgaris*; A232 *Urupa eops*;
- ❖ Підтримання та покращення стану збереження для видів, пов'язаних з середовищами існування в лісах і чагарниках: A363 *Carduelis chloris*; A319 *Muscicapa striata*; A274 *Phoenicurus phoenicurus*; A315 *Phylloscopus collybita*; A314 *Phylloscopus sibilatrix*; A311 *Sylvia atricapilla*; A308 *Sylvia curruca*.

ROSPA0100 Степ Касімча, площею 21954.80 га, охороняє такі види, як: *Accipiter brevipes*, *Accipiter brevipes*, *Alauda arvensis*, *Anthus campestris*, *Aquila heliaca*, *Aquila pomarina*, *Asio otus*, *Burhinus oedicnemus*, *Buteo buteo*, *Buteo rufinus*, *Calandrella brachydactyla*, *Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*, *Circaetus gallicus*, *Circus aeruginosus*, *Circus cyaneus*, *Circus macrourus*, *Circus pygargus*, *Columba palumbus*, *Coracias garrulus*, *Coturnix coturnix*, *Cuculus canorus*, *Dendrocopos syriacus*, *Emberiza hortulana*, *Falco cherrug*, *Falco peregrinus*, *Falco vespertinus*, *Ficedula albicollis*, *Hieraaetus pennatus*, *Hippolais icterina*, *Hirundo daurica*, *Hirundo rustica*, *Jynx torquilla*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Lanius senator*, *Lullula arborea*, *Luscinia megarhynchos*, *Melanocorypha calandra*, *Merops apiaster*, *Miliaria calandra*, *Milvus migrans*, *Motacilla alba*, *Motacilla flava*, *Oenanthe isabellina*, *Oenanthe oenanthe*, *Oenanthe pleschanka*, *Oriolus oriolus*, *Pelecanus onocrotalus*, *Pernis apivorus*, *Saxicola torquata*, *Streptopelia turtur*, *Sylvia atricapilla*, *Sylvia borin*, *Sylvia communis*.

Відповідно про Примітки №263210/ВТ/07.12.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0100 Степ Касімча:

1. Види перелічені в Додатку I Директиви про птахів:

❖ Підтримання стану збереження для видів птахів, залежних від відкритих водних середовищ існування: A402 *Accipiter brevipes*; A255 *Anthus campestris*; A089 *Aquila pomarina*; A133 *Burhinus oedicnemus*; A403 *Buteo rufinus*; A234 *Calandrella brachydactyla*; A031 *Ciconia ciconia*; A030 *Ciconia nigra*; A080 *Circaetus gallicus*; A081 *Circus aeruginosus*; A082 *Circus cyaneus*; A083 *Circus macrourus*; A084 *Circus pygargus*; A231 *Coracias garrulus*; A511 *Falco cherrug*; A097 *Falco vespertinus*; A092 *Hieraaetus pennatus*; A242 *Melanocorypha calandra*; A073 *Milvus migrans*; A019 *Pelecanus onocrotalus*; A072 *PERnis apivorus*;

❖ Підтримання або покращення стану збереження видів птахів, залежних від відкритих водних середовищ існування: A379 *Emberiza hortulana*; A103 *Falco peregrinus*; A321 *Ficedula albicollis*; A338 *Lanius collurio*; A339 *Lanius minor*; A246 *Lullula arborea*;

❖ Уточнення стану збереження: A429 *Dendrocopos syriacus*;

2. Мігруючі види з регулярною появою, не включені в Додаток I Директиви 2009/147/CE

❖ Підтримання та покращення стану збереження для видів, пов'язаних з середовищами існування в очеретах: A271 *Luscinia megarhynchos*; A260 *Motacilla flava*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими середовищами існування, с/г угіддями, які інтенсивно використовуються: A247 *Alauda arvensis*; A087 *Buteo buteo*; A208 *Columba palumbus*; A212 *Cuculus canorus*; A299 *Hippolais icterina*; A233 *Jynx torquilla*; A341 *Lanius senator*; A230 *Merops apiaster*; A383 *Miliaria calandra*; A262 *Motacilla alba*; A435 *Oenanthe isabellina*; A277 *Oenanthe oenanthe*; A533 *Oenanthe pleschanka*; A337 *Oriolus oriolus*; A276 *Saxicola torquata*; A210 *Streptopelia turtur*; A310 *Sylvia borin*; A309 *Sylvia communis*;

❖ Підтримання стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими середовищами існування, с/г угіддями, які інтенсивно використовуються: A086 *Accipiter nisus*; A087 *Buteo buteo*; A113 *Coturnix coturnix*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження для видів, пов'язаних з середовищами існування в лісах і чагарниках: A221 *Asio otus*; A311 *Sylvia atricapilla*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження для скельних видів птахів: A252 *Hirundo daurica*;

❖ Підтримання та покращення стану збереження для видів птахів, пов'язаних з міським середовищем існування: A251 *Hirundo rustica*;

ROSPA0121 Озеро Братеш, площею 15878.90 га, охороняє такі види, як: *Anas crecca*, *Anas penelope*, *Anas platyrhynchos*, *Anser albifrons*, *Branta ruficollis*, *Chlidonias hybridus*, *Chlidonias niger*, *Flaco vespertinus*, *Fulica atra*, *Larus cachinnans*, *Larus ridibundus*, *Pelecanus onocrotalus*.

Відповідно про Примітки №17949/ВТ/29.06.2021 про затвердження мінімального переліку спеціальних заходів із захисту і збереження біорізноманіття, а також збереження природних середовищ існування, дикої флори і фауни, безпеки населення та інвестицій з ROSPA0121 Озеро Братеш:

1. Види перелічені в стандартній формі і Додатку I Директиви Ради 2009/147/EC

- ❖ Покращення стану збереження: A396 *Branta ruficollis*; A197 *Chlydonias niger*; A097 *Falco vespertinus*; A019 *Pelecanus onocrotalus*;
- ❖ Підтримання стану збереження: A196 *Chlydonias hybridus*;

2. Мігруючі види з регулярною появою, не включені в Додаток I:

- ❖ Покращення стану збереження для видів, пов'язаних з відкритими водними середовищами існування: A052 *Anas crecca*; A050 *Anas penelope*; A053 *Anas platyrhynchos*; A055 *Anas albifrons*; A125 *Fulica atra*; A459 *Larus cachinnans*; A179 *Larus ridibundus*.

3.1.6. Культурна спадщина та ландшафт

Відповідно до Термінової Постанови Уряду № 57/2007 про режим природоохоронних територій, збереження природних середовищ існування, дикої флори та фауни, затвердженої зі змінами та доповненнями Законом № 49/2011, ландшафт визначається як «територія, яка сприймається населенням як така, що має специфічні характеристики, що є результатом дії та взаємодії природних та/або людських чинників». Важливість ландшафту підкреслюється в Законі № 451/2002 про ратифікацію Європейської ландшафтно-конвенції, прийнятої у Флоренції 20 жовтня 2000 року, згідно з якою ландшафт є важливою частиною якості життя, що сприяє формуванню місцевих культур, одночасно будучи основою складовою європейської культурної та природної спадщини, яка бере участь у консолідації європейської самобутності.

Деградація ландшафту тісно пов'язана з деградацією стану збереження біологічного різноманіття. Національна стратегія та План дій щодо збереження біорізноманіття на 2014-2020 роки підкреслює той факт, що основні антропогенні елементи, які спричинили зміни у складі та функціях екологічних систем, у тому числі продуктивний та підтримувальний потенціал біорізноманіття в Румунії, впливають із цілей стратегій соціально-економічного розвитку, а також від засобів, використаних для їх реалізації в період з 1950 по 1989 р.

Візуальний ефект створюється серією антропогенних дій, зокрема:

- ❖ Перетворення природних та напівприродних екологічних систем у системи сільськогосподарського виробництва;
- ❖ Посилена індустріалізація за рахунок розвитку виробничої інфраструктури у великих підрозділах. Вплив на ландшафт в даному випадку є непрямим, спричиненим збільшенням споживання невідновлюваних мінеральних та енергетичних ресурсів, дією зі значним внеском у забруднення повітря, поверхневих та підземних вод або ґрунту;
- ❖ Надмірне лісокористування з безпосередніми наслідками на структуру та функції екосистем, що породжує екологічний дисбаланс, особливо на рівні річкових басейнів у гірській місцевості;
- ❖ Виконання великомасштабних гідротехнічних робіт з метою накопичення води;
- ❖ Збільшення потужності виробництва електроенергії в умовах зростання потреб населення та безперервної урбанізації, що веде до зниження споживання бурого вугілля, а також до експлуатації та розширення видобутку на поверхні шляхом розширення площ, зайнятих неозеленими хвостосховищами, та збільшення інфраструктурного розподілення електроенергії за рахунок збільшення кількості повітряних ліній електропередачі (ПЛ), обидва результати сприяють якійсь деградації ландшафту;

- ❖ Міський розвиток, особливо зростання чисельності міського населення, призводить до погіршення міського ландшафту внаслідок зменшення поверхні зелених зон або їх забудови, порубки дерев або вжиття неефективних заходів щодо збору та переробки відходів та стічних вод;
- ❖ Розвиток транспортної інфраструктури шляхом фрагментації природних середовищ існування та, відповідно, ландшафту;
- ❖ Надмірна експлуатація відновлюваних та невідновлюваних природних ресурсів для забезпечення виробничих процесів.

Оскільки *програма* не пропонує переліку чітких проектів, на момент підготовки цього Екологічного звіту потенційний вплив на низку цілей культурної спадщини оцінити неможливо. Потрібно врахувати культурну спадщину на пізнішому етапі затвердження *Програми* та заходів, які будуть встановлені в подальшому щодо просування культурно-туристичних цілей та розвитку культурних послуг.

3.1.7. Управління відходами

Поліпшення процесу управління відходами допомагає зменшити проблеми зі здоров'ям та навколишнім середовищем, зменшити викиди парникових газів (безпосередньо за рахунок скорочення викидів зі сміттєзвалищ і опосередковано за рахунок переробки матеріалів, які можна видобути та переробити) та уникнути негативного впливу на місцевому рівні, наприклад: пошкодження ландшафту за рахунок сміттєзвалища, місцеве забруднення води та повітря, а також неконтрольоване розсіяння відходів, перенесення плавучих предметів антропогенного характеру по водним течіям і як наслідок - їх потрапляння в гідрографічну мережу.

Презентація поточного управління відходами в повіті Ботошань³:

Відповідно до Повітового плану управління відходами в повіті Ботошань збираються такі види відходів: побутові відходи, небезпечні побутові відходи, використана харчова олія, відходи пакування, відходи електричного та електронного обладнання, будівельні відходи та результати знесення, бруд що утворюється в результаті очищення міських стічних вод.

З метою оптимізації збирання та транспортування, повіт Ботошань був поділений на 5 районів збирання, а саме:

- Зона 1 Дорохой, включає 25 АТО (адміністративно-територіальних одиниць): Дорохой* і Дарабань (міська місцевість) та Міхайлень, Киндешть, Дерска, Лозна, Хлішеу-Хорія, Помирла, Крістінешть, Сухареу, Худешть, Кончешть, Пелтініш, Шендрічень, Векулешть, Вирфу Кимпулуй, Леорда, Бреешть, Дімекенць, Корлеценць, Кордеренць, Хавирна, Броскеуць, Джеордже Енеску, Ібенешть (сільська місцевість); збиранням та транспортуванням займається суб'єкт господарювання ТОВ Фрітехнік Сучава для таких категорій відходів: роздільно зібрані залишкові відходи та відходи, що підлягають переробці;

*АТО Дорохой: м. Дорохой та прилеглі населені пункти: Дялу Марє, Лотурь Енеску, Сатул Ноу, Прогресу та Путреда - керує незалежно від Зони 1 Дорохой збиранням та транспортуванням відходів протягом строку, передбаченого договором; збиранням, транспортуванням, переміщенням та сортуванням відходів займається ТОВ Місцева служба комунально-побутових послуг (до 31.03.2021р.) для наступних категорій відходів: роздільно зібрані залишкові відходи та відходи, що підлягають переробці, електричні та електронні відходи, відходи з ринків, відходи з парків та садів, вуличне сміття;

³ Джерело: Повітовий план управління відходами у повіті Ботошань (2020-2025 рр.)

- Зона 2 Севень, включає 14 АТО: Севень (міська місцевість) та Ворнічень, Штіубієнь, Дрегушень, Мілянка, Віішоара, Редеуць-Прут, Коцушка, Міток, Адешень, Авремень, Власінешть, Хенешть, Маноляса (сільська місцевість); збиранням та транспортуванням займається суб'єкт господарювання ТОВ Рітмік Ком для таких категорій відходів: роздільно зібрані залишкові відходи та відходи, що підлягають переробці;
- Зона 3 Штефанешть, включає 8 АТО: Штефанешть (міська місцевість) і Трушешть, Добирчень, Міхелешень, Ріпичень, Дурнешть, Роминешть, Санта Маре (сільська місцевість); збиранням, транспортуванням, переміщенням, сортуванням, поводженням з відходами на сміттєзвалищі займається ТОВ Діасіл Сервіс Сучава для таких категорій відходів: роздільно зібрані залишкові відходи та відходи, що підлягають переробці;
- Зона 4 Ботошань, включає 26 АТО: Бучеча, Ботошань (міська місцевість) та Тудора, Ворона, Корнь, Вледень, Крістешть, Куртешть, Міхай Емінеску, Белушень, Рома, Стеучень, Рекіць, Нікшень, Блиндешть, Унцень, Горбанешть, Суліца, Унгурень, Динджень, Лунка, Албешть, Тодірень, Хліпчень, Реушень, Келерашь (сільська місцевість); збиранням та транспортуванням займається суб'єкт господарювання ТОВ Урбан Серв Ботошань для таких категорій відходів: роздільно зібрані залишкові відходи, відходи, що підлягають переробці, відповідно до прямих повноважень, отриманих Постановою Міської Ради муніципалітету Ботошань, електричні та електронні відходи в муніципалітеті Ботошань, ринкові відходи, сміття з парків і садів, вуличні відходи;
- Зона 5 Флеминзь, включає 5 АТО: Флеминзь (міська місцевість) та Копелеу, Кошула, Фрумушіка, Прежень (сільська місцевість), збиранням та транспортуванням займається суб'єкт господарювання ТОВ Флорконструкт Сучава для таких категорій відходів: роздільно зібрані залишкові відходи та відходи, що підлягають переробці.

Управління відходами з садів, парків та інших громадських місць забезпечується органами місцевого самоврядування кожної АТО шляхом надання прямих повноважень для таких послуг або за допомогою власних відділень, в населених пунктах, де такі об'єкти існують.

В м. Дорохой, повноваженнями для обслуговування зелених зон та управління цвинтарями, та відповідно, збирання зелених відходів з цих зон, наділений суб'єкт господарювання у сфері поводження з відходами ТОВ Місцева служба комунально-побутових послуг Дорохой.

Попереднє збирання відходів з ринків забезпечується керівниками ринку, збирання та транспортування до перевантажувальних/сортувальних станції /ІЦУВ (Інтегрованого центру управління відходами) у відповідних випадках, забезпечується суб'єктами господарювання у сфері поводження з відходами, які забезпечують збирання міських відходів у відповідній АТО.

Для перевантажувальних станцій представлені дві категорії даних:

- дані про перевантажувальні станції - дані за 2019 рік - про розташування та експлуатаційні можливості;
- дані про кількість переданих відходів - за останні 5 років.

Уточнюємо, що в повіті Ботошань наразі є три перевантажувальні станції (ПС), дві з яких побудовані за рахунок фінансування через ІСУВ (Інтегрована система управління відходами) та попередньо профінансована станція PHARE. До 2019 року діяла також і четверта перевантажувальна станція, також розроблена за рахунок фінансування в рамках програми PHARE. Управління перевантажувальними станціями, виготовленими в рамках ІСУВ, Севень та Штефанешть, що належать АТО повіту

Ботошань, забезпечується суб'єктом господарювання ТОВ ДІАСІЛ СЕРВІС Сучава (відповідно до Угоди про асоціацію, укладеної між ТОВ ДІАСІЛ СЕРВІС Сучава та ТОВ РОССАЛ Роман) на підставі Договору про надання повноважень у галузі управління, шляхом концесії, діяльністю з управління сортувально-перевантажувальними станціями побутових відходів та управління сміттєзвалищем в повіті Ботошань № 12016/02.08.2016., за винятком, передбаченим ст. 17 Договору для перевантажувальної станції Дорохой та перевантажувальної станції Флеминзь № 86/31.08.2018.

Що стосується експлуатації перевантажувальної станції Дорохой, наразі її забезпечує Місцева служба комунально-побутових послуг Дорохой у формі безпосереднього управління, і яка в майбутньому, 01.04.2021 року, перейде до асоціації ТОВ ДІАСІЛ СЕРВІС Сучава та АО РОССАЛ Роман, відповідно до Рішення Місцевої Ради Дорохой № 229/2020. Керуванням та адмініструванням перевантажувальної станції Дорохой займається до 31.03. 2021 року ТОВ СПЛ Дорохой у формі безпосереднього управління, на підставі Договору про надання повноважень суб'єкту господарювання у сфері поводження з відходами №10 від 01.11.2010 р., продовженого Додатковою угодою, затвердженим Постановою міської ради № 829 від 18.11.2020 року.

Перевантажувальна станція Дорохой перебуває у державній власності АТО Дорохой. Зазначаємо, що сьогодні в повіті Ботошань існують лише 2 сортувальні станції (СС) з 3-х існуючих на момент впровадження ІСУВ (Інтегрованої системи управління відходами), а саме, сортувальна станція ІЦУВ (Інтегрованого центру управління відходами) Стеучень, реалізована завдяки фінансуванню через ІСУВ і включена в інтегровану систему ІСУВ управління відходами та Сортувальну станцію Дорохой, створену за рахунок фінансування PHARE перед управлінням ІСУВ Дорохой. Третя сортувальна станція н.п. Флеминзь, була побудована за рахунок фінансування PHARE та з 2018 року припинила свою діяльність.

Видалення відходів:

В повіті Ботошані в звітний рік перебуває в експлуатації відповідне сміттєзвалище, як складова ІСУВ. З адміністративно-правової точки зору земельна ділянка, на якій побудовано сміттєзвалище та прилеглі технічні приміщення, належить Повітській Раді Ботошань. Земельна ділянка, на якій було побудовано ІЦУВ Стеучень розташована за межами селища Стеучень, села Вікторія. Доступ до нього забезпечується з національної дороги DN 29D по технологічній дорозі з асфальтовим покриттям. ІЦУВ Стеучень займає площу близько 18,7 га, з них близько 11,6 га відведено для 1 та 2 відсіків сміттєзвалища, що відповідає вимогам. Поверхня першого відсіку, який перебуває в експлуатації, становить 6,23 га.

Небезпечні комунальні відходи: 20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 26*, 20 01 27*, 20 01 31*, 20 01 33*, 20 01 37*.

Проект ІСУВ передбачав оснащення перевантажувальних станцій контейнерами для небезпечних відходів у громадських місцях цих станцій, причому небезпечні відходи мали завозитись добровільно. Ця система збирання була абсолютно неефективною, про що свідчить той факт, що було повідомлено про 0 кількості зібраних небезпечних відходів.

Використана харчова олія:

Категорії використаних олій, що містяться в міських відходах мають код 20 01 25 харчових олій та жирів та код 20 01 26* олій та жирів, крім зазначених у коді 20 01 25. Немає спеціальних законодавчих вимог щодо цієї категорії відходів (рішення уряду, яке регламентує поводження з відпрацьованими оліями, має на меті лише використані мінеральні масла), а для населення жодним нормативним актом не встановлено зобов'язання роздільного збирання харчових відходів.

Презентація поточного управління відходами в повіті Сату-Маре⁴:

Відповідно до Повітового плану управління відходами в повіті Сату-Маре збираються такі види відходів:

- A. **Побутові відходи:** побутові відходи, зібрані в суміші; подібні відходи (торгівлі, промисловості, установ), зібрані в суміші; роздільно зібрані побутові та подібні відходи (папір та картон, пластмаси, метали, дерево, скло, сипучі, текстильні, біорозкладні та інші); небезпечні побутові відходи; відходи з садів та парків; відходи з ринків; вуличне сміття.
- B. **Спеціальні потоки відходів:** біорозкладні відходи, відходи упаковки, харчові відходи, відходи електричного та електронного обладнання, використана харчова олія; будівельні та зносні відходи, бруд від очищення міських стічних вод.
- C. **Відходи санітарно-ветеринарної діяльності.**

З точки зору попереднього збору, збирання та транспортування побутових відходів, у тому числі небезпечних токсичних відходів з побутових відходів, за винятком тих, що мають особливий режим та сортування побутових відходів, контрольованого зберігання побутових відходів у повіті Ясси є наступні суб'єкти господарювання:

- ✓ ТОВ КЛЕАНМАН збирає наступні види відходів: побутові та подібні відходи в наступних АТО: Негрешть-Оаш, Біксад, Пір;
- ✓ ТОВ БіоФлорісал збирає наступні види відходів: побутові та подібні відходи в АТО Карей;
- ✓ ТОВ Єрул Тірям збирає наступні види відходів: побутові та подібні відходи АТО Кеплень, Кеуаш, Кемін, Фоєнь, Урзічень, Петрешть, Пішколц, Бервень, Саніслеу, Чумешть, Тірям, Андрі;
- ✓ ТОВ Тур Сомеш Лівада збирає наступні види відходів: побутові та подібні відходи в АТО Лівада, Агріш, Апа, Келінешть-Оаш, Герца-Міке, Халмеу, Медієшу-Ауріт, Мікула, Порумбешть, Турц, Турулунг;
- ✓ ТОВ Валя Медіш збирає наступні види відходів: побутові та подібні відходи в АТО Хомороаде*, Віїле Сату-Маре;
- ✓ СЕЛИЩЕ ХОДОД / Служба комунально-побутових послуг Ходод збирає такі види відходів: побутові та подібні відходи в АТО Ходод та приналежних до неї населених пунктах;
- ✓ СЛУЖБА КОМУНАЛЬНО-ПОБУТОВИХ ПОСЛУГ МОФТІН збирає наступні види відходів: побутові та подібні відходи в АТО Мофтін та її населених пунктах;
- ✓ СЕЛИЩЕ БОГДАНД/ Служба комунально-побутових послуг Богданд збирає такі види відходів: побутові та подібні відходи в АТО Ходод та приналежних до неї населених пунктах;
- ✓ СЕЛИЩЕ БЕЛТІУГ / ТОВ Белсалром збирає такі види відходів: побутові та подібні відходи в АТО Белтіуг та приналежних до неї населених пунктах;
- ✓ ТОВ Салгарденпрест Тешнад збирає такі види відходів: побутові та подібні відходи, відходи з ринків, відходи з парків та садів, вуличні відходи в АТО Тешнад;
- ✓ ТОВ Пасада Послуги в АТО Кручішор, Кулчіу, Валя Вінулуй;
- ✓ ТОВ Салубрізарє Супур збирає такі види відходів: побутові та подібні відходи в АТО Супур;

⁴ Повітовий план управління відходами у повіті Сату-Маре (2019-2025 рр.)

Роздільно зібрані відходи, що підлягають переробці, перевозяться або до суб'єктів господарювання, що володіють дозволом на утилізацію, або до сортувальних станцій, що існують на території повіту.

Сьогодні в повіті працює одна сортувальна станція та лінія сортування побутових відходів.

Сортувальна станція в межах Регіонального сміттєзвалища Доба, повіту Сату-Маре, була створена в 2011 році під управлінням «Державної Служби Управління Інтегрованою Системою Управління Відходами в повіті Сату-Маре». Площа, на якій розміщена сортувальна станція, становить 1.281 м². Станція працює 8 годин на добу, 5 днів на тиждень, спосіб сортування - ручний. Сортувальна кабіна обладнана 4-ма приймальними бункерами по обидва боки сортувального конвеєра, які заповнюються за видом відходів, або вручну, операторами. Відходи, що утворюються в процесі сортування, тюкують і зберігають до відправлення в зоні зберігання тюкованих відходів, що підлягають переробці. Сортовані та тюковані відходи капіталізуються фірмами, які володіють дозволом, та які забезпечують також і їх перевезення. Щодо компостування побутових відходів, то зараз в повіті існує одна станція компостування - Станція компостування Регіонального полігону Доба в повіті Сату-Маре

Презентація поточного управління відходами в повіті Марамуреш⁵:

Відповідно до Повітового плану управління відходами в повіті Марамуреш збираються такі види відходів: муніципальні відходи (побутові та подібні відходи торгівлі, промисловості та установ), включаючи роздільно зібрані фракції: відходи з садів та парків, цвинтарів), інші побутові відходи (змішані побутові відходи, відходи ринку, вуличне сміття, великогабаритні відходи тощо; Упаковки та відходи упаковки (включаючи роздільно зібрані побутові відходи упаковки); Відходи електричного та електронного обладнання; Будівельне сміття та відходи від знесення; Грязь від очищення міських стічних вод.

В процесі збирання та транспортування сміття, органи влади врахували особливості рельєфу повіту, створивши чотири зони збирання:

- Зона Сирбь;
- Зона Сігету-Мармацієй;
- Зона Мойсей;
- Зона Тиргу-Лепуш.

Що стосується основних деталей про перевантажувальні станції, можна коротко зазначити наступну наведені нижче відомості. Таким чином, було побудовано три перевантажувальні станції, а саме:

- Перевантажувальна станція в н.п. Тиргу-Лепуш (для південної частини) - розташована в 70 км від ІЦУВ Сирбь;
- Перевантажувальна станція в н.п. Тойсей (для східної та північно-східної частини) - розташована в 140 км від ІЦУВ Сирбь;
- Перевантажувальна станція в м. Сігету-Мармацієй (для північної частини), розташована в 90 км від ІЦУВ Сирбь;

Основне завдання сортувальної станції - відокремлення від роздільно зібраних побутових відходів зворотних фракцій. Основні сортовані матеріали: папір, картон, пластик, скло, метали та дерево.

Цей розділ містить дані про сортувальне обладнання в повіті Марамуреш, кількість переробленого сміття та кількість відходів, що утворюються.

⁵ Джерело: Повітовий план управління відходами у повіті Марамуреш (2019-2025 рр.)

Таким чином, щоб забезпечити переробку всіх відходів в повіті Марамуреш, було побудовано 2 сортувальні станції:

- Сортувальна станція в Сігету-Мармаціей обслуговуватиме північну та північно-східну частину повіту і сюди будуть поставляти роздільно зібрані відходи в зонах 2 (Сігету-Мармаціей) та 3 (Мойсей);
- Сортувальна станція в ІЦУВ Сирбь обслуговуватиме південну та південно-західну частину повіту і сюди будуть поставляти роздільно зібрані відходи в зонах 1 (Сирбь) та 4 (Тиргу-Лепуш).

Презентація поточного управління відходами в повіті Сучава⁶:

Відповідно до Повітового плану управління відходами в повіті Сучава збираються такі види відходів: безпечні та небезпечні побутові відходи

(побутові та подібні відходи торгівлі, промисловості та установ), у тому числі використана олія та спеціальні потоки, частина побутових відходів (відходів упаковки, відходів електричного та електронного обладнання), а також відходи будівництва та знесення та бруд від очищення міських стічних вод.

В повіті Сучава існують 2 відповідні сміттєзвалища для зберігання побутових відходів.

Екологічне Сміттєзвалище Моара Інтегрованого центру управління відходами «Моара», віднесене до класу Б - сміттєзвалища для безпечних відходів, працює з 10 липня 2019 року на підставі інтегрованого екологічного дозволу №3/14.11.2018.

Здійснення його діяльністю та управлінням займається Асоціація ТОВ ФЛОРКОНСТРУКТ - ТОВ ФРІТЕХНІК - ТОВ РІТМІК КОМ, на підставі договору про надання повноважень шляхом концесії та управління ІЦУВ Моара, укладеного з Повітовою радою Сучава. Сміттєзвалище планували побудувати в два етапи, а саме, 2 відсіки для зберігання площею 22,31 га. Перший відсік, побудований в рамках проекту ІСУВ Сучава, займає 7,6 га та може зберігати 1.380.000 тонн. Це сміттєзвалище забезпечить зберігання відходів протягом 10 років.

Екологічне сміттєзвалище Пожорита, віднесене до класу Б - сміттєзвалище для небезпечних відходів, з одним відсіком для зберігання, побудоване на 5.6055 га, може зберігати 390.000 тонн. Це сміттєзвалище забезпечить зберігання відходів протягом 25 років.

Наразі для сміттєзвалища Пожорита до АОД (Агентства охорони довкілля) Сучава подана наступна документація: Форма заявки та звіт про розташування, для отримання інтегрованого екологічного дозволу.

До введення в експлуатацію екологічного сміттєзвалища Моара (10 липня 2019 року) у повіті Сучава було дозволено п'ять майданчиків для тимчасового зберігання відходів.

В рамках проекту, враховуючи той факт, що система управління відходами, в значній мірі, залежить від зонального управління відходами, повіт Сучава був розподілений на сім основних зон управління:

- **Зона 1 Радівці**, яка охоплює 31 АТО (м. Радівці, 3 міста: Сірет, Вікову-де-Сус та Мілішівці та 27 селищ), розташована на північному сході повіту Сучава, з загальною кількістю населення 189.512 мешканців в 2019 році, що означає близько 24,88% загальної кількості населення за місцем проживання в повіті. Із загальної кількості населення повіту 35,23% (66.760 осіб) проживає в містах, а 64,77% (122.752 особи) у сільській місцевості. Повіт обслуговується перевантажувальною станцією Радівці (в рамках Галузевої операційної програми захисту довкілля) та станцією обробки Радівці (ФАРЕ).

- **Зона 2 Гурагумора** охоплює 13 АТО (3 міста: Гурагумора, Фрасін та Солка та 10 селищ: Поеній Солка, Качіка, Пиртештій де Жос, Менестіря Хуморулуй, Пелтіноаса,

⁶ Джерело: Повітовий план управління відходами у повіті Сучава (2020-2025 рр.)

Капу Кимпулуй, Валя Молдовей, Остра, Слатіна, Стулпикань), розташована у центральній-південній частині повіту Сучава, з загальною кількістю населення 68.378 мешканців 2019 році, що означає близько 8,98% загальної кількості населення за місцем проживання у повіті. Із загальної кількості населення повіту 39,06% (26.711 осіб) проживає в містах, а 60,94% (41.667 осіб) у сільській місцевості. Зону обслуговує сортувально-перевантажувальна станція Гурагумора (ФАРЕ), розширена Громадським центром збирання спеціальних відходів.

- **Зона 3 Фелтічень** охоплює 17 АТО (муніципій Фелтічень, місто Долхаска та 15 селищ: Дрегушень, Мелінь, Корну Лунчій, Редешень, Хороднічень, Хиртоп, Преутешть, Долхешть, Фінтина Маре, Бая, Рашка, Бороая, Форешть, Богденешть і Ваду Молдовей), розташована в південно-східній частині повіту Сучава, з загальною кількістю населення 115.033 мешканців в 2019 році, що означає близько 15,10% загальної кількості населення за місцем проживання в повіті. Із загальної кількості населення повіту 337,15% (42.733 осіб) проживає в містах, а 62,85% (72.300 осіб) у сільській місцевості. Зону обслуговує перевантажувальна станція Фелтічень (в рамках Галузевої операційної програми захисту довкілля).

- **Зона 4 Кимпулунг-Молдовенеск** охоплює 6 АТО (муніципій Кимпулунг-Молдовенеск та 5 селищ: Молдовіца, Ватра Молдовіцей, Садова, Вама та Фрумосу), розташована в центральній частині повіту Сучава, з загальною кількістю населення 41.817 мешканців в 2019 році, що означає близько 5,49% загальної кількості населення за місцем проживання в повіті. Із загальної кількості населення повіту 47,75% (19.968 осіб) проживає в містах, а 52,25% (21.849 осіб) у сільській місцевості. Зону обслуговує перевантажувальна станція Кимпулунг-Молдовенеск (в рамках Галузевої операційної програми захисту довкілля).

- **Зона 5 Ватра-Дорней** охоплює 9 АТО (муніципій Ватра-Дорней, місто Броштень та 7 селищ: Кошна, Дорна Киндреніор, Дорна Арінь, Круча, Пояна Стампей, Шару Дорней і Паначь), розташована на південному заході повіту Сучава, з загальною кількістю населення 41.420 мешканців в 2019 році, що означає близько 5,44% загальної кількості населення за місцем проживання в повіті. Із загальної кількості населення повіту 55,83% (23.123 осіб) проживає в містах, а 44,17% (18.927 осіб) у сільській місцевості. Зону обслуговує перевантажувальна станція Ватра-Дорней (ФАРЕ) та Громадський центр збирання спеціальних відходів (в рамках Галузевої операційної програми захисту довкілля 2007 - 2013рр.).

- **Зона 6 Моара**, яка охоплює 30 АТО (м. Сучава, 3 міста: Кажвана, Салча та Літень та 26 комун), розташована у східній частині повіту Сучава, з загальною кількістю населення 287.493 мешканців в 2019 році, що означає близько 37,74% загальної кількості населення за місцем проживання в повіті. Із загальної кількості населення повіту 54,26% (155.981 осіб) проживає в містах, а 45,74% (131.512 осіб) у сільській місцевості. Зона обслуговується безпосередньо Інтегрованим центром управління відходами Моара - ІЦУМ Моара, який включає такі об'єкти: відповідне сміттєзвалище, сортувальну станцію, громадський центр збирання спеціальних відходів.

- **Зона 7 Пожорита** охоплює 8 АТО (8 селищ: Пожорита, Якобень, Чокенешть, Фонду Молдовей, Бряза, Кирлібаба, Молдова Суліца та Ізвоареле Сучевей), розташована в північно-західній частині повіту Сучава, з загальною кількістю населення 18.155 мешканців в 2019 році, що означає близько 2,38% загальної кількості населення за місцем проживання в повіті. Зона обслуговується безпосередньо відповідним сміттєзвалищем з Пожорити.

Презентація поточного управління відходами в повіті Тулча⁷:

⁷ Джерело: Повітовий план управління відходами у повіті Сучава (2020-2025 рр.)

Відповідно до Повітового плану управління відходами в повіті Тулча збираються такі види відходів: побутові відходи, небезпечні побутові відходи, використана харчова олія, відходи пакування, відходи електричного та електронного обладнання, будівельні відходи та результати знесення, бруд що утворюється в результаті очищення міських стічних вод.

В повіті Тулча існують 2 відповідні сміттєзвалища для зберігання побутових відходів. Збирання побутових та подібних відходів у повіті Тулча розподілене на 4 зони збирання, наступним чином:

- Зона 1 - Тулча, до складу якої входить м. Тулча;
- Зона 2 - Михай-Браву, до складу якої входять міста Ісакча, Бабадаг та 28 селищ;
- Зона 3 - Мечін, до складу якої входить місто Мечін та 10 селищ;
- Зона 4 - Дельта Дунаю, до складу якої входить місто Суліна та 7 селищ.

Наразі, згідно з проектом ІСУВ, відходи збираються з 4 окремих зон повіту і спрямовуються безпосередньо або через існуючі перевантажувальні станції до сміттєзвалище, розташованого в м. Тулча, станції МБО (механіко-біологічної обробки) в м. Михай-Браву та/або сміттєзвалище в м. Михай-Браву, розташованого на тому самому місці, що і станція МБО.

Потоки перевезення відходів на дату розробки Повітового плану управління відходами становили:

- Відходи, зібрані в зоні 1, спрямовуються на:
 - Сміттєзвалище Тулча - залишкові відходи;
 - Сортивальну станцію Тулча - відходи, що підлягають переробці;
 - Станцію МБО Михай-Браву - змішані відходи, з вмістом біорозкладних матеріалів. Після біологічних процесів, проведених в МБО, отримані матеріали (CLO) повертаються до м. Тулча для зберігання на сміттєзвалищі в м. Тулча;
- Відходи, зібрані в зоні 2, спрямовуються на:
 - Станцію МБО в м. Михай-Браву/ сміттєзвалище Михай-Браву - побутові відходи, зібрані в суміші;
 - Сортивальну станцію Мечін/Аджигіол - роздільно зібрані відходи, що підлягають переробці;
- Відходи, зібрані в зоні 3, спрямовуються на:
 - Станцію МБО в м. Михай-Браву/ сміттєзвалище Михай-Браву - побутові відходи, зібрані в суміші;
 - Сортивальну станцію Мечін - роздільно зібрані відходи, що підлягають переробці;
- Відходи, зібрані в зоні 4, спрямовуються на:
 - Сортиально-перевантажувальну станцію в м. Суліна (у разі необхідності) та безпосередньо на сміттєзвалище ТМБ/ сміттєзвалище Михай-Браву - всі відходи. Пунктом збирання відходів, що перевозяться річковим транспортом, є населений пункт Нуферу, де встановлено спеціальний причал.
- Відходи, зібрані в АТО Мурігіол, спрямовуються на:
 - Сміттєзвалище Тулча - залишкові відходи;
 - Сортивальну станцію в м. Тулча - інформація відсутня.

Існуючі в повіті перевантажувальні станції:

- Перевантажувальну станцію Мечін;
- Перевантажувальну станцію Суліна;
- Перевантажувальні станції Кілія Векє, Крішан, Сф. Георге, які не працюють.

На даний час, зберігання відходів, зібраних в повіті Тулча, здійснюється на двох відповідних сміттєзвалищах безпечних відходів: Тулча та Михай-Браву.

Смітєзвалище Тулча, передбачене обслуговувати зону 1 (м.Тулча), було розраховане на 8 відсіків, загальною місткістю 1.700.000 куб.м.

Наразі збудовано два відсіки, з яких місткість першого (378.580 куб.м.) вичерпана. Таким чином на початку 2020 року була доступна побудована ємність 180,314 кубічних метрів.

Прогнозована наявна місткість (після будівництва інших 6 відсіків) становить 1.321420 куб.м.

Смітєзвалище Міхай-Браву, яке передбачене обслуговувати зони 2, 3 та 4 повіту (відповідним чином), було спроектовано з 3-ма відсіками, загальною місткістю 554.198 куб.м. До сьогодні, за рахунок фінансування в рамках Галузевої операційної програми захисту довкілля побудовано та отримано дозвіл на один відсік, об'ємом 181.755 куб.м. з 6-річним строком експлуатації. На початку 2020 року наявна збудована місткість становила 181.755 куб.м.

Враховуючи поточний стан та прогнози утворення відходів, що підлягають зберіганню на плановий період, немає необхідності вивчати створення нових смітєзвалищ для побутових відходів, що утворюються на території повіту.

3.1.8. Управління ризиками, викликаними зміною клімату

Забруднення вуглекислим газом зростало прискореними темпами, з ризиком глобального потепління до 1,5 градусів за Цельсієм протягом наступних 15 років в кінці століття. Це один з основних висновків історичної доповіді, схваленої уповноваженими представниками 195 країн та опублікованої Міжурядовою групою експертів зі зміни клімату (IPCC).⁸

Адаптація викликала особливий інтерес під час обговорень на Конференції Сторін, що нещодавно завершилася (COP26). Сторони розробили робочу програму для визначення глобальної мети адаптації, яка визначатиме спільні потреби та шляхи вирішення кліматичної кризи, яка вже впливає на багатьох країн.⁹

Згідно з останніми звітами, зміни клімату грають впливову роль у збільшенні ризику небезпечних погодних явищ, катастроф, повеней, пожеж рослинності. З цієї точки зору управління ризиками перед цими катастрофами має стати ефективним, справжньою складовою інтегрованого управління надзвичайними ситуаціями. Важливими є також заходи щодо запобігання та зменшення вразливості, спричиненої наслідками зміни клімату.

Щоб підвищити стійкість до зміни клімату, необхідні дії на національному та регіональному рівнях. Результати оцінок ризиків є основою для встановлення та визначення пріоритетів найбільш відповідних заходів.

За оцінками в регіоні, до кінця цього століття можна очікувати підвищення температури на 4 градуси °C, якщо тенденції триватимуть, а дії залишаться на рівні сценарію без дій. Порівняно зі змінами температури, де очікується збільшення по всій Європі, майбутня тенденція опадів є дещо складнішою. Очікується, що влітку в Середземномор'ї спостерігатиметься зменшення кількості опадів, тому в цьому районі в літі також очікується 20% опадів.

⁸ https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_Full_Report.pdf

⁹ : <https://unfccc.int/news/cop26-reaches-consensus-on-key-actions-to-address-climate-change>

Ці зміни клімату, безумовно, сприяють більш частим посухам, а також підвищенню ймовірності повеней через складну та змінену взаємодію кліматичних елементів. Однак північно-східній частині Сербії останні повені не загрожували.

Поширення явищ, викликаних зміною клімату, вимагає комплексних дій, об'єднаних у систему управління ризиками, яких вони створюють. Програма приділяє увагу цим питанням через Конкретну ціль 4 Пріоритет 1, яка також відноситься до «Сприяння адаптації до зміни клімату, запобіганню ризику катастроф і стійкості, беручи до уваги екосистемні підходи», яка включає повені, минулі екологічні зобов'язання або можливі кумулятивні промислові аварії. У зв'язку з цим, реалізація планів управління ризиками повеней для Дунаю, зроблених у рамках застосування Директиви про повені, передбачає значне зниження ризику повеней до 2021 року, враховуючи потенційний вплив зміни клімату.

Що стосується даних про кількість опадів, то понад 90% прогнозованих кліматичних особливостей виявили сильні посухи влітку, особливо на півдні та південному сході Румунії (з понад 20% негативних відхилень порівняно з періодом 1980-1990 років). Що стосується зимових опадів, то відхилення менші, а невизначеність вища.

Сільське господарство є найбільш вразливою галуззю і воно зможе скористатися підтримкою шляхом реалізації конкретних цілей цієї Програми, включаючи відновлення занедбаних промислових територій шляхом стабілізації постраждалих територій зі специфічною рослинністю або шляхом відновлення територій, які можуть втрутитися в конкретні дії для просування відновлюваної енергії з біомаси в спільних проектах (приклади видів: *Miscanthus giganteus*, сорго та ін.).

В рамках управління ризиками, пов'язаними зі зміною клімату, необхідно також відновити деградовані середовища існування та створити умови для зростання цих територій, в яких підтримка фермерів є важливим фактором. У майбутньому особливу увагу потрібно приділяти впливу зміни клімату на середовища існування та життя в громадах усіх видів, враховуючи необхідність екологічної реабілітації та реконструкції.

3.1.9. Населення та здоров'я людини

Згідно з даними, наданими Національним інститутом статистики через платформу Темпо - он-лайн, населення повітів Сату-Маре, Марамуреш, Сучава, Ботошань та Тулча на території Румунії пережило період скорочення кількості місцевих жителів, зі зменшенням на 200.706 осіб. Ситуація не схожа на ту, що склалася в результаті аналізу чисельності осіб, які проживають в повітах, що підлягають аналізу, оскільки до 2019 року було зафіксовано зростання, а потім зменшення (3.359).

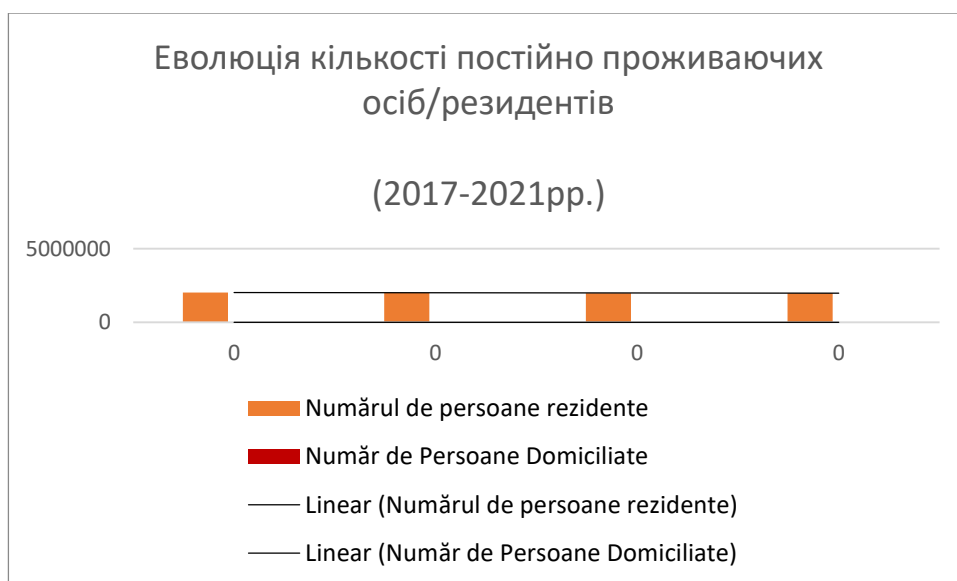

Рисунок 9 - Еволюція кількості осіб постійно проживаючих осіб/резидентів у повітах Сату-Маре, Марамуреш, Сучава, Ботошань та Тулча протягом 2017-2020 років (Джерело: Темпо - он-лайн - ІНССЕ)

Щодо медичних закладів у повітах Сату-Маре, Марамуреш, Сучава, Ботошань та Тулча, на території Румунії, в 2020 році було визначено 40 лікарень, з яких 12 лікарень, перебували у приватній власності, а 28 в державній власності.

Таблиця 7 - Стан медичних закладів у повітах Сату-Маре, Марамуреш, Сучава, Ботошань та Тулча в період 2017-2020 рр. (Джерело: Темпо - он-лайн - ІНССЕ)

	Марамуреш	Сату-Маре	Ботошань	Сучава	Тулча
Всього	13	6	4	13	4
Державна власність	8	4	4	9	3
Приватна власність	5	2	0	4	1

На рівні повітів Румунії, пов'язаних з Програмою, динаміка кількості безробітного населення зазнала зменшення між 2017-2019 роками. Період 2019-2020 років приніс із собою нову хвилю зростання кількості безробітного населення, внаслідок виникнення пандемії.

Рисунок 10 - Еволюція кількості безробітного населення у період 2017-2020 років (Джерело: Темпо - он-лайн - ІНССЕ)

Останніми роками прийнятна територія користувалася економічним зростанням, відповідно до економічного зростання на більшості території, при цьому ВВП на душу населення на національному та регіональному рівнях стабільно зростає протягом останнього десятиліття. Проте, незважаючи на існуючу загальну тенденцію до економічного зростання, помітна різниця між Румунією та Україною щодо рівня ВВП на душу населення, причому середній показник в Румунії (12.920) приблизно втричі вище середнього показника в Україні (3.659), та різниця приблизно в 3 рази між Румунією та середнім рівнем ВВП Європейського Союзу. Ці розбіжності підкріплюють ідею про те, що регіон є одним з найбідніших, і при перетині кордону розрив збільшується. Проте в районі спостерігається позитивна тенденція до зростання.

Рисунок 11 - - ВВП на душу населення в Румунії та Україні.

Що стосується економічної структури цих двох країн, то в Україні переважає економіка, заснована на сільському господарстві та послугах, ніж в Румунії, тоді як Румунія є лідером в галузі промисловості.

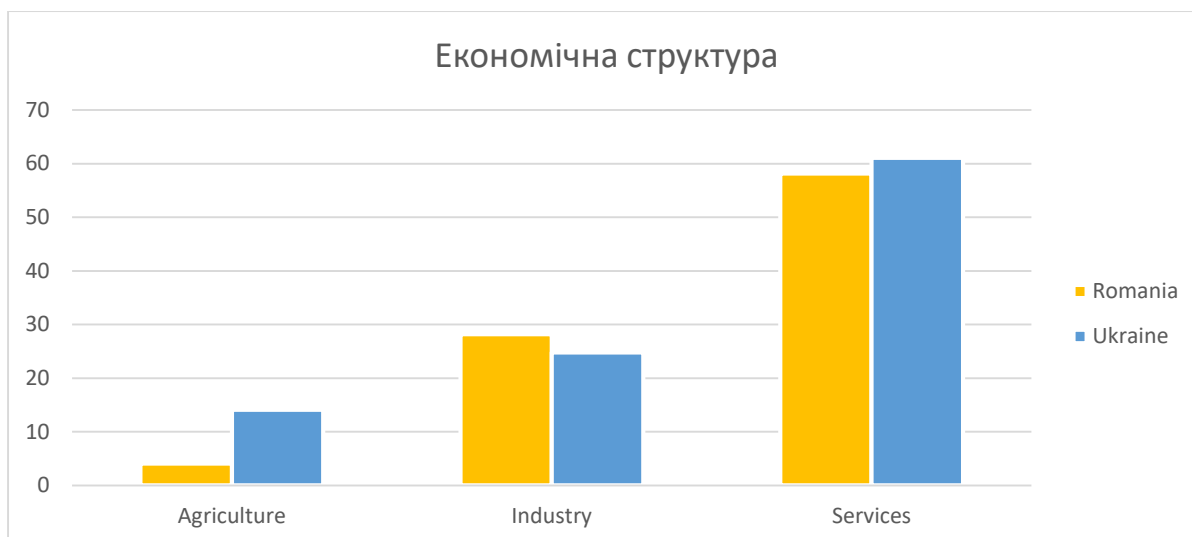

Рисунок 12 - Економічна структура країн-учасниць по галузям в 2029 році(%)

4 4 ПРИНЦИП DNSH (DO NOT SIGNIFICANT HARM/ НЕ ЗАВДАЙ ЗНАЧНОЇ ШКОДИ)¹⁰ & ІМУНІЗАЦІЯ ПРОТИ ЗМІНИ КЛІМАТУ¹¹

Концепція DNSH (DO NOT SIGNIFICANT HARM/ НЕ ЗАВДАЙ ЗНАЧНОЇ ШКОДИ)

Відповідно до Статті 9 (4), «цілі фондів прагнуть до мети сприяння сталому розвитку, так як зазначено у статті 11 TFUE¹², зважаючи на Цілі Сталого Розвитку ООН 2030, Паризьку Угоду та принцип «не завдай значної шкоди».

Вищезгадані заходи з охорони навколишнього середовища також враховуватимуть оцінку цілей DNSH - Регламент 2021/241 встановлення механізму відновлення та стійкості (establishing the Recovery and Resilience Facility Regulation), і (2021/C 58/01) DNSH – Повідомлення Комісії - Технічне керівництво щодо застосування принципу «не завдай значної шкоди» відповідно до Регламенту про Механізм відновлення та стійкості (Technical guidance on the application of “do no significant harm” under the Recovery and Resilience Facility Regulation), та відповідно до Інформаційно-технічних рекомендацій Європейської Комісії щодо імунізації інфраструктури від зміни клімату 2021-2027рр. (Technical guidance on the climate proofing of infrastructure in the period 2021-2027), а саме:

- Енергоефективність – пропонує заходи щодо пом'якшення наслідків зміни клімату, та відповідно, економічно ефективні альтернативні заходи з точки зору витрат під час прийняття інвестиційних рішень, особливо економія енергії на рівні ефективного кінцевого використання з точки зору витрат;
- Адаптація та управління ризиками зміни клімату – пропонує заходи з адаптації до зміни клімату для інфраструктурних проєктів, які зосереджені на забезпеченні належного рівня стійкості до впливу зміни клімату, що включає небезпечні погодні явища.

¹⁰ Commission Notice – Technical guidance on the application of “do not significant harm” under the Recovery and Resilience Facility Regulation;

¹¹ Повідомлення Комісії - Технічні вказівки щодо імунізації інфраструктури до змін клімату 2021-2027 рр.

¹² Treaty of the Functioning of the European Union (TFEU)

Таким чином, ці 6 цілей, наведених в документі Європейської Комісії «Technical guidance on the application of "do not significant harm" under the Recovery and Resilience Facility Regulation» по відношенню до цілей, передбачених в проекті INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 рр. представлені в табличній формі:

Екологічні цілі згідно з Принципом DNSH	Специфічні цілі в рамках Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 рр.
<i>Пом'якшення наслідків зміни клімату шляхом значного скорочення викидів парникових газів (ПГ);</i>	<i>Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.</i>
<i>Адаптація до зміни клімату шляхом зменшення посиленого негативного впливу на поточний клімат і очікуваний клімат у майбутньому, на саму діяльність або на людей, природу чи майно;</i>	<i>Сприяння адаптації до зміни клімату та запобіганню ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів.</i>
<i>Стале використання та захист ресурсів;</i>	
<i>Циркулярна економіка, включаючи запобігання утворенню відходів та переробку;</i>	
<i>Запобігання і контроль забруднення;</i>	
<i>Охорона та відновлення біорізноманіття та екосистем.</i>	<i>Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.</i>

Концепція Пом'якшення та адаптації до зміни клімату.

В рамках Політики Згуртованості встановлено, що Фонди мають підтримувати діяльність, яка відповідає кліматичним стандартам та екологічним цілям ЄС, і не завдає істотної шкоди екологічним цілям, запропонованим у статті 17 Регламенту (ЄС) № 2020/852.

Стаття 17 Регламенту (ЄС) №2020/852 визначає «значні шкоди», пов'язані з 6 екологічними цілями, наступним чином:

- ❖ Діяльність вважається такою, що завдає значної шкоди з точки зору *пом'якшення наслідків зміни клімату*, якщо вона призводить до виробництва значної кількості парникових газів;
- ❖ Діяльність вважається такою, що завдає значної шкоди з точки зору *адаптації до зміни клімату*, якщо вона посилює негативний вплив на поточний клімат, а також на кліматичні прогнози, на саму діяльність, на людей, на природу або на товари;
- ❖ Діяльність вважається такою, що завдає значної шкоди *сталому використанню та охороні водних та морських ресурсів*, якщо вона завдає

шкоди хорошому стану або екологічному потенціалу водних об'єктів, включаючи поверхневі та підземні води, або хорошому стану водного середовища;

- ❖ Діяльність вважається такою, що завдає значної шкоди *круговій економіці, включаючи запобігання та переробку відходів*, якщо вона призводить до значної неефективності використання матеріалів або прямого чи опосередкованого використання природних ресурсів, або якщо вона значно збільшує утворення, спалювання або утилізацію відходів, або якщо тривала утилізація відходів може завдати значної та довгострокової шкоди навколишньому середовищу;
- ❖ Діяльність вважається такою, що завдає значної шкоди *запобіганню та контролю забруднення*, якщо вона призводить до значного збільшення викидів забруднюючих речовин у повітря, воду чи ґрунт;
- ❖ Діяльність вважається такою, що завдає значної шкоди *охороні та відновленню біорізноманіття та екосистем*, якщо вона значною мірою завдає шкоди хорошому стану та стійкості екосистем або завдає шкоди статусу збереження середовищ існування та видів, у тому числі тих, що мають значення на рівні Європейського Союзу.

Пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація будуть застосовуватися в рамках процедури СЕО для тих Пріоритетів/Конкретних цілей, на основі яких будуть розроблятися майбутні проекти, які будуть наведені пізніше в додатках до Директиви про ОВНС (оцінка впливу на навколишнє середовище) (2011/92/ЄС щодо оцінки наслідків певних державних та приватних проектів щодо навколишнього середовища).

Відповідно до документа Європейської Комісії, Технічні рекомендації щодо імунізації інфраструктури від зміни клімату на 2021-2027 рр, Програма INTERREG Next Румунія-Україна на 2021-2027 роки пропонує через пріоритет: Транскордонне зосередження на довкіллі - Конкретна ціль: (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.

Таким чином, нижче ми представляємо аспекти, пов'язані зі зміною клімату, пов'язані з проектом Програми INTERREG Next Румунія-Україна на 2021-2027 роки:

Пом'якшення зміни клімату	Адаптація до зміни клімату
Попит на енергію в промисловості та пов'язані з цим викиди ПГ; Не застосовується;	Теплові хвилі (включаючи вплив на здоров'я людей, тварин і рослин, пошкодження посівів та лісові пожежі); Ця адаптація до зміни клімату підтримується просуванням конкретної цілі - Сприяння адаптації до зміни клімату та запобіганню ризику стихійних лих, стійкості з урахуванням екосистемних підходів.
Попит на енергію в житловій та будівельній галузях та пов'язані з цим викиди ПГ;	Посуха (включаючи зниження доступності та якості води та збільшення попиту на воду); Ця адаптація до зміни клімату підтримується просуванням конкретної цілі - Сприяння

Пом'якшення зміни клімату	Адаптація до зміни клімату
	адаптації до зміни клімату та запобіганню ризику стихійних лих, стійкості з урахуванням екосистемних підходів.
Викиди ПГ у сільському господарстві; Не застосовується;	Управління екстремальними повенями та опадами; Не застосовується;
Викиди ПГ при управлінні відходами; Не застосовується;	Грози та сильний вітер (у тому числі пошкодження інфраструктури, будівель, посівів і лісів), зсуви ґрунтів;
Схема подорожей та викиди парникових газів, що утворюються в результаті транспортування; Не застосовується;	Підвищення рівня моря, екстремальні шторми, берегова ерозія та сольове вторгнення; Не застосовується;
Викиди ПГ від виробництва енергії;	Холодні хвилі, пошкодження від заморожування-відтавання; Не застосовується
Землекористування, зміна землекористування, лісове господарство та біорізноманіття; Не застосовується	

Програма INTERREG Next Румунія-Україна на 2021-2027 роки вирішує основні виклики щодо підходу до зміни клімату, дотримуючись таких напрямків дій на рівні Європейського Союзу:

- відповідає цілям Паризької Угоди та кліматичним цілям ЄС, сприяючи використанню відновлюваних джерел енергії та енергоефективності, які наближаються до скорочення викидів парникових газів; вони можуть сприяти досягненню цілей, поставлених Румунією на 2030 та 2050 роки;
- є сумісний з переходом до нульових чистих викидів ПГ і кліматичної нейтральності до 2050 року, включаючи цілі щодо скорочення викидів ПГ до 2030 року шляхом сприяння відновлюваним джерелам енергії та енергоефективності, які зближуються до скорочення викидів ПГ; вони можуть сприяти досягненню цілей, визначених Румунією на 2030 та 2050 роки;
- забезпечує/сприяє інвестиціям, які «не завдають істотної шкоди» екологічним цілям, спрямованим на посилення захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення всіх форм забруднення
- забезпечує достатній рівень стійкості до екстремальних і з повільною еволюцією наслідків зміни клімату шляхом сприяння адаптації до зміни клімату та запобіганню ризику катастроф, стійкості з урахуванням підходів, заснованих на екосистемах.

Аналіз конкретних цілей в рамках Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки з точки зору аспектів, пов'язаних із пом'якшенням наслідків зміни клімату:

Основні турботи ЄС	Виявлення аспектів, пов'язаних з пом'якшенням наслідків зміни клімату	Заходи щодо пом'якшення наслідків зміни клімату в рамках Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 рр.
<p>Перехід до економіки та суспільства з низькими викидами вуглекислого газу</p>	<p>Відповідність до Кліматичного Пакту з м. Глазго та нещодавно прийнятих документів на COP26¹³;</p> <p>Відповідність з довгостроковою стратегією ЄС та цілями щодо викидів на 2020 рік;</p> <p>Відповідність Національному плану з питань енергетики та клімату (PNEC) (зі змінами, що будуть внесені в 2023 році щодо нових цілей ЄС на 2030 рік та кліматичної нейтральності до 2050 року);</p> <p>Відповідність принципу «енергоефективність понад усе»;</p> <p>Відповідність принципу «не завдай істотної шкоди» екологічним цілям, про які йдеться.</p>	<p>Конкретна ціль Сприяння адаптації до зміни клімату та запобігання ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів.</p> <p>Прийнятна територія піддається значним проблемам зміни клімату, більшою мірою, ніж наші регіони ЄС. Як Румунія, так і Україна мають високі викиди CO₂ та є енергоспоживаючими країнами. Останні зміни клімату, спричинені забрудненням та глобальним потеплінням, створюють нові проблеми та загрози: пожежі рослинності, повені, екстремальні температури вимагають відповідних заходів та комплексних зусиль з обох боків кордону.</p> <p>Запобігання та пом'якшення наслідків природних і техногенних катастроф є сферою постійних викликів і змін.</p> <p>Основними потребами визначеної території програми є: захист малих річок, співпраця у запобіганні ризикам (спільні зусилля для кращого реагування та якнайшвидшого відновлення), запобіганні лісовим пожежам, посухам та повеням та краще реагування на надзвичайні ситуації природного та техногенного характерів, катастроф, а також підвищення обізнаності людей про довготривалий вплив руйнівних дій на навколишнє середовище та на екосистему в цілому.</p> <p>Ця конкретна ціль була обрана для мінімізації ризику для території та сприяння адаптації до зміни клімату, щоб мінімізувати вплив зміни клімату на економіку, навколишнє середовище та суспільство в цілому. Загальною метою є</p>

¹³ <https://ukcop26.org/cop26-president-remarks-at-closing-plenary/>

Основні турботи ЄС	Виявлення аспектів, пов'язаних з пом'якшенням наслідків зміни клімату	Заходи щодо пом'якшення наслідків зміни клімату в рамках Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 рр.
		підвищення спроможності реагувати на пожежі, повені та інші природні та техногенні катастрофи з метою підвищення стійкості регіону.
Попит на енергію в житловій та будівельній галузях	Не застосовується	Не застосовується
Викиди ПГ від виробництва енергії;	Програма INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 призведе до зниження споживання енергії; сприятиме постачанню енергії з відновлюваних джерел енергії, що допоможе зменшити викиди ПГ у регіоні	Конкретна ціль Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.: Територія програми має багату мережу природоохоронних територій та ресурсів, а за останнє десятиліття в обох країнах значно підвищився інтерес до цих територій. Найважливішою природоохоронною територією є Дельта Дунаю, одна з найважливіших на національному рівні та на рівні ЄС, а також одна з найбільших природних водно-болотних угідь, які збереглися в

Основні турботи ЄС	Виявлення аспектів, пов'язаних з пом'якшенням наслідків зміни клімату	Заходи щодо пом'якшення наслідків зміни клімату в рамках Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 рр.
		<p>Європі, з її 6000 кв.км.</p> <p>Територія також стикається з численними загрозами, спричиненими людським втручанням. Інтенсивне землекористування, масовий туризм, забруднення, промислова діяльність, зміна клімату негативно впливають на навколишнє середовище та біорізноманіття в прикордонному районі, створюючи небажані зміни в екосистемах.</p> <p>Розраховуючи на велику площу природоохоронних територій та їхнього величезного потенціалу, програма може пом'якшити проблеми, що стоять перед цими територіями, пов'язані із захистом дикої природи, забрудненням та пом'якшенням наслідків зміни клімату.</p> <p>Цю конкретну ціль було обрано завдяки великій кількості природоохоронних територій на прийнятній території та їх великій площі, а також через численні проблеми, з якими вони стикаються, як зазначено вище, які можна краще вирішувати загальним способом.</p> <p>Очікується, що програма принесе позитивні результати, пов'язані зі збереженням та відновленням природоохоронних територій, зменшенням та моніторингом джерел забруднення, підтримкою раціонального використання ресурсів, консолідацією сталого економічного розвитку території..</p>

Аналіз конкретних цілей в рамках Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки з точки зору аспектів, пов'язаних з адаптацією до зміни клімату:

Основні турботи ЄС	Виявлення аспектів, пов'язаних з адаптацією до зміни клімату	Заходи щодо адаптації до зміни клімату в рамках Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 рр.
<p>Перехід до кліматично стійкої економіки та суспільства</p>	<p>Відповідність загальній меті Паризької Угоди щодо адаптації; Узгодженість із переходом до стійкості до зміни клімату (з адекватним рівнем стійкості до екстремальних впливів та з повільним розвитком кліматичних змін); Відповідність до інших відповідних стратегічних документів з адаптації до зміни клімату; Відповідність до Стратегії ЄС про адаптацію до зміни клімату.</p>	<p>З точки зору споживання енергії, вбачається тенденція зниження для України та збільшення для Румунії, за даними 2016, 2017 років¹⁴. Частка споживання відновлюваної енергії надзвичайно різна між двома країнами: у 2018 році в Румунії споживання відновлюваної енергії більш ніж у 5 разів більше, чим в Україні. Крім того, тенденція для України є зростаючою з більшим відсотком використання відновлюваної енергії щороку, порівняно з Румунією, яка має тенденцію до зниження. Це також пов'язане з тенденцією до зростання споживання енергії на душу населення, тому можна припустити, що споживання енергії зростає, але зростання не базується на відновлюваних ресурсах. Економіка регіону все ще значною мірою залежить від викопного палива, а Румунія та Україна підпадають під ці рамки. З точки зору утворення відходів, у прийнятній зоні спостерігається тенденція до зростання в період з 2016 по 2019 рік. Існують значні прогалини в енергоефективності та поводженні з відходами на прийнятній території, які становлять загрозу зміні клімату та потребують належного та своєчасного усунення транскордонним шляхом. Основні проблеми для обох сторін кордону пов'язані з поводженням із відходами, включаючи збільшення переробки та запобігання забрудненню, пов'язаному з відходами.</p>

¹⁴ Дані доступні в МЕА/ЄВРОСТАТ

Основні турботи ЄС	Виявлення аспектів, пов'язаних з адаптацією до зміни клімату	Заходи щодо адаптації до зміни клімату в рамках Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 рр.
Теплові хвилі / Посуха	Міські зони проти категорії населення або види економічної діяльності, уразливі до спеки	<ul style="list-style-type: none"> • Інфраструктура (включаючи зелену та блакитну інфраструктуру): Будівництво/реабілітація/модернізація інфраструктури, пов'язаної з системами/ спорудами, спрямованими на боротьбу з пожежами, повеннями, консолідацію берегів річок, каналів, стан дамб, заліснення берегів річок, збереження, відновлення та ренатуралізацію водойм та екосистем, збереження та відновлення малих річок; • Обладнання: оснащення необхідним обладнанням для ліквідації надзвичайних ситуацій (засоби пожежогасіння, повені тощо), апаратним, програмним забезпеченням, транспортними засобами тощо; • Спільні стратегії та інструменти для управління небезпекою та запобігання ризикам, включаючи спільні плани дій, технічні та оперативні заходи для забезпечення скоординованих дій у режимі реального часу, плани ризиків, процедури втручання, навчання, кампанії інформування громадськості, розробку спільних операційних планів та оновлену процедурну структуру для ефективного управління та проведення спільних заходів, гідрологічного моніторингу річок, температури води, вимірювання опадів, режиму льоду; • Інструктажі: спільні навчальні програми, створення мереж, обмін досвідом та знаннями, включаючи підвищення обізнаності у сфері ефективної профілактики та управління ризиками на транскордонній території.
Екстремальні режими паводків і опадів	Інфраструктура перебуває під загрозою через розташування в зонах затоплення; Спроможність дренажних мереж впоратися з можливими екстремальними опадами; Спроможність екосистем та заплав для боротьби з природними паводками;	
Бурі та пориви вітру	Інфраструктура/території (наприклад: культурна спадщина) будуть під загрозою штормів та сильних вітрів;	
Зсуви ґрунту	Зони (люди та цілі) знаходяться під загрозою через зсуви ґрунту та їхню вразливість	
Хвилі холоду	Критичні	

Основні турботи ЄС	Виявлення аспектів, пов'язаних з адаптацією до зміни клімату	Заходи щодо адаптації до зміни клімату в рамках Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 рр.
	зони/інфраструктура знаходяться під загрозою через короткі періоди незвичного холоду/хуртовини/морозу	адаптації до «холодних хвиль»
Пошкодження від заморожування-відтавання	Критичні зони/інфраструктури знаходяться в небезпеці через явище заморожування-відтавання	Не пропонується жодних заходів для адаптації до «явища заморожування-відтавання»
Підвищення рівня моря, шторми, хвилі, берегова ерозія, гідрологічні режими та сольове вторгнення	Не застосовується	Не застосовується

5 МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ ТА ВИБІР ПРОАНАЛІЗОВАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ ДЛЯ ПРОГРАМИ NEXТ РУМУНІЯ - УКРАЇНА 2021-2027 рр.

5.1 Методологія оцінки

Методологія передбачена в Постанові Уряду № 1076 від 8 липня 2004 щодо встановлення порядку проведення екологічної оцінки планів і програм, оновленій 29 жовтня 2012, в якій у статті 1 (1) зазначається, що: *“Метою цієї постанови є забезпечення високого рівня захисту довкілля та сприяння врахуванню екологічних міркувань при підготовці та прийнятті певних планів і програм, з метою сприяння сталому розвитку, шляхом проведення екологічної оцінки планів і програм, які можуть мати значний вплив на навколишнє середовище”*.

Основною метою Стратегічної екологічної оцінки (СЕО) є оцінка *Програми*, її втручань та дій з точки зору довкілля та сталості. Оцінка спрямована на те, як *Програма Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027рр.* зменшує значний негативний вплив на навколишнє середовище та чи сприяють зміни, що виникають у результаті застосування заходів, покращенню якості навколишнього середовища та продовжують напрямом для досягнення цілей сталості.

Програма Intereg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки має на меті:

- ❖ Сприяння відповідності програми стратегіям захисту навколишнього середовища та критеріям сталості, досягненню екологічних цілей, запропонованих та прийнятих Румунією та Україною;
- ❖ Правильне управління можливими ризиками, у короткостроковій та довгостроковій перспективі, які можуть виникнути під час реалізації запропонованих дій;

- ❖ Визначення та представлення альтернативних рішень, заходів із запобігання та пом'якшення ризиків на рівні кожного проекту.

Очікувані результати процедури СЕО:

- ❖ Висвітлення того факту, що нова ситуація, яка виникла після впровадження *програми*, дозволяє досягти екологічної ефективності та сталості;
- ❖ Оцінка того, як нові умови, що виникають після впровадження запропонованої програми, можуть забезпечити екологічно чисті рішення, відповідаючи прагненню до сталості. Дії, що впливають із *Програми*, визначаються у сенсі дотримання екологічних норм.

Зміст цього екологічного звіту відповідає вимогам рамкової процедури стратегічної екологічної оцінки, маючи у своїй структурі:

- ❖ Презентацію бачення, структури, змісту, контексту та основних цілей програми, а також результат аналізу взаємозв'язку з іншими відповідними планами та програмами;
- ❖ Діяльність з поширення інформації та план комунікації із зацікавленими сторонами;
- ❖ Взаємозв'язок з іншими відповідними планами та програмами;
- ❖ Актуальні аспекти поточного стану навколишнього середовища та ймовірної еволюції в ситуації невиконання *Програми Interreg Next Румунія – Україна 2021-2027 рр.* Ці аспекти представлені для відповідних екологічних елементів: якості повітря, зміни клімату, води, ґрунту та землекористування, біорізноманіття, культурної спадщини та ландшафту, управління відходами, управління ризиками, спричиненими зміною клімату, населенням і здоров'ям людей;
- ❖ Методологія оцінювання та вибір проаналізованих альтернатив для *Програми Interreg Next Румунія – Україна 2021-2027 роки*, висвітлення відповідно до процедури та труднощів;
- ❖ Існуючі екологічні проблеми та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище через *Програму Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки*;
- ❖ Цілі захисту довкілля, встановлені на національному, громадському або міжнародному рівні, які мають відношення до *Програми*;
- ❖ Аналіз стратегічних цілей *Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки*;
- ❖ Оцінка сумісності цілей *Програми Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки* з екологічними цілями;
- ❖ Потенціальні суттєві впливи на навколишнє середовище, в тому числі на здоров'я, в транскордонному контексті;
- ❖ ☐ Запропоновані заходи щодо запобігання, зменшення та максимально повної компенсації будь-яких негативних впливів на навколишнє середовище від виконання *Програми*;
- ❖ Заходи, передбачені для моніторингу суттєвих наслідків виконання *Програми*;
- ❖ Нетехнічне резюме;

- ❖ Додатки, бібліографічні посилання, вибіркова бібліографія та термінологічний словник.

Процедура СЕО здійснюється за координацією компетентного природоохоронного органу, як відповідального органу, а також у співпраці зі спеціальними комітетами, які створюються національними екологічними органами, та за участю інших національних/регіональних органів, обраних відповідальним екологічним органом.

Що стосується поширених консультацій з іншими зацікавленими сторонами в екологічній галузі, вони представлені в розділі консультацій з громадськістю цього звіту і відбуватимуться в кожній із двох країн Програми, оскільки вони будуть організовані в рамках процедури затвердження.

5.2 Вибір альтернатив

Аналіз проводився за двома альтернативами, основною та іншою із впровадженням *Програми Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки*. Основна альтернатива полягає в тому, коли ситуація на прийнятній території залишається незмінною в порівнянні з рішенням без *Програми*. Це альтернатива без дій, сценарію, який зберігає статус-кво.

Реалізація *Програми* є запропонованою альтернативою, за допомогою якої на регіональному рівні, але з безпосереднім впливом на національному рівні, можна буде досягти цілей зменшення та пом'якшення забруднення. Альтернатива з *Програмою* є основою для продовження державної політики щодо впровадження «зелених сценаріїв». Для оцінки впливу втручань та заходів, запропонованих кожним із аналізованих пріоритетів, були враховані тенденції, пов'язані з регіональними та національними цілями розвитку. Цю альтернативу порівнювали з основною альтернативою, яка розглядалася як еталонна, без змін екологічної політики, державної політики.

5.3 Труднощі

Як і будь-який методологічний підхід, стратегічний аналіз *Програми* має свої обмеження, значно менші, ніж аналіз іншими методами. Виявлене обмеження відноситься до стадії завершення *Програми*, що підлягає екологічному аналізу.

Запропонований підхід на рівні *Програми*, а не окремих проектів, які пізніше будуть визначені за місцем розташування та околицями, тому роль СЕО полягає в тому, щоб керувати майбутніми оцінками на рівні проекту, а не надавати деталі щодо конкретного впливу кожного проекту.

Специфічні проекти матимуть різні види втручань і будуть оформлені та розташовані в районах, не повністю визначених на момент складання цього Звіту, матимуть різні околиці, що створюватиме різний вплив на навколишнє середовище, що призведе до необхідності подальшого аналізу та в деяких випадках до відповідних оцінок.

Дані були зібрані з джерел, які вважалися офіційними, але різноманітність джерел призвела до відсутності однорідності у форматі подання інформації, а її узгодження зайняло більше часу, ніж планувалося спочатку за рахунок виділення

доступної стадії збору даних. Враховуючи особливості цієї транскордонної програми, були використані дані з обох країн, що ускладнило процес збору та гармонізації даних.

Оцінка не відзначається значними труднощами, а висновки не пов'язані зі суттєвою невизначеністю.

6 ІСНЮЮЧІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЗМЕНШЕННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЧЕРЕЗ ПРОГРАМУ INTERREG NEXT РУМУНІЯ - УКРАЇНА 2021-2027 РОКИ;

Поточний стан довкілля на національному рівні був представлений у Розділі 3. Значні питання поточного стану навколишнього середовища та ймовірної еволюції в ситуації невиконання *Програми Interreg Next Румунія – Україна 2021-2027 рр.* є альтернативою без програми, без її дій і втручань. У наведеній нижче таблиці представлені основні екологічні проблеми, які мають безпосередній вплив на *Програму*.

Таблиця8 Відповідні екологічні проблеми та зменшення негативного впливу через специфічні пріоритети/цілі на *Програму Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки*;

Значні екологічні питання	<i>Існуючі та значні екологічні проблеми для Програми Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки;</i>	<i>Зменшення негативного впливу на навколишнє середовище через Програму Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки;</i>
Повітря	Наявність критичних областей (щодо викидів CO ₂ (від використання твердого палива та в промисловості, а також низьке впровадження методів енергоефективності) є основною причиною забруднення повітря). Існують значні прогалини в енергоефективності та поведженні з відходами на прийнятній території, які становлять загрозу зміні клімату.	Пропонується зменшити вплив через: - Конкретна ціль (iv) Сприяння адаптації до зміни клімату та запобіганню ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів. - Конкретна ціль (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.
Вода	Порушення поверхневих водотоків шляхом розвитку різноманітних гідроелектростанцій, ділянок видобутку заповнювача тощо; Тенденція завантаження поверхневих вод забруднюючими речовинами, які походять від різноманітного водокористування, які не	Пропонується зменшити вплив через: - Конкретна ціль (iv) Сприяння адаптації до зміни клімату та запобіганню ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів. - Конкретна ціль (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої

Значні екологічні питання	<i>Існуючі та значні екологічні проблеми для Програми Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки;</i>	<i>Зменшення негативного впливу на навколишнє середовище через Програму Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки;</i>
	<p>пройшли процес модернізації; Сприяння збалансованому використанню води на основі довгострокового захисту наявних водних ресурсів; Забезпечення поступового зменшення забруднення підземних вод та запобігання їх подальшому забрудненню; Сприяти пом'якшенню наслідків повеней та посух.</p>	<p>інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.</p>
Грунт	<ul style="list-style-type: none"> - Забруднення ґрунту викидами в атмосферне повітря; - Пошкодження ґрунту через недостатнє поводження з відходами; 	<p>Пропонується зменшити вплив через: Пріоритет 1 – Транскордонна орієнтація на навколишнє середовище - Конкретна ціль (iv) Сприяння адаптації до зміни клімату та запобігання ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів. Конкретна ціль (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.</p>
Зміна клімату	<p>Високі викиди парникових газів від житлового сектору (режим опалення), а також від діяльності в енергетичній/промисловій галузях.</p>	<p>Пропонується зменшити вплив через: Пріоритет 1 – Транскордонна орієнтація на навколишнє середовище - Конкретна ціль (iv) Сприяння адаптації до зміни клімату та запобігання ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів. - Конкретна ціль (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.</p>

Значні екологічні питання	<i>Існуючі та значні екологічні проблеми для Програми Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 року;</i>	<i>Зменшення негативного впливу на навколишнє середовище через Програму Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 року;</i>
Біорізноманіття	Невідповідне розташування промислових об'єктів по відношенню до природоохоронних територій. Відсутність кумулятивних оцінок впливу кожної галузі діяльності та відсутність кумулятивних оцінок щодо агломерації цілей (житлові райони, розширення промислових зон) на невеликих територіях. Неналежні роботи з екологічної реконструкції, які не дозволять відновити природні середовища існування.	Пропонується зменшити вплив через: Пріоритет 1 – Транскордонна орієнтація на навколишнє середовище - Конкретна ціль (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.
Ландшафт	Деградація природного і культурного ландшафту в результаті хаотичного будівництва, екстремальних явищ (наприклад, повені)	Пропонується зменшити вплив через: Пріоритет 1 – Транскордонна орієнтація на навколишнє середовище - Конкретна ціль (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.
Населення та здоров'я людини	Відсутність інфраструктури у сфері охорони здоров'я та освіти, заходів щодо зменшення забруднення повітря, яке може спричинити захворювання постійного населення в зоні реалізації програми;	Пропонується зменшити вплив через: Пріоритет 1 – Транскордонна орієнтація на навколишнє середовище - Конкретна ціль (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення; Пріоритет 2 – Транскордонний соціальний розвиток Конкретна ціль - (ii) Поліпшення рівного доступу до якісних та інклюзивних послуг у сфері освіти, підготовки та навчання протягом

Значні екологічні питання	<i>Існуючі та значні екологічні проблеми для Програми Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 року;</i>	<i>Зменшення негативного впливу на навколишнє середовище через Програму Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 року;</i>
		усього життя шляхом розвитку доступної інфраструктури, у тому числі шляхом сприяння стійкості до дистанційної та онлайн-освіти та навчання; Конкретна ціль - (v) Забезпечення рівного доступу до медичної допомоги та забезпечення стійкості систем охорони здоров'я, включаючи первинну медичну допомогу, та сприяння переходу від інституційного догляду до сімейного або громадського догляду.
Культурні аспекти	Деградація територій культурного інтересу в результаті розвитку територій з функціями, несумісними з територіями, які реалізують культурні завдання.	Пропонується зменшити вплив через: Пріоритет 2 Транскордонний соціальний розвиток. Конкретна ціль (vi) Підвищення ролі культури та сталого туризму в економічному розвитку, соціальному залученні та соціальних інноваціях.
Збереження природних ресурсів	Використання невідновлюваних ресурсів швидкими темпами.	Пропонується зменшити вплив через: Пріоритет 1 – Транскордонна орієнтація на навколишнє середовище - Конкретна ціль (iv) Сприяння адаптації до зміни клімату та запобіганню ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів. Конкретна ціль (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.
Енергоефективність	Відсутність інфраструктури для утилізації відходів з метою скорочення використання виснажливих природних ресурсів.	Пропонується зменшити вплив через: Пріоритет 1 – Транскордонна орієнтація на навколишнє середовище

Значні екологічні питання	<i>Існуючі та значні екологічні проблеми для Програми Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки;</i>	<i>Зменшення негативного впливу на навколишнє середовище через Програму Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки;</i>
		<p>- Конкретна ціль (iv) Сприяння адаптації до зміни клімату та запобіганню ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів.</p> <p>- Конкретна ціль (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.</p>
Відходи	Неконтрольоване зберігання всіх видів відходів.	<p>Пропонується зменшити вплив через:</p> <p>Пріоритет 1 – Транскордонна орієнтація на навколишнє середовище</p> <p>- Конкретна ціль (iv) Сприяння адаптації до зміни клімату та запобіганню ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів.</p> <p>Конкретна ціль (vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.</p>

7 ЦІЛІ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ, ГРОМАДСЬКОМУ АБО МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ, ЯКІ МАЮТЬ ВІДНОШЕННЯ ДО ПРОГРАМИ;

7.1 Аналіз стратегічних цілей Програми INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки

Для оцінки впливу на навколишнє середовище, спричиненого впровадженням Програми Next Румунія-Україна 2021-2027 роки, було обрано та проаналізовано ряд відповідних цілей, безпосередньо пов'язаних із:

- Екологічними аспектами, зазначеними у додатку 2 до Постанови Уряду № 1076/2004;
- Значними екологічними питаннями для Програми Next Румунія-Україна 2021-2027 роки, що є результатом аналізу поточного стану навколишнього середовища;

- Цілями та заходами, запропонованими *Програмою Next Румунія-Україна 2021-2027 роки*.

Таблиця 9 Екологічні аспекти та екологічні цілі, запропоновані в рамках Програми Next Румунія-Україна 2021-2027 роки

Екологічні аспекти	Запропоновані екологічні цілі
Повітря	ЕЦ.1 Поліпшення якості повітря за рахунок зменшення викидів від громадського транспорту всередині міст, а також за їх межами, від промислової, сільськогосподарської діяльності тощо;
Поверхневі та підземні води	ЕЦ.2 Підвищення якості води за рахунок зменшення викидів від промислової, сільськогосподарської діяльності тощо; ЕЦ.3 Поліпшення і збереження стану водойм та непогіршення стану водойм (Рамкова Водна Директива);
Ґрунт	ЕЦ.4 Обмеження та зменшення явища ерозії; ЕЦ.5 Підтримання екологічного стану ґрунтів шляхом функціональної конверсії деградованих/невикористаних/покинутих вільних земель;
Зміна клімату	ЕЦ.6 Зменшення викидів парникових газів з різних сфер діяльності для досягнення цілей ЄС; ЕЦ.7 Адаптація до зміни клімату та запобігання природним небезпекам, сприяння перевагам екосистеми;
Біорізноманіття	ЕЦ.8 Збереження середовищ існування та видів флори та фауни загальноєвропейського значення; ЕЦ.9 Збереження біорізноманіття та збереження національної мережі природоохоронних територій;
Ландшафт	ЕЦ.10 Охорона та збереження природного ландшафту;
Культурні аспекти	ЕЦ.11 Консервація і посилення значення елементів культурної спадщини; ЕЦ.12 Консервація та оживлення місцевих традицій та звичаїв через сталий туризм;
Збереження природних ресурсів	ЕЦ.13 Зменшення експлуатації невідновлюваних ресурсів та сприяння використанню відновлюваних ресурсів;
Відходи	ЕЦ.14 Зменшення кількості утворюваних відходів та підвищення ступеня переробки/утилізації для всіх видів відходів, інтегруючи рішення кругової економіки;
Населення та здоров'я людини	ЕЦ.15 Зменшення викидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище, що могло б покращити здоров'я населення, а отже – підвищити якість життя;
	ЕЦ.16 Використання чистих (високопродуктивних) технологій, які створюють якомога менше ризиків для персоналу підрозділів різних сфер діяльності;
Транспорт	ЕЦ.17 Сприяння розвитку інфраструктури для забезпечення транспортування електроенергії та немоторизованих транспортних засобів без викидів вуглецю;
Енергоефективність	ЕЦ.18 Підвищення енергоефективності та раціонального використання ресурсів.

7.2 Оцінка сумісності цілей Програми Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки з екологічними цілями

Основні спільні виклики на території програми можна визначити за такими основними напрямками: **соціально-економічний розвиток, енергетика, природні та культурні ресурси, сталий туризм, управління ризиками небезпечних природних явищ, управління кордонами.**

Під час процесу програмування територіальний аналіз здійснювався спільними зусиллями програмних органів, зацікавлених сторін та спільної групи програмування.

Основними координатами концептуальної основи, використаної при оцінці Програми, є наступні:

1. **Правильне визначення та виконання екологічних зобов'язань** на зазначених вище територіях (включаючи історичні борги: забруднені ділянки, поверхні землі та водойми, які потребують екологічної реабілітації або реконструкції);
2. **Зменшення забруднення довкілля**, пов'язаного з роботою існуючих промислових потужностей (зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, зменшення споживання води, належний збір та очищення скинутих стічних вод, зменшення кількості та збільшення утилізації відходів);
3. **Просування тих проєктів, які забезпечують мінімальний вплив на навколишнє середовище** (не впливають на види чи середовища існування, що підлягають збереженню, передбачають заходи щодо запобігання, зменшення чи компенсації негативних наслідків);
4. **Збільшення частки використання відновлюваних ресурсів у виробництві енергії;**
5. **Підвищення енергоефективності** на усіх рівнях (від експлуатації до споживання).

Нижче наведена оціночна матриця, в якій була ідентифікована сумісність, закодована наступним чином:

"+" (якщо цілі сумісні),

"-" (якщо цілі несумісні),

"/" (якщо було виявлено, що існують інші чинники, які не залежать від цих двох видів цілей),

"=" (коли цілі були визнані ідентичними). Коли виявилось, що не існує жодної сумісності, не було використано жодного з вищевказаних знаків.

Таблиця 10 Матриця оцінювання сумісності між цілями Програми Next Румунія - Україна 2021-2027 роки та значними екологічними цілями

	ЕЦ1 Повітря	ЕЦ2 Вода	ЕЦ3 Вода	ЕЦ4 Ґрунт	ЕЦ5 Ґрунт	ЕЦ6 Зміна клімату	ЕЦ7 Зміна клімату	ЕЦ8 Біорізноманіття	ЕЦ9 Біорізноманіття	ЕЦ10 Ландшафт	ЕЦ11 Культурні аспекти	ЕЦ12 Культурні аспекти	ЕЦ13 Збереження природних ресурсів	ЕЦ14 Відходи	ЕЦ15 Населення та здоров'я людини	ЕЦ16 Населення та здоров'я людини	ЕЦ17 Транспорт	ЕЦ18 Енергетична ефективність
Пріоритет 1: Транскордонне зосередження на довкіллі																		
(iv) Сприяння адаптації до зміни клімату та запобіганню ризику катастроф, стійкості з урахуванням екосистемних підходів.	=	=	+	+	+	+	+	+	/	/		/	/	/	+	+	+	+
(vii) Посилення дій щодо захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, та зменшення усіх форм забруднення.	+	/	/	/	/	/	+	+	/	/	/	/	/	+	+	+	+	+
Пріоритет 2: Транскордонний соціальний розвиток																		
(ii) <i>Покращення рівного доступу до якісних та інклюзивних послуг у сфері освіти, підготовки та навчання протягом усього життя шляхом розвитку доступної інфраструктури, у</i>	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

	ЕЦ1 Повітря	ЕЦ2 Вода	ЕЦ3 Вода	ЕЦ4 Грунт	ЕЦ5 Грунт	ЕЦ6 Зміна клімату	ЕЦ7 Зміна клімату	ЕЦ8 Біорізноманіття	ЕЦ9 Біорізноманіття	ЕЦ10 Ландшафт	ЕЦ11 Культурні аспекти	ЕЦ12 Культурні аспекти	ЕЦ13 Збереження природних ресурсів	ЕЦ14 Відходи	ЕЦ15 Населення та здоров'я людини	ЕЦ16 Населення та здоров'я людини	ЕЦ17 Транспорт	ЕЦ18 Енергетична ефективність
<i>тому числі шляхом сприяння стійкості до дистанційної та онлайнної освіти та навчання</i>																		
<i>(v) Забезпечення рівного доступу до медичної допомоги та забезпечення стійкості систем охорони здоров'я, включаючи первинну медичну допомогу, та сприяння переходу від інституційного догляду до сімейного або громадського догляду</i>	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
<i>(vi) Підвищення ролі культури та сталого туризму в економічному розвитку, соціальному залученні та соціальних інноваціях.</i>	/	/	/	/	/	/	/	+	/	/	+	+	+	+	/	+	+	+
Пріоритет 3: Прикордонне співробітництво																		
Управління перетином кордону. Інші дії для безпечнішої Європи.	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

8 ПОТЕНЦІЙНО ЗНАЧНИЙ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ, ВКЛЮЧАЮЧИ ЗДОРОВ'Я, У ТРАНСКОРДОННОМУ КОНТЕКСТІ

Ціль охорони довкілля та здоров'я населення є визначення збалансованої системи гармонізації довкілля та діяльності людини, результатом якої стане сталий розвиток антропогенної діяльності, якість довкілля та якість життя, відповідно здоров'я. Оцінка потенційного впливу *Програми Next Румунія-Україна 2021-2027 роки* на навколишнє середовище через стратегічну оцінку є засобом спрямування на збалансований та екологічний розвиток площі досліджуваної території.

Пріоритети, заходи та втручання, зазначені в Програмі INTERREG Next Румунія-Україна 2021-2027 роки, матимуть загальний позитивний вплив на навколишнє середовище.

Програма користується існуванням широкої мережі природоохоронних територій, які мають туристичну та екологічну цінність. Особливу увагу необхідно приділяти охороні цих територій та існуючого біорізноманіття.

Економічний профіль цих двох країн демонструє що в Україні переважає економіка, заснована на сільському господарстві та послугах, ніж в Румунії, тоді як Румунія є лідером в галузі промисловості¹⁵.

Відсутність інформації та поінформованості громадськості про ці екологічні загрози, разом із недостатньою інфраструктурою управління відходами та стічними водами, призводить до невідповідних звалищ та неконтрольованого захоронення.

Програма сприяє інвестиціям у сферу народної освіти, інвестиціям у належне обладнання шкіл обох держав, інвестиціям в освітню інфраструктуру; інвестиціям в підготовку медичного персоналу; інвестиціям в туризм та відновлення елементів культурної спадщини; інвестиціям в інфраструктуру та обладнання для моніторингу кордонів.

Програма інвестує в дії та заходи щодо підвищення рівня публічної інформації для захисту навколишнього середовища, здоров'я та відповідальності громадян.

Проте вуглецевий слід у міських центрах, розташованих на території Програми, є значним через використання машин, що сильно забруднюють довкілля, нестабільних систем опалення, а також недостатніх заходів з енергоефективності. Саме тому програма пропонує фінансувати інвестиції в зелену інфраструктуру міських територій та фінансувати заходи щодо інформування постійного населення.

Концепція «екологічної/зеленої інфраструктури» є відносно новою і вимагає особливої уваги для її просвіщення та розробки пілотних рішень, які можна буде повторити пізніше. Найпоширеніші об'єкти, на які будуть спрямовані: парки, обсажені деревами бульвари, зелені дахи, відкриті простори, дитячі майданчики, сільськогосподарські угіддя та ліси всередині міст тощо.

Програма пропонує такі заходи:

- Інвестиції в сферу державної освіти, інвестиції в належне облаштування шкіл в обох країнах, інвестиції в освітню інфраструктуру;
- Інвестиції в підготовку медичного персоналу;

¹⁵ Джерело: Дані про Україну за 2018 рік доступні на веб-сайті <https://www.nordeatrade.com/fi/explore-new-market/ukraine/economical-context>

- Інвестиції в туризм та відновлення елементів культурної спадщини;
- Інвестиції в інфраструктуру та обладнання для моніторингу кордонів.

Стосовно наведеного вище переліку виникає питання, чи можуть ці втручання призвести до значних впливів, які не можна було б врегулювати за допомогою більш детальних досліджень на рівні проекту, таких як оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС). На думку команди, яка співпрацювала в цьому екологічному звіті, жоден із впливів не матиме значного впливу на основі критеріїв для визначення ймовірної значущості наслідків, викладених у Додатку II до Директиви про СЕО.

З цією метою пропонується прийняти спрощену форму СЕО та зосередитися на наданні пропозицій щодо детального планування кожного втручання, щоб зменшити потенційні ризики та максимізувати їх екологічні переваги.

9 ЗАПРОПОНОВАНІ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА МАКСИМАЛЬНО ПОВНОЇ КОМПЕНСАЦІЇ БУДЬ-ЯКИХ НЕГАТИВНИХ ВПЛИВІВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ НЕХТ РУМУНІЯ - УКРАЇНА 2021-2027 РОКИ

Запобігання та мінімізація якомога повніше негативного впливу на навколишнє середовище може бути досягнуто шляхом врахування екологічної оцінки на всіх етапах підготовки та реалізації Програми, а саме:

- ❖ Стратегічна екологічна оцінка буде врахована при виконанні та впровадженні планів нижчого рівня, які підпадають під положення Програми;
- ❖ Проекти, що пропонуються до виконання, з впливом на навколишнє середовище, повинні бути оцінені з точки зору впливу на навколишнє середовище, процес, який здійснюватиметься відповідно до вимог чинного національного законодавства. Таким чином, можна буде визначити: вплив на навколишнє середовище на території проекту, найкращі методи та рішення, доступні для запропонованої діяльності, заходи, необхідні для запобігання, зменшення та компенсації негативного впливу на навколишнє середовище, спричиненого цільовими проектами, заходи з моніторингу стану навколишнього середовища, наслідки реалізації проекту;
- ❖ Одночасно з оцінкою впливу буде виконана кумулятивна оцінка. Кумулятивний вплив може бути результатом ряду ситуацій, пов'язаних із взаємодією між подібними проектами розвитку або накопиченням різних ефектів на певній території. Таким чином, оцінка впливу, проведена на рівні проекту, недостатня для визначення широкого діапазону кумулятивних впливів на навколишнє середовище, що спричинені як існуючим тиском, так і новими проектами, запропонованими Програмою;
- ❖ Оцінки впливу для проектів, що фінансуються Програмою, будуть основані на реальних, достовірних даних, отриманих у тому числі шляхом вимірювань, що проводяться безпосередньо на місцях, та отриманих шляхом обробки цих даних про початковий стан навколишнього середовища на території проекту. Це дозволить приймати найкращі рішення, включаючи подальший моніторинг наслідків реалізації проекту.

Для реалізації деяких видів інвестицій в рамках Програми Interreg Next Румунія - Україна 2021-2027 роки пропонується комплекс заходів загального характеру:

- ❖ 331 – Етапізація будівельних робіт за проектами в тому самому районі розташування або на суміжних територіях і співвідношення заходів запобігання, скорочення, компенсації (залежно від випадку) з тими, що встановлюються після оцінки інших стратегій, планів і програм;
- ❖ 332 – Врахування всіх аспектів щодо етапів будівництва при оцінюванні впливу на навколишнє середовище, починаючи від організації ділянки, будівництва технологічних доріг, забезпечення інженерними мережами ділянок, де планується підготувати землю (вирубка лісу, якщо це абсолютно необхідно для реалізації проекту, земляні роботи, насипи), кар'єри та/або гравійні кар'єри для отримання сировини тощо;
- ❖ 333 – Уникнення розміщення проектів всередині або в безпосередній близькості від природоохоронних територій; якщо цього не можна уникнути, встановлення відповідних заходів відповідно до планів управління природоохоронною територією або застосування заходів для уникнення, зменшення, компенсації значних впливів на навколишнє середовище, встановлених відповідно до процедури оцінки;
- ❖ 334 – Розробка планів екологічного менеджменту для проектів з метою оцінки екологічної ефективності протягом усієї його тривалості (проекування, будівництва та експлуатації).

Для досягнення цілей, запропонованих через «Пріоритет 1: Транскордонна зосередженість на навколишньому середовищі», Конкретна ціль - (iv) Сприяння адаптації до зміни клімату та запобігання ризику катастроф, стійкість з урахуванням екосистемних підходів, (vii) Посилення захисту та дії щодо збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, у тому числі в міських районах, а також зменшення всіх форм забруднення, для запобігання та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище можуть бути запропоновані наступні заходи:

Повітря

З точки зору захисту повітря, загальними пріоритетними заходами щодо якості повітря є:

- облаштування та збереження зеленої інфраструктури в міській зоні із захистом та збереженням біорізноманіття, особливо на природоохоронних територіях, природного капіталу та екологічного показника з високим впливом на якість повітря;
- регулювання з точки зору охорони навколишнього середовища джерел зі значним впливом;
- співвіднесення планування декількох галузей (урбанізм – енергетична стратегія – планування мобільності тощо);
- визначення програм фінансування розвитку повіту, спілкування та залучення громадськості до прийняття екологічних рішень;

- планування та встановлення цілей за допомогою Місцевого Плану Екологічних Дій;
- інтеграція екологічних питань у рішення місцевого державного управління;
- надання підтримки через консультування щодо реалізації проектів з енергоефективності;

Вода

Загальними заходами для запобігання та зменшення забруднення води, які будуть прийняті в проектах, що розроблятимуться в рамках Програми, є:

- Заборона випадкового скидання та зберігання будь-яких відходів на берегах або руслах річок;
- Покриття землею та рослинністю поверхонь відповідних міських та промислових звалищ;
- Здійснення контролю за зберіганням та утилізацією твердих побутових відходів, щоб шкідливі речовини не потрапили в ґрунтові води;
- Запобігання забрудненню води добривами або пестицидами із сільського господарства, уникнення евтрофікації води;
- Моніторинг якості водотоків та потенційних джерел забруднення;
- Будівництво дамб та забезпечення ефективного управління для зменшення ризиків забруднення для промислових операторів за допомогою планів запобігання випадковим скиданням;
- Будівництво спеціальних басейнів для збирання сміття та відходів з метою запобігання їх прямому розливу в поверхневі води;
- Знищення шляхом знезараження збудників, що містяться в стічних водах деяких установ (лікарень), бойнь, підрозділів м'ясної промисловості;
- Обладнання системами для стримування та збору хімічних/радіоактивних забруднюючих речовин у стічних водах промислових установок з метою утримання та нейтралізації потенційно токсичних хімічних речовин
- Вживання заходів швидкого реагування для очищення води у разі випадкового забруднення, викликаного ризиками повеней.

Біорізноманіття

Що стосується заходів щодо запобігання, зменшення та компенсації впливу на біорізноманіття в зоні дії програми, то будуть прийняті ті, що запропоновані в Розділі 3.1.5.

Відповідно до Програми, Пріоритет 1 включає заходи, які можуть покращити стан збереження середовищ існування та видів на території, що підпадає під дію Програми, в цих 4 повітах Румунії.

Будуть дотримані всі специфічні природоохоронні заходи, запропоновані в планах управління природоохоронними територіями, в затверджених положеннях, розроблених їх розпорядниками або включених до типових форм для територій, включених до мережі Натура 2000.

Про стан природоохоронних територій в Україні буде подано доповідь в рамках процедури національної оцінки впливу на біорізноманіття на стосовно прийнятної території Програми в Україні.

Зміна клімату, управління ризиками та стійкість до зміни клімату:

Рекомендації та заходи з адаптації як для обох країн, Румунії та України:

- просування ефективних систем попередження та швидкого втручання у разі екстремальних погодних явищ;
- мінімізація ризику, викликаного періодами надмірної спеки, шляхом збільшення поверхонь зелених насаджень;
- розвиток будівельних стандартів і рішень для підвищення теплоізоляційних показників будівель, з метою оптимізації споживання енергії;
- впровадження сучасних рішень у сфері будівництва для популяризації відновлюваних джерел енергії;
- просування матеріалів та конструктивних рішень, що відповідають потенційним наслідкам зміни клімату;
- розширення застосування технологій та практик використання відновлюваних джерел енергії для забезпечення необхідних комунальних послуг;
- просування програм професійного навчання та інформування громадськості, необхідних для застосування визначених заходів адаптації та програм професійного навчання на тему забезпечення стійкості будівель до впливу кліматичних змін.

10 ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ СУТТЄВИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

В рамках даної оцінки було проаналізовано чи потребує будь-який із виявлених впливів системного моніторингу на рівні запропонованої програми, та було оцінено застосовність запропонованих показників програми для збору будь-яких відповідних екологічних даних. З цією метою було переглянуто запропоновані показники для кожної з осей пріоритету.

За результатами оцінки, зробленої в цьому CEO, у таблиці нижче пропонуються показники з методами вимірювання та рекомендаціями щодо їх використання:

Таблиця 11 Пропозиція щодо показників моніторингу та контролю впливу на навколишнє середовище в контексті реалізації Програми Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 року

Екологічні аспекти	Екологічні цілі, що мають значення для Програми	Показники моніторингу	Частота	Опис	Відповідальна особа
Повітря/ Зміна клімату	<p>ЕЦ.1 Поліпшення якості повітря за рахунок зменшення викидів від громадського транспорту всередині міст, а також за їх межами, від промислової, сільськогосподарської діяльності тощо;</p> <p>ЕЦ.6 Зменшення викидів парникових газів з різних сфер діяльності для досягнення цілей ЄС;</p> <p>ЕЦ.7 Адаптація до зміни клімату та запобігання природним небезпекам, сприяння перевагам екосистеми;</p>	<p>Кількість проектів, які позитивно сприятимуть скороченню викидів забруднюючих речовин в атмосферу (CO_x, NO_x, SO₂, зважені частинки, важкі метали, леткі органічні сполуки, поліциклічні ароматичні вуглеводи), що призведе до будівництва та реалізації проектів, запропонованих Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021 -2027 роки;</p> <p>Сприяння зменшенню викидів парникових газів з різних сфер діяльності для досягнення цілей ЄС;</p> <p>Сприяння адаптації до зміни клімату та запобігання природним небезпекам, сприяння перевагам екосистеми;</p>	<p>Квартальні вимірювання на етапі виконання;</p> <p>Піврічні вимірювання на етапі експлуатації;</p> <p>Щорічно – періодичність звітування Агентства Довкілля до Міністерства Навколишнього Середовища</p>	<p>Шляхом реалізації проектів на етапі виконання можливо, що викиди забруднюючих речовин мають значення, що перевищують допустимі межі, встановлені законодавством про якість атмосферного повітря, але на етапі експлуатації вони можуть мати значне зниження порівняно з поточною ситуацією, шляхом впровадження екологічні технології;</p>	<p>Власник проекту;</p> <p>Компетентний орган з питань охорони навколишнього середовища;</p>

Екологічні аспекти	Екологічні цілі, що мають значення для Програми	Показники моніторингу	Частота	Опис	Відповідальна особа
Поверхневі та підземні води	<p>ЕЦ.2 Підвищення якості води за рахунок зменшення викидів від промислової, сільськогосподарської діяльності тощо;</p> <p>ЕЦ.3 Поліпшення та збереження стану водойм та недопущення погіршення стану водойм (Рамкова Водна Директива);</p>	<p>Кількість проектів, які сприятимуть зменшенню забруднення поверхневих вод шляхом збору та очистки стічних вод, із дотриманням граничних значень, дозволених спеціальним законодавством щодо концентрації забруднюючих речовин (важких металів, СВО₅, ССО_{cr}, нафтопродуктів тощо) у стічній воді, які потрапляє у каналізацію або в природні рецептори;</p> <p>Кількість проектів, які сприятимуть покращенню стану водойм;</p> <p>Кількість проектів, які не вплинуть на стан водойм;</p> <p>Внесок у зменшення забруднення поверхневих і підземних вод</p> <p>Внесок у зменшення екстремальних явищ (наприклад, % зменшення концентрації забруднюючих речовин)</p>	<p>Щоквартально, на етапі виконання робіт, для запропонованих проектів Програми Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 роки шляхом відбору проб води з точок скидання стічних/очищених вод;</p> <p>Раз на півроку, на етапі експлуатації, для запропонованих проектів Програми Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 роки, шляхом</p>	<p>Збереження допустимих граничних значень скиду стічних вод у систему водовідведення - NTPA002, відповідно допустимих граничних значень для відведення очищеної води в природних рецепторах - NTPA001;</p> <p>Відповідність вимогам Водної Рамкової Директиви;</p>	<p>Власник проекту;</p> <p>Компетентний орган з питань охорони навколишнього середовища;</p> <p>Компетентний орган у сфері водних ресурсів;</p>

Екологічні аспекти	Екологічні цілі, що мають значення для Програми	Показники моніторингу	Частота	Опис	Відповідальна особа
			<p>відбору проб води з точок скидання стічних/очищених вод; Щорічно – періодичність звітування Агентства Довкілля до Міністерства Навколишнього Середовища</p>		

Екологічні аспекти	Екологічні цілі, що мають значення для Програми	Показники моніторингу	Частота	Опис	Відповідальна особа
Ґрунт	<p>ЕЦ.4 Обмеження та зменшення явища ерозії;</p> <p>ЕЦ.5 Підтримання екологічного стану ґрунтів шляхом функціональної конверсії деградованих/невикористаних/покинутих вільних земель;</p>	<p>Кількість проектів, які позитивно сприятимуть скороченню викидів забруднюючих речовин в атмосферу (CO_x, NO_x, SO₂, зважені частинки, важкі метали, леткі органічні сполуки, поліциклічні ароматичні вуглеводи), що призведе до будівництва та експлуатації проектів, запропонованих Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021 -2027 роки;</p> <p>Кількість зафіксованих аварійних забруднень та уражені території (в результаті проектів, запропонованих Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027рр.), включаючи кількість та вид речовин, що спричинили аварійне забруднення;</p> <p>Внесок у скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферу (CO_x, NO_x, SO₂, зважені частинки, важкі метали, леткі органічні</p>	<p>Квартальні вимірювання на етапі виконання;</p> <p>Піврічні вимірювання на етапі експлуатації;</p> <p>Щорічно – періодичність звітування</p> <p>Агентства Довкілля до Міністерства Навколишнього Середовища</p>	<p>Еволюція викидів забруднюючих речовин в атмосферу може призвести до оцінки зміни якості ґрунту;</p> <p>Цей показник є відносним, кількість аварійних забруднень не повністю залежить від дизайну інвестицій, запропонованих Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027рр., які також можуть бути викликані людськими помилками, транспортними засобами тощо.</p>	<p>Власник проекту;</p> <p>Компетентний орган з питань охорони навколишнього середовища;</p>

Екологічні аспекти	Екологічні цілі, що мають значення для Програми	Показники моніторингу	Частота	Опис	Відповідальна особа
		сполуки, поліциклічні ароматичні вуглеводи), від будівництва та експлуатації проектів, запропонованих Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021 -2027 роки; Внесок у зменшення кількості зафіксованих аварійних забруднень та уражені території (в результаті проектів, запропонованих Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027рр.), включаючи кількості та вид речовин, що спричинили аварійне забруднення;			
Біорізноманіття	ЕЦ.8 Збереження середовищ існування та видів флори та фауни загальноєвропейського значення; ЕЦ.9 Збереження біорізноманіття та збереження національної мережі природоохоронних територій;	Кількість проектів, які сприятимуть збереженню або покращенню стану збереження видів і середовищ існування в межах природоохоронних територій та поблизу; Внесок у підтримання або покращення стану збереження видів і середовищ проживання в межах	На етапі виконання та на етапі роботи через програми моніторингу, які орієнтовані на різні етапи біологічного циклу, залежно від кожної таксономічної	Розташування проектів дозволить, наскільки це можливо, уникнути розміщення всередині заповідних природних територій, а якщо це неможливо, це не вплине на статус збереження середовищ проживання та видів загальноєвропейського	Власник проекту; Компетентний орган з питань охорони навколишнього середовища;

Екологічні аспекти	Екологічні цілі, що мають значення для Програми	Показники моніторингу	Частота	Опис	Відповідальна особа
		природоохоронних територій та поблизу проектів, запропонованих Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027рр;	групи; Щорічно – періодичність звітування Агентства Довкілля до Міністерства Навколишнього Середовища	значення.	
Ландшафт	ЕЦ.10 Охорона та збереження природного ландшафту;	Кількість проектів, які будуть спрямовані на ландшафтні трансформації, які можуть відбутися в результаті реалізації проектів, запропонованих Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 (постійно та тимчасово зайняті земельні ділянки, кількість будівель знятих з експлуатації);	На етапі виконання через конкретні щорічні вимірювання; Щорічно – періодичність звітування Агентства Довкілля до Міністерства Навколишнього Середовища	Реалізація проектів шляхом збереження відсотка зелених зон та елементів природного середовища, що відносяться до території;	Власник проекту;
Культурні аспекти	ЕЦ.11 Консервація і використання елементів культурної спадщини; ЕЦ.12 Консервація та оживлення місцевих традицій та звичаїв через сталий туризм;	Кількість проектів, які будуть орієнтовані на кількість археологічних об'єктів; Внесок у збереження та консервацію елементів культурної спадщини;	Під час реалізації ТЕО, технічних проектів і будівельних робіт; Щорічно –	Земельні ділянки, які постійно зайняті проектами, запропонованими Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 роки; На етапі	К

Екологічні аспекти	Екологічні цілі, що мають значення для Програми	Показники моніторингу	Частота	Опис	Відповідальна особа
			періодичність звітування Агентства Довкілля до Міністерства Навколишнього Середовища	виконання та на етапі експлуатації шляхом конкретних щорічних вимірювань; якщо впровадження заходів не дасть очікуваних результатів, вони будуть постійно адаптовані відповідно до ситуації на місцевості. Після завершення виконання нові цілі повинні вписуватися в ландшафт місцевості;	
Збереження природних ресурсів	Е.Ц.13 Зменшення експлуатації невідновлюваних ресурсів та сприяння використанню відновлюваних ресурсів;	Кількість проектів, які будуть використовувати альтернативні види палива як джерела енергії та транспорту; Сприяння зменшенню використання ресурсів, що виснажуються, та полегшенню використання відновлюваних ресурсів	Щорічно – періодичність звітування Агентства Довкілля до Міністерства Навколишнього Середовища	На етапі проектування можуть знадобитися заходи для оснащення установок, які використовують виснажливі джерела, технологіями/установками, які також можуть використовувати альтернативне паливо; Дані будуть порівнюватися з даними за період до впровадження проектів;	Власник проекту;
Відходи	Е.Ц.14 Зменшення кількості	Внесок проектів у зменшення	Щоквартально,	Кількість утворених	Власник

Екологічні аспекти	Екологічні цілі, що мають значення для Програми	Показники моніторингу	Частота	Опис	Відповідальна особа
	утворюваних відходів та підвищення ступеня переробки/утилізації для всіх видів відходів, інтегруючи рішення кругової економіки;	кількості утворених відходів, (тон/рік) – для проектів, запропонованих Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027рр.; Внесок у зменшення кількості утворюваних відходів та підвищення ступеня переробки/утилізації для всіх видів відходів, інтегруючи рішення кругової економіки;	протягом періоду виконання та щорічно протягом періоду експлуатації; Щорічно – періодичність звітування Агентства Довкілля до Міністерства Навколишнього Середовища	відходів буде звітуватися як протягом періоду виконання, так і протягом періоду експлуатації;	проекту; Компетентний орган з питань охорони навколишнього середовища;
Населення та здоров'я людини/Шум	ЕЦ.15 Зменшення викидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище, що могло б покращити здоров'я населення, а отже – підвищити якість життя; ЕЦ.16 Використання чистих (високопродуктивних) технологій, які створюють якомога менше ризиків для персоналу підрозділів різних сфер діяльності;	Кількість проектів, які позитивно сприятимуть зменшенню кількості людей, які можуть зазнати впливу високих концентрацій забруднюючих речовин в атмосфері в зоні реалізації проекту, що фінансується Програмою Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027рр.; Кількість проектів, які сприятимуть зниженню кількості професійних	Щорічно	На етапі проектування будуть вжиті заходи щодо захисту населення від ризиків, пов'язаних із цілями, заходи, які будуть реалізовуватися підприємцями. Дані будуть порівнюватися з базовим сценарієм;	Власник проекту; Територіальна інспекція праці Компетентний орган з охорони здоров'я;

Екологічні аспекти	Екологічні цілі, що мають значення для Програми	Показники моніторингу	Частота	Опис	Відповідальна особа
		захворювань та захворювань пов'язані з хворобою, які можуть виникнути в результаті реалізації проектів;			
Транспорт	ЕЦ.17 Сприяння розвитку інфраструктури для забезпечення транспортування електроенергії та немоторизованих транспортних засобів без викидів вуглецю;	Кількість проектів, які сприятимуть забезпеченню сталого, електричного та/або чистого транспорту;	Щорічно	-	Компетентний орган у сфері транспорту;
Енергоефективність	ЕЦ.18 Підвищення енергоефективності та раціонального використання ресурсів.	Кількість проектів, спрямованих на реабілітацію державних установ; Внесок до підвищення енергоефективності та раціональному використанню ресурсів;	Щорічно – періодичність звітування Агентства Довкілля до Міністерства Навколишнього Середовища	-	Компетентний орган у сфері енергетики;

Проекти, що фінансуються в рамках цієї Програми, відповідатимуть екологічному законодавству ЄС та національному екологічному законодавству обох країн-партнерів Програми (тобто ОВНС/СЕО Директиви про середовище існування та птахів, Рамкові директиви щодо води, якості повітря та відходів тощо).

Відповідно до статті 10 Директиви про СЕО, значний вплив на навколишнє середовище від впровадження планів і програм буде відслідковуватися з метою виявлення небажаних негативних наслідків на ранній стадії та вжиття відповідних коригувальних заходів.

Запропонована система моніторингу враховує відповідні екологічні проблеми та теми, на які може суттєво вплинути виконання програми.

Внесок кожного проекту до вищезазначених показників буде розглядатися в кількісному та/або якісному вигляді під час моніторингу проекту природоохоронним органом, моніторингу та оцінки *Програми* під час впровадження, а потім органом управління та Спільним секретаріатом.

Запропоновані відповідні показники моніторингу будуть використовуватися для моніторингу впливу на навколишнє середовище на основі характеристик проектів, відібраних для фінансування. Завдяки моніторингу та узагальненню результатів моніторингу унікальних проектів можна буде оцінити загальний вплив на відповідні екологічні проблеми.

Дані моніторингу впливу Програми на навколишнє середовище повинні надаватися партнерами проекту разом із остаточними звітами проекту наприкінці реалізації проекту. Орган управління та спільний секретаріат повинні запитувати дані в кінці кожного реалізованого проекту.

Необхідні дані будуть зібрані як з безпосереднього моніторингу вищезгаданих показників, так і з моніторингу підтриманих заходів після проведення ОВНС (за які несуть відповідальність бенефіціари).

11 РЕЗЮМЕ БЕЗ ТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ/НЕТЕХНІЧНЕ РЕЗЮМЕ

Екологічний звіт підготовлено відповідно до вимог щодо змісту, які містяться у Додатку № 2 до Постанови Уряду №. 1076/2004 про встановлення порядку виконання екологічної оцінки для планів і програм.

При виконанні стратегічних орієнтирів свій внесок матимуть і загальні цілі *Програми Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 роки*, яка структурує весь процес аналізу та планування на період 2021-2027 роки, враховуючи національні, європейські та глобальні орієнтири.

Програма Interreg Next Румунія-Україна реалізується на часовий горизонт 2021-2027 роки, враховуючи потреби та міжнародні зобов'язання Румунії та України, а також реалізацію оптимального для цього моменту сценарію розвитку кількох галузей.

Програма Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 роки пропонує три загальні пріоритети, які структурують весь підхід до аналізу та планування на період 2021-2027 роки, а саме:

1. *Зеленіша та стійкіша Європа* з низьким вмістом вуглекислого газу шляхом сприяння переходу до чистої та безпечної енергії, зелених інвестицій та

інвестицій у «блакитне зростання»¹⁶, кругової економіки, адаптації та запобігання зміні клімату та управління ризиками.

2. *Соціальніша та інклюзивніша Європа*, яка реалізує Європейські підвалини соціальних прав.
3. *Підвищення рівня охорони та безпеки в Європі* – Специфічна ціль Interreg – шляхом заохочення дій щодо підвищення інституційної спроможності у сфері управління кордонами.

Програма сприяє будівництву/реабілітації/модернізації інфраструктури у сфері екстрених втручань та навчання; забезпеченість обладнанням для невідкладних втручань; спільні оперативні плани/процедури/тренінги для запобігання та управління ризиками; гідрологічний моніторинг річок, температури води, вимірювання опадів, режиму льоду; укріплення берегів річок, каналів, стан дамб, залісення берегів річок; заходи з попередження ерозії; роз'яснювальні кампанії для людей, які загрожують стихійним і техногенним катаклізмам; Розробка загальних планів/процедур управління природоохоронними територіями; оцінка, охорона та вдосконалення існуючих екосистем (дослідницька діяльність, інвентаризація ресурсів, охорона видів, що перебувають під загрозою зникнення, знищення інвазивних видів, залісення тощо); інформаційні кампанії щодо охорони заповідних територій та просування екологічного туризму; зелена інфраструктура в міських районах, тощо.

Цей звіт характеризує поточний стан навколишнього середовища на території Програми для кожного відповідного екологічного аспекту: повітря, води, ґрунту, зміни клімату, біорізноманіття, ландшафту, населення та здоров'я людей, культурних аспектів, збереження природних ресурсів, енергоефективності, відходів.

Основні екологічні характеристики, на які може суттєво вплинути впровадження Програми *Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 роки*, були представлені в Розділі 3 та були оцінені в цьому звіті на загальному рівні.

Деталі екологічних характеристик територій, де будуть конкретно реалізовані інвестиційні проекти, запропоновані Програмою *Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 роки*, будуть описані в процедурах ОВНС/СЕО для кожного проекту відповідно, за необхідністю, Оцінку потенційного впливу на навколишнє середовище та здоров'я людей було представлено в розділі 7.

Встановлення заходів щодо запобігання, зменшення та компенсації значних впливів на навколишнє середовище внаслідок реалізації програми є положенням Постанови Уряду 1076/2004 про встановлення зниження екологічної оцінки для планів і програм. Слід зазначити, що ступінь деталізації Програми *Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 роки* та, відповідно, стратегічної екологічної оцінки, не дозволяє детально визначити всі наслідки її реалізації.

У розділі 9 було розроблено ряд методів вимірювання (кількісних і якісних) щодо 3-х пріоритетних осей:

Пріоритет 1 – Транскордонна орієнтація на навколишнє середовище;

Пріоритет 2 – Транскордонний соціальний розвиток;

Пріоритет 3 – Прикордонне співробітництво.

¹⁶ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth_ro

Програма Interreg Next Румунія-Україна 2021-2027 роки не містить явно представлених декількох альтернатив, які були враховані та для яких було проведено різні аналізи. У цьому екологічному звіті враховано альтернативу «0» та альтернативу, представлену в Програмі. Наслідки невиконання Програми можна знайти у змісті цього екологічного звіту, у розділі 4.

Реалізація програми моніторингу дозволить виявити непередбачені несприятливі наслідки Програми, а також вжиття відповідних заходів щодо виправлення ситуації.

12 ПОСИЛАННЯ ТА ВИБІРКОВА БІБЛІОГРАФІЯ

1. Повітовий план управління відходами у повіті Ботошань (2020-2025 рр.)
2. Повітовий план управління відходами у повіті Марамуреш (2020-2025 рр.)
3. Повітовий план управління відходами у повіті Сату-Маре (2020-2025 рр.)
4. Повітовий план управління відходами у повіті Сучава (2020-2025 рр.)
5. Національна Стратегія та Національний План Дій з Управління Забрудненими Ділянками в Румунії)
6. Повітовий звіт про стан навколишнього середовища за 2020 рік – повіт Ботошань;
7. Повітовий звіт про стан навколишнього середовища за 2020 рік – повіт Марамуреш;
8. Повітовий звіт про стан навколишнього середовища за 2020 рік – повіт Сату-Маре;
9. Повітовий звіт про стан навколишнього середовища за 2020 рік – повіт Сучава;
10. Повітовий звіт про стан навколишнього середовища за 2020 рік – повіт Тулча;
11. Оновлений план управління районом річкового басейну Сомеш-Тиса.
12. Оновлений план управління районом басейну річки Сірет.
13. Оновлений план управління районом річкового басейну Прут-Бирлад.
14. Оновлений план управління річкою Дунай, Дельтою Дунаю, районом річкового басейну Добруджі та прибережними водами.
15. https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_Full_Report.pdf;
16. Плани управління, положення та типові листи природоохоронних територій, включених до мережі Natura 2000;
17. Регламент відновлення та стійкості (Recovery and Resilience Facility Regulation), (2021/C 58/01) DNSH – Technical guidance on the application of “no no significant harm” under the Recovery and Resilience Facility Regulation;
18. Інформування Європейської Комісії - Технічні вказівки щодо імунізації інфраструктури від зміни клімату в період 2021-2027 (2021 C 373/01);
19. Національна стратегія щодо зміни клімату та економічного зростання основана на низьких викидах вуглецю;
20. Національний план дій у сфері зміни клімату.

13 СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

АЕФ	Адміністрація Екологічного Фонду
ОУ	Орган Управління
АОД	Агентство охорони довкілля
ТП	Технічна Підтримка
ЄК	Європейська Комісія
СМ	Спільна мета
СКМ	Спільний комітет моніторингу

ЗКТ	Заморські країни та території
RDF	Refuse-derived fuel (паливо з відходів)
ЕЗ	Екологічний звіт
СЕО	Стратегічна екологічна оцінка
ІСУВ	Інтегрована система управління відходами
SRF	Solid recovered fuel (перероблене тверде паливо)
ІКТ	Інформаційні та комунікаційні технології
МБО	Механічно-біологічна обробка
АТО	Адміністративно-територіальна одиниця